

నాకూ నాకూ నడుము...

(కథల సంపుటి)

డా॥ ఎస్. శరత్చంద్రాస్వామి

హైదరాబాదు

"NEEKUU NAAKU NADUMA....."

(Telugu Short Stories)

Dr. S. Sarat Jyothsna Rani

Reader, Dept. of Telugu

University of Hyderabad

Central University P.O. - 500 046

© Author

Copies : 1000

Published : November, 2000.

Price : **Rs. 60/-**

Cover Design : Sri Sheela Veerraju

For Copies : Visalandra Publishing House
All branches

Navayuga, Hyderabad.

Disa Pusthaka Kendram,
Chikkadpally, Hyderabad.

Published by :

V.V. Ramana

Flat No. 101,

Sri Sai Krupa Apartments,

Ramnagar Gundu,

Vidya Nagar, Hyderabad.

Phone No. 040 - 7075017

Printing : Sri Sai Shamili Graphics
Golnaka, Amberpet, Hyd-13.
Tel : 7561442

ఇందులో...

అభిప్రాయం	... డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి	
మనకూ మనకూ నడుమ	... డా॥ రావూరి భరద్వాజ	
శుభాకాంక్షలు	... డా॥ సి. ఆనందరామం	
జీవం జీవము	... ఆచార్య జి. కృపాచారి	
స్వీకృతి	... డా॥ పోతుకూచి సాంబశివరావు	
నా మాట	... డా॥ ఎస్. శరత్చోన్నారాణి	

నన్ను ప్రేమించవా నాన్నా!	...	1
ఎవరిది తప్పు	...	9
మెట్లు	...	16
శ్వేతమందారం	...	26
దుద్దులు	...	32
నీకూ నాకూ నడుమ	...	44
పిచ్చుక గూడు	...	57
వాఙ్మూలం	...	67
అడుగడుగునా అడ్డంకులే!	...	78
అధికారం నీడల్లో	...	86
ఇంటర్వ్యూ	...	94
పెండ్లి పల్లకి	...	103

జ్ఞానపీఠ అవార్డు గ్రహీత
డాక్టర్ సి. నారాయణరెడ్డి,

ఎం.పి., రాజ్యసభ

ఎం.ఎ., పి. హెచ్.డి., డి.లిట్.

అధ్యక్షులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రసాంస్కృతిక మండలి

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

కళాభవన్, హైదరాబాదు - 500 004.

అభిప్రాయం

ఈకథల సంపుటి శీర్షికే చెబుతుంది ఈనాడు ఉండవలసిన మానవ సంబంధాల విలువెంతో. ఈ కథల్లోని పాత్రలు చాలావరకు మధ్యతరగతికి చెందినవి. సన్నివేశాలు మనం అనునిత్యం చూస్తున్నవి. డా. శరత్జ్యోత్సూరాణి మన కళ్ళముందున్న సన్నివేశాలనే ఆసక్తిదాయకంగా చిత్రించింది. సహజత్వం ఈ కథల్లోని పాత్రల నైజం. కవిత, కథ, విమర్శలాంటి వివిధ ప్రక్రియల్లో రచనావ్యాసంగం కొనసాగిస్తూ చక్కని కథలను చకచకా నడిపిన డా. శరత్జ్యోత్సూరాణికి నా ఆశీరభినందన.

--డా. సి. నారాయణరెడ్డి

డా. రావూరి భరద్వాజ

కాంతాలయం

159/2 ఆర్.టి.

విజయనగర్ కాలనీ

హైదరాబాదు - 057

మనకూ మనకూ నడుమ...

"జనజీవితానికి, బాగా సన్నిహితమయిన సాహిత్యప్రక్రియ కథ" అని నేననుకుంటున్నాను. ఆకథ చిన్నకథయినా, పెద్దకథయినా, కథానికయినా, మరేదయినా; అది మనుషులనూ, వారి బతుకులనూ వొరుసుకొని ఉంటుంది. జీవిత వాస్తవాలను అందంగా చెప్పాలన్నా, వాస్తవాతీతమయిన అభూతకల్పనలను ఆసక్తికరంగా చెప్పాలన్నా "నేనున్నా" నంటుంది కథ. సూతమహర్షి కూడా, శౌనకాదిమునులకు "అవ్య ఆకథావృత్తాంతబట్లని" చెప్పుకుపోయాడు.

నామట్టుకు నాకు, బాగా ఇష్టమయిన ప్రక్రియ కథ. నా చిన్నతనంలో, మా నాన్న, మా అమ్మమ్మ నాకు చాలా కథలు చెప్పారు. ఆకథల్లో అద్భుతాలుండేవి. అభూతకల్పనలుండేవి. వాస్తవాలూ ఉండేవి. భయంకరమయిన రాక్షసులు, అందమయిన దేవతలూ ఉండేవారు. ఇలాంటి కథలు పదేపదే వినడంవల్లా, అదేపనిగా చదవడంవల్లా, ప్రతిచిన్న అంశం చుట్టూ ఓ అందమయిన కథ మెరుస్తూ కనబడుతుంటుంది!

ఇలాంటి అనుభవం శరత్జ్యోత్స్నారాణిగారి కుండడం మంచిదయింది. లేకపోతే "నీకూ నాకూ నడుమ..." ఈ కథాసంపుటి వచ్చేదే కాదు.

మొదటికథ "నన్ను ప్రేమించవా నాన్నా!" అన్న కథ చదివాక, విషాదాశ్రువులతో కళ్ళు తడిసిపోలే, చివరికథ "పెండ్లి పల్లకి" చదివాక అవేకళ్ళు ఆనందాశ్రువులతో నిండిపోతాయి.

".... మా వంశంలో ఉన్న అందరికీ మగపిల్లలే! నాకే ఆడపిల్ల పుట్టింది... ఇది పెరిగి, పెద్దదై దాని చదువుకి, పెళ్ళికి, ఐదులక్షలకి పైగా ఖర్చుపెట్టాలి. అంతడబ్బు నువ్వు తెచ్చివ్వగలవా?" అని భార్యను రంపపుకోత కోసే భర్తలను చాలా చోట్ల చూస్తున్నాం.

"... నాన్నా! నేనంటే, నీకెందుకంత కోపం?" అని, తడి కళ్ళతో అడిగే కూతుళ్ళను చూస్తున్నాం.

" ... నచ్చినవారితో ఎంజాయ్ చేయడం తప్పకాదే! మీ అమ్మచూడు! నాతో ఎంత హాయిగా తిరగడంలేదు! మేమిద్దరం పెళ్ళి కూడా చేసుకోలేదు తెలుసుకదా! అయినా భార్యాభర్తల్లా ఒకే ఇంట్లో కాపురం చేస్తున్నాం. మీ అమ్మకు తాళిబొట్టుమీద గౌరవం లేదు. పెళ్ళితంతుకు విలువ ఇవ్వని మీ అమ్మతో నీకు ఎటువంటి ఇబ్బందీ ఉండదు...." అంటూ అభంశుభం తెలియని అమ్మాయిలను మోసంచేసే రాజారావులను, ఏవో కలలతో, కమ్మని సంసారాలను, కంపదొడ్లుగా మార్చుకొనే శిరీషలను మనం చూస్తున్నాం.

"మెట్లు" కథలోని సీత, రాజేష్, లాంటి వారు నాకు తెలుసు. మనశ్శాంతికోసం, అన్నవరం సత్యనారాయణ స్వామివారి గుడిమెట్లమీద

సీత కూచున్నట్లే: మావూరి చెరువు మెట్టమీద-- వెళ్ళిన ప్రతిసారి నేనూ కూచుంటుంటాను; మనశ్శాంతికొసం.

"దుద్దులు" కథలోని సరస్వతి, సంసారంకోసం, తన నగలన్నింటినీ అమ్మేసి, అమ్మ ఇచ్చిన అంటూ జోడును భద్రంగా దాచుకుంటుంది. కవిత్వం రాసే రామారావు, తనపుస్తకం అచ్చువేసుకోవడానికి డబ్బులు కావాలంటే, దుద్దులు తాకట్టుపెట్టి తెచ్చిస్తుంది.

"దుద్దులు" కు బదులుగా "ముక్కుపుడక" సరస్వతికి బదులుగా "కాంతమ్మ", అని మారిస్తే ఈకథ నాకూ వర్తిస్తుంది.

మధ్యతరగతి సర్దుబాటుతనాన్ని తట్టుకోలేక, వొంటరినదిగా, మూగశోకాలమధ్య, ప్రవహించడం ఇష్టంలేక, బతుకునిండా ఉన్న శూన్యాన్ని తొలగించుకోవడంకోసం, బతుకులోకి కొంచెం జీవితాన్ని నింపుకోవడంకోసం ఒక మానవి చేసిన ప్రయత్నం "నీకూ నాకూ నడుమ" మనకు ప్రత్యక్షమవుతుంది.

ఆధునిక భావాలున్న జనరణ్యంలోని, మానవమృగాలను; పిచ్చుకగూళ్ళను; అడుగడుగునా ఎదురయ్యే అడ్డంకులను; ఇంటర్వ్యూల పేరుతో జరిగే మోసాలను, దగాలను, కుట్రలను; మనమీ పుస్తకంలో చూస్తాం.

ఆడపిల్ల పుట్టినందుకు, ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్న తల్లిదండ్రులను చూస్తున్నాం. కట్నాల బాధలకు తాళలేక, ఆడపిల్లలను అమ్ముకొంటున్న వారినీ చూస్తున్నాం.

మానవ సంబంధాలన్నీ ఆర్థికసంబంధాలే అయిపోయిన ఈ సమాజంలో, మానవత్వం ఇంకా చావలేదన్న ఆశనూ; అసూయాపరులైనవారు ఎన్ని విచక్షలు చూపించినా మంచిరోజులు రాకపోవన్న ఆశనూ; రచయిత్రి, ఈ కథల ద్వారా వ్యక్తం చేస్తున్నారు! ఈకథలు చదువుతుంటే మనకు తెలిసిన చాలామంది పాత్రలరూపంలో కనబడుతుంటారు. మనకు తెలిసిన ఎన్నో వాస్తవాలు, ఎన్నో సంఘటనలరూపంలో కనబడుతుంటాయి. ఏదో కల్పనాసాహిత్యం చదివినట్లుగా గమ్యత్తుగా ఉండదు. మనకు బాగా తెలిసినవే కొత్త రూపాల్లో కొత్తరంగుల్లో కొత్తకొత్తగా కనబడుతుంటాయి.

శరత్జ్యోత్స్నా!

మరో పుడికెడు పసిడికథలతో ఇంకో సంపుటిని ప్రచురించే ప్రయత్నాలు ఇప్పట్నుంచే ప్రారంభించు.

-రావూరి భరద్వాజ

ఆచార్య సి. ఆనందారామం

ఎం.ఏ., పి.హెచ్.డి.

నవలా రచయిత్రి

10-1-592, మారేడ్పల్లి

సికింద్రాబాదు - 500 026

శుభాకాంక్షలు

'నీకూ నాకు నడుమ' పేరుతో శ్రీమతి డాక్టర్ శరత్ జ్యోత్స్నారాణి కథలన్నింటా పండు వెన్నెల చల్లని మెరుపు పాఠకుల ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తాయి. తన చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని అర్థంచేసుకొని సామాజిక సమస్యలకు పరిష్కారాన్ని చూపించాలనే ప్రత్యేకమైన ధ్యేయంతో కలం పట్టిన ఈ రచయిత్ర వివిధ సమకాలిక సామాజిక సమస్యలను తన కథలలో ప్రతిఫలింపచేసింది. మొగపెల్లవాడు తండ్రికి ఆసరాగా ఉన్నా, లేకపోయినా తలకొరివి పెడతాడన్న ఆశ - చివరకు ఆ తలకొరివి పెట్టడానికి కూడా రాని కొడుకు మీద ఉన్న ప్రేమలో సగమైనా చూపించకూడదా? అని కొందరు 'పెద్దమనుష్యుల్ని' సూటిగా ప్రశ్నిస్తుంది. స్త్రీ భర్తని వదలి మరొకరితో ఉంటే తప్పులేదని వాదించటం తేలికే! కానీ, వ్యవస్థలోని ఈ అస్తవ్యస్తత వల్ల బలి అయిపోతున్న చిన్నారి బాలికల సంగతి ఏమిటి? ఈనాటి సమాజం ఎదుర్కొంటున్న భయంకరమైన సమస్యని చేదునిజాలతో పాఠకుల ముందు ఉంచారు రచయిత్రి.

సమాజంలోని కొందరు కిరాతకుల అమానుష చర్యకి బలిఅయిపోయిన ముగ్ధ బాలిక కన్నీటి వాస్తవ గాథను హృదయాలు కదిలించేలా పాఠకుల ముందు పరచి అలాంటి దుర్మార్గులను అంతం

చేయవలసిన అవసరం ఉందని సమాజాన్ని హెచ్చరిస్తున్నారు. కుటుంబంలో కలతలు, కన్నీళ్ళేకాదు 'కమ్మని అనుబంధాలు ఉంటాయని చెప్తుంది, 'దుద్దులు' కథ.

'పిచ్చుకగూడు' ప్రతీకాత్మకమయిన కథ. ఒక అభాగ్యుడు తన బతుకు చుట్టూ అల్లుకొన్న బంగారు కలలకు ప్రతీక 'పిచ్చుక గూడు'. కానీ సమాజంలోని రాబంధులు 'ఆ పిచ్చుక గూడును చిందరవందర చేస్తాయి. భర్త కిరసనాయిలు పోసి తగలపెట్టినా 'నేనే ఆత్మహత్య చేసుకున్నాను' అని వాఙ్మూలం ఇచ్చే పతివ్రతలు ఈనాటికీ ఉండొచ్చు. కానీ, ఆ భర్తలు శిక్ష తప్పించుకోడానికి వీల్లేదు. 'భవిష్యద్వాణి' లా ఓ పసివాడి వాఙ్మూలం ఆధునిక చరిత్రకు శ్రీకారం చుట్టింది - వాఙ్మూలం కథలో.

మొగవాడిలాగా ఇంకా అంతకంటే నిజాయితీగా స్త్రీ కూడా ఉద్యోగం చేస్తుంది. అయినా అమెకు ఎదురయ్యే ఇబ్బందులు ఎన్నెన్నో. "పెద్దకుర్చీలలో" కూర్చున్న పెద్దమనుష్యుల లీలా విశేషాలను వర్ణించే కథలు ఈ సంపుటిలో కనిపిస్తాయి.

కథలో చిక్కదనం, కథనంలో సారశ్యంగల ఈ కథలు రచయిత్రి సృజనాత్మక ప్రతిభకు తార్కాణాలు.

-ఆచార్య సి. ఆనందారామం

ఆచార్య గుజ్జర్లమూడి కృపాచారి

ఎం.ఏ., పి. హెచ్.డి.

తెలుగు శాఖ

నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం

నాగార్జుననగర్ - 522 510

'జీవం జీవము' *

కథ మానవ జీవితానికి దర్పణం

కథ ఆలోచనకు అంకురార్పణం

కథ నిస్సహాయులకు ఆశాకిరణం

కథ వక్తలకు ఉత్తమ ఆభరణం

కథ చెప్పేవాడిలో సత్తా ఉండాలేకాని ఏ వయస్సువారినయినా యిట్టే ఆకర్షించవచ్చు. కథ అందర్నీ అలరిస్తుంది. అది ఆలోచనల సానువులకు నడిపిస్తుంది. అందుకే కథకున్న బలం మరే ప్రక్రియకు లేదు. కథ ఒక్కనిమిషంలోనూ చెప్పవచ్చు. ఓ ఏడాది కొనసాగించవచ్చు.

జ్యోత్స్న రచించిన ఈ కథలు గుదికూర్చి పేర్చిన జనజీవిత జిజ్ఞాస జీవంజీవమైన జాగృతివేత్రాలు. ఏకథ చదివినా నిజజీవితం కనిపిస్తుంది. యదార్థసంఘటనలప్రోది అనిపిస్తుంది. మళ్ళీ ఆలోచింపజేస్తుంది. సమాజాన్ని కళ్ళముందు సాక్షాత్కరింపజేస్తుంది. కథకు ఎత్తుగడ ప్రధానం. 'మెట్లు', 'దుద్దులు', 'నీకూ నాకూ నడుమ...',

'పెచ్చుకగూడు' కథల్లో ఎత్తుగడ అద్భుతంగా ఉంటుంది. ఎందుకీలా ప్రారంభించిందా అని చదువుతుంటే ముగింపులో ఎత్తుగడకు సమాధానం లభిస్తుంది. కథనంలో చదివించే గుణం వుంది. ఇవి సమాజంలో నివసించే అందరి ఆడవాళ్ళ సమస్యలు. ఆడపిల్ల పుడితే అరిష్టం అనుకునే మూర్ఖులకు 'నన్ను ప్రేమించవా నాన్నా' మంచి ఉదాహరణ. Pre-fixed mindతో ఉంటూ Tuned Thinking లో ఉండే మానసిక రోగులకు ఈ కథ మంచి ఉదాహరణ. వైవాహిక జీవితం ఆనందమయం చేసుకోవాలే తప్ప అభ్యుదయభావాలనే ముసుగులోనో, కుహనాసంస్కారం కునారిల్లే సమాజపు సరికొత్త సంప్రదాయాల్లో చిన్నాభిన్నమయిన శిరిష 'ఎవరిది తప్పు' అనే కథ ఆలోచనలో పడవేస్తుంది. 'Happyness is an episode in the epic of pain' అన్నట్లు జీవితం దుఃఖభాజనమయినా ఉన్నంతలో తృప్తిగా ఆనందిస్తే జీవితం ఆనందమయవుతుంది. 'మెట్లు' కథ మధ్యతరగతి మనస్తత్వానికి ప్రతీక. మన సమాజంలో 90 శాతం మిడిల్ క్లాసు, లోయర్ మిడిల్ క్లాసు, అప్పర్ మిడిల్ క్లాసు జీవితాలే. అందులో మిడిల్ క్లాసు జీవితం ఎప్పుడూ దుర్భరంగా ఊగిసలాడుతూ వుంటుంది. అదే ఈ కథ. 'దుద్దులు' కథ అత్యీయత, ప్రేమ, సెంటిమెంటు కలగలిపి కంటి కొలకుల్లోని కన్నీటిబిందువు అంకురార్పణలోనే ఆవిరి అయి హృదయావేదనతో మూలిగేటట్లు చేస్తుంది.

కథల్లో ఆద్యంతమూ శైలి, శిల్పం స్పష్టంగా ఉంది. 'రెండు సంవత్సరాలకి రాకేష్ కడుపులో కదలాడనారంభించాడు మాధవికి మళ్ళీ పెళ్ళంత పండుగ' తొలిగర్భం స్త్రీకి ఎంత ఆనందమో నిజమైన భర్తకి అంత పండుగ. ఇవన్నీ యిలా చెప్పకంటూ పోతే మరో పరిశోధనవ్యాసం అవుతుంది.

జ్యోత్స్న మంచి సాహితీవేత్తగా, రచయిత్రిగా, వక్తగా, ఉత్తమ
అధ్యాపకురాలిగా విద్యార్థులకు తలలో నాలుకగా ఎంతో మంచి
పేరుంది. కథారచయిత్రిగా అది యిప్పుడు బలపడింది. భవితలో
మరిన్ని ప్రక్రియలు చేపట్టి జ్ఞానానందకవిగారి 'విజ్ఞానసుగుణాలన్నీ'
పుణికిపుచ్చుకోవాలని మణిలా భాసించాలని ఆశీర్వాదిస్తున్నాను.

-కృపాచారి గుజ్జర్లమూడి

* 'జీవంజీవము' అంటే చకోరము అని అర్థం. వెన్నెలలోని
అమృతంగ్రోలినట్టే కథల్లోని నిజానిజాలు చకోరం లాంటి వాళ్ళు అమృతంగ్రోలితే
మిగిలిన వాళ్ళకు నీళ్ళే అని చెప్పక్కర్లేదు.

కృతి స్వీకర్త

మహాజ్ఞుల, మహాన్నతమైన వ్యక్తిత్వాన్ని అమూల్యాభరణంగా
ధరించిన మానవతానాది సాహిత్యవేది
ఆప్యాయతకు మరో పేరైన
ఆత్మీయతా మూర్తి, సుప్రసిద్ధ కథారచయిత
కళాప్రపూర్ణ డా॥ పోతుకూచి సాంబశివరావుగారికి....
మనసారా ఈ కథల సంపుటిని అంకితం గావిస్తున్నాను.

శరత్ జ్యోత్స్నారాణి

కళాప్రపూర్ణ డా॥ పోతుకూచి సాంబశివరావు,
విశ్వసాహితీ అధ్యక్షులు,
కవాడిగూడ, సికింద్రాబాద్ - 500 080

స్వీకృతి

ఒక శతాబ్దంపైగా తెలుగు కథా రచన సాగుతున్నా ఇటీవల కథ ఒక ఉద్యమంలా రూపొందుతుంది. అనేకమంది రకరకాల ఇతివృత్తాలతో కథలు రాయడమే కాకుండా, ఆ కథలు వినూత్నంగా ఉండేలా ప్రయోగాలు చేస్తున్నారు. కథల సభలు కథలపై విమర్శలు కథల అనువాదాలు ప్రజల్ని ఆకర్షిస్తున్నాయి. తీరిక లేని నేటి సమాజం నవలకన్న కథనే ప్రేమించి చదువుతున్నారు. ఏ పని లేనివారు నవలల వెంట పడుతున్నారు. మహిళలు, కథలు రాయడం ఎక్కువగా పూనుకొన్న ఈ రోజుల్లో శ్రద్ధతో కథా విపంచి మ్రోగించింది.

“నీకు నాకు నడుము” ఈ కథా సంపుటి నామం ప్రజలమధ్య స్థితిగతులు పరిశీలిస్తే ఈపేర్లో సార్థకత కన్పిస్తుంది.

మహిళల సమస్యలు ఆలోచిస్తే, మగవాడికి ఆడదానికి నడుమ ఎంతో దూరం కన్పిస్తుంది.

జీవితాలలో వ్యత్యాసం వుంటుంది. ఇద్దరు వ్యక్తులు కలిస్తే వారి మధ్య ప్రభవించే మమతలు, ద్వేషాలు కూడా నడుమ దూరం కాని దగ్గర కాని చేసే వారధి.

ఈ సంపుటిలో మహిళల సమస్యలకు జ్యోత్స్నా ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. ఆడపిల్ల పుట్టడమే శాపంగా పరిగణించే సమాజం ఆడపిల్లలను తల్లులుగా మోసం చేసే దగామగాళ్ళు చేరేపెళ్ళి చేసుకొని భార్యలను ఒంటరిగా వదిలేసే క్రూరభర్తలు పరిమిత జీవితానందం కల 'పిచ్చుక గూళ్ళు' ఆత్మహత్యలు, అడ్డంకులు, అధికారం నీడలో ఎదుగు ఒదుగులు ఇంటర్-వ్యూ-ల తమాషాలు అన్యాయాలు పెండ్లి పల్లకి ఈ ఇతి వృత్తాలు. రచయిత్రి ప్రత్యేక పరిశోధనతో విన్నుకున్నారు.

కథలు రాయడంలో దాదాపు ఇరవై నూత్న ప్రయోగాలు తెలుగు సాహిత్యంలో ఉన్నాయి. జ్యోత్స్నా రచనారీతిలో కథానిక లక్షణాలు సంతరించు కున్న కథాగమనం ముగింపు చాలా సాఫీగా స్థిరంగా ఒకలక్ష్యం చేరుతుంది. సమాజం క్యాన్వాస్ స్పష్టంగా కన్పిస్తుంది. పాత్రలు జీవంతో నిల్చి పలకరిస్తుంది. ఆ విధంగా జ్యోత్స్నా కథా రచనల్లో తనదైన శైలి నిల్చుకున్నారు.

తెలుగు కథకు మంచి భవిష్యత్తు -

తెలుగు కథ గాలివాన ద్వారా అంతర్జాతీయఖ్యాతి గడించుకుంది. నవలా రంగంలో మహిళామణులు ఇంతవరకు తెలుగు సాహిత్యంలో రాణించిన రీతి కథా రంగంలోను ఉజ్జ్వలమైన మార్గం తెలుగులో రచయిత్రులే - నిర్దేశించేకాలం ఆసన్నమవుతుంది. జ్యోత్స్నకు నా హృదయపూర్వక అభినందనలు. ఈ కథల్లో విశిష్టమైన ఆకర్షణ కన్పిస్తుంది. మూడు వందల కథలకు పైగా రాసిన నాకు కథ అంటే నాకు మక్కువ. అంతమక్కువతోను ఆదర్శంగా ఆనందంగా ఈ కృతిని స్వీకరిస్తున్నాను.

-- డా॥ పోతుకూచి సాంబశివరావు

నామాట

“గుండె గొంతుకలోన కొట్లాడుతాది

కూకుండనీదురా కూసింతసేపు”

అన్నట్లు సమాజంలో కొన్నింటిని చూసినప్పుడు మనసంతా వికలమైపోతుంది. పిడికెడు గుండె బరువైపోతుంది. ఏదో చేయాలనిపిస్తుంది. అలా అన్వించినప్పుడు నాకలం కొన్ని కవితలను రాసింది. అవి కవితాసంపుటాలుగా వెలువడ్డాయి. ఇప్పుడు నాకలం నుండి వెలువడిన కథలసంపుటి పేరే “నీకూ నాకూ నడుమ” ఇవి ఒక వాదానికి సంబంధించినవి కాదు. సమాజంలో వివిధ మనస్తత్వాలు కలిగిన స్త్రీ పురుషుల మధ్యనున్న సంబంధాలు, ఒకవైపు స్త్రీని గౌరవిస్తున్నట్లే ప్రవర్తిస్తూ (కన్పిస్తూ) ఆ స్త్రీలను అవమానించే పరిస్థితులు మరోవైపు ఇంకా నెలకొనే ఉన్నాయి. అధికారముసుగులో స్త్రీలను ఉక్కుపాదాలతో అణచాలని ప్రయత్నించే పై అధికారుల ద్వేషం మనం గమనిస్తూనే ఉన్నాం. వీటిని అక్షరీకరించటమే నా కథల ఆశయం. “వెన్నెల” అనే కలం పేరుతో “ఆంధ్రభూమి” దినపత్రికలో కొన్ని కథలు రాశాను. ఇంకా ‘జాగృతి’ వారపత్రికలోనూ, ‘కదంబం’ కథల సంపుటిలోనూ ప్రచురించబడిన నా కథలన్నింటి రూపమే ఈ సంపుటి. నా కథలను ప్రచురించిన పత్రికాధిపతులకు కృతజ్ఞతలు.

నా కథలను చదివి ఆత్మీయతతో అభిప్రాయం రాసిచ్చిన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సాంస్కృతిక మండలి అధ్యక్షులు, జ్ఞానపీఠ పురస్కారగ్రహీత, రాజ్యసభ సభ్యులు డా. సి. నారాయణరెడ్డిగారికి, సుప్రసిద్ధకథకులు, సహృదయశీలి డా. రావూరి భరద్వాజగారు నా కథలను చదివి 'మనకూ మనకూ నడుమ...' అనే శీర్షికతో అమూల్యమైన పీఠికను రాసిచ్చారు. వారికీ, ప్రముఖ రచయిత్రి, పరిశోధకురాలు ఆచార్య సి. ఆనందరామంగారు 'శుభాకాంక్షలు'తో నా కథల్లోని కొన్ని ముఖ్యాంశాలను విశ్లేషించారు. వారికీ, కథలసంపుటిలోని కథల పద్ధతుల గురించి విశ్లేషిస్తూ ఆశీర్వాదించిన గురువర్యులు ఆచార్య గుజ్జర్లమూడి కృపాచారి గారికి కృతజ్ఞతలు.

కొన్ని సంఘటనలను కథలుగా రాసేటప్పుడు కల్పనలే చేశాను. కాని ఇవి ఎవరినీ ఉద్దేశించి మాత్రం రాయలేదు.

ఈ సంకలనానికి ఎంతో సహకరించిన శిష్యుడు దార్లకు నా అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను.

కథల్ని కంపోజ్ చేసినవారికి, ముఖచిత్రపత్రం చిత్రించిన శ్రీ శీలావీరాజు గారికి, అందంగా ప్రచురించిన శ్రీ సాయి శామిలి గ్రాఫిక్స్ వారికి, ఈ కథల సంపుటి ఈ రూపంలోకి తోడ్పడిన వారందరికీ కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాను.

ఈ కథల సంపుటిని అంకితం తీసుకుంటున్న ప్రముఖకవి, కథకుడు డా. పోతుకూచి సాంబశివరావు గారికి నా ధన్యవాదాలు.

-శరత్జ్యోత్స్నారాణి

నన్ను ప్రేమించవా నాన్నా!

ఎవరో తలుపు కొట్టినట్లయితే, ఆ శబ్దానికి హాలులో భర్తతో మాట్లాడుతున్న నాగమ్మ కుర్చీలోంచి లేచి తలుపు తీసింది. ఎదురుగా నిల్చున్న వ్యక్తి 'అమ్మా .... మీకు టెలిగ్రామ్' అని అన్నాడు. ఉండ్డా....అబ్బాయిని పిలుస్తానని లోపలికెళ్లి "బాబూ... లక్ష్మణ్! నీకు టెలిగ్రామ్ వచ్చింది తీసుకో" అంది. అమ్మ పిలుపుకి గుమ్మం దగ్గరకు వచ్చి సైన్ చేసి టెలిగ్రామ్ని అందుకొని చదివాడు.

ఒక్కసారిగా ముఖం వాడిపోయినట్లున్న అబ్బాయిని చూస్తూ... 'ఎవరిచ్చారు ఆ టెలిగ్రామ్....ఎక్కడినుంచి వచ్చింది?' ఆత్మతగా అడిగింది తల్లి నాగమ్మ. 'మామయ్య దగ్గరి నుంచి వచ్చిందీ టెలిగ్రామ్. రమ్యకు ఆడపిల్ల పుట్టిందని కబురు చేశార'ని అన్నాడు.

ఆ మాటకు నాగమ్మ మనసు పాములా బుసకొట్టింది.

బెలిగ్రామ్ చదివి చించి ముక్కలు చేసి కిటికీలోంచి గిరాటు వేశాడు లక్ష్మణ్. వారిద్దరి సంభాషణ విన్న రఘురామయ్య కొడుకువైపు ప్రేమగా చూస్తూ - భార్య ముఖాన్ని చూసి ఏదో జరగరానిదే జరిగిందని ఊహించి భార్య దగ్గరకు వెళ్లి 'ఏంటి నాగు..... నీవు కూడా అలా అయిపోయావు' అన్నాడు మెల్లగా!

'అదికాదండీ... మన కోడలు మొదటికాన్పులోనే మగబిడ్డ పుడతాడని హాస్పిటల్లో స్కానింగ్ రిపోర్టులో ఉందన్నారుకదా! ఇలా ఆడపిల్ల పుడుతుందంటే అసలు మన అబ్బాయికి పిల్లలు లేకుండా చేసేవాళ్లం కదా...' అని అంటున్న నాగమ్మ మాటలకు నొచ్చుకుంటూ.....!

'నాగులూ... మొదటి కాన్పులో ఆడపిల్ల పుట్టడం ఎంతో శుభం. అంతే కాదు మనకోడలు రమ్మకు పుట్టిన ఆడపిల్ల శుక్రవారం పుట్టిందని అంటున్నావు. ఆరోజు మరింత మంగళప్రదమైన రోజుగా భావిద్దాం. మనకు ఆడపిల్ల లేరని, మనబిడ్డకు పుట్టిన బిడ్డని మనంకాదనుకుంటామా చెప్పు... తల్లిబిడ్డాక్షేమంగా ఉంటేచాలు. హాస్పిటల్లో తీసిన స్కానింగ్ రేపు కరక్టు కావచ్చు కాకపోవచ్చు. ఈ మధ్య హాస్పిటల్లో డాక్టర్లు ఆపరేషన్సులో ఒకదానికొకటి చేస్తున్న రోజులివి! కేవలం ఆ స్కానింగ్ రిపోర్టు ఆధారం మనకు ముఖ్యం కాదు నాగులు....'

బారసాలకు వస్తున్నామని ఉత్తరం రాసి పోస్టులో వేస్తానని అంటున్న రఘురామయ్యవైపు చీత్కారంగా చూసింది నాగమ్మ.

బారసాలరోజు దగ్గరపడుతుంటే ఏ విషయం పట్టించుకోని కొడుకుతో 'ఊరెప్పుడు వెళదారా' అన్నాడు రఘురామయ్య.

"సరేలే నాన్నా... అక్కడకు వెళ్ళినా ఒక్కటే. వెళ్ళకపోయినా ఒక్కటే. ఆఫీసులో నా డ్రైండ్స్ కి ఏమని చెప్పను. అందరికీ ముందుగానే అబ్బాయి పుడతాడని చెప్పాను. ఇప్పుడు అమ్మాయి పుట్టిందంటే అందరూ వేళాకోళం చేస్తారు. నాన్నా చూడు మన ఇంట్లో అన్నయ్యలిద్దరకీ అబ్బాయిలే కదా నాకే అడపిల్ల. శనిగ్రహంలా పుట్టింద"ని ఆవేశంతో మాట్లాడుతున్న కొడుకు మాటకు అడ్డుపడుతూ 'నీ ఆలోచనలు తప్పురా. అడపిల్ల మహాలక్ష్మిరా. నీవు ఏమీ మాట్లాడకుండా మాతోపాటే బయలుదేరు! అమ్మాయి నీకోసం ఎంతో ఎదురు చూస్తూ ఉంటుంది. నీవేమో... టెలిగ్రామ్ అందుకున్నా కోడలికి రిపై రాయలేదు. గ్రీటింగ్స్ పంపలేదు. మీ అమ్మ, నీవు ఏదో కొంపలంటుకు పోయినట్లు బాధపడుతున్నారు. బట్టలు సర్దుకో. సాయంకాలం బ్రైనుకి బయలుదేరుదాం' అని చెప్పి బయటకు వచ్చేగాడు రఘురామయ్య.

బారసాలకు అత్తయ్య, మామయ్యలు రాకపోయినా భర్త అయినా వస్తాడని ఆశపడిన రమ్యకు అత్తమామలరాక ఎంతో ఆనందాన్ని కల్గించింది. రమ్య తండ్రి వియ్యంకుల వారితో మాట్లాడుతుంటే రమ్య తల్లి వియ్యంకుల వారికి టిఫిన్స్ రెడీచేయడంలో లీనమయ్యింది.

మనసులోని మాటను ఎప్పుడు బయటపెడదామా అని నాగమ్మ అనుకుంటుండగానే రామకృష్ణయ్య 'మీ మనవరాలిని చూడండి' అని చేతిలో ఉన్న పాపని నాగమ్మ చేతిలో పెట్టాడు.

పచ్చని ఛాయతో ఎంతో కళగా ఉన్న మనవరాలివైపు ఆత్మీయంగా చూస్తూ నాగమ్మ చేతిలోనించి పాపని తీసికొని ముద్దుపెట్టుకున్నాడు రఘురామయ్య.

రమ్యభర్త లక్ష్మణ్ తన కూతురివైపు చూసి ముఖం ప్రక్కకి

పెట్టుకున్నాడు.

రమ్య తల్లిదండ్రులు ఉన్నంతలోనే బారసాలను చేసి అత్తమామలతో రమ్యను పంపించారు.

పాప అడుగుపెట్టిన వేళావిశేషమేమిటో తెలియదుగాని అంతా మంచే జరుగుతుంది.

రమ్యకు పాపంటే ప్రేమ. ముఖ్యంగా తాతయ్య రఘరామయ్యకు మనవరాలంటే మరింత ప్రేమ.

తనను ఒక్కక్షణం కూడా విడిచిపెట్టని భానుకి తాతయ్యంటే ప్రాణం. భానుకి నాలుగేళ్లు వచ్చాయో, లేదో మరలా రమ్యకు మగపిల్లాడు పుట్టాడు. ఆ ఇంట్లో ఆనందానికి అవధులు లేవు. అబ్బాయి పుట్టాడని అందరికీ స్వీట్సు పంచాడు లక్ష్మణ్. బారసాల మనింట్లోనే జరగాలని ఆరోజు పుట్టిన బాబుకి ఏపేరుపెట్టాలని హడావిడి పడిపోతున్న కొడుకుని చూసి నవ్వుకున్నాడు రఘరామయ్య!

ఇదేమీ అర్థంకాని చిన్నారి భాను, అమ్మ ప్రక్కనే ఉన్న బుల్లి తమ్ముణ్ణి చూస్తూ వాడి చేయి పట్టుకొని ఆడిస్తుంది!

అంతలోనే ఆరూములో అడుగుపెట్టిన లక్ష్మణ్ భానుని చూసి 'ఏయ్ ఆ చేయి తీయ్ వాడ్ని ముట్టుకోకూడదు. తాతయ్య దగ్గరకి పో' అంటూ కసిరాడు.

ఆమాటలకు బాధపడ్డ రమ్య మనసు రంపంతో కోసినట్లుగా ఫీలయ్యింది.

'ఏమిటండీ ఆ మాటలు... అదివసిపిల్ల దాన్ని అలా కసురుకుంటారెందుకు? అదీ మనపిల్లే దాని చిన్నహృదయాన్ని

గాయపరిస్తే నేనూరుకోను. ఎలాగూ దాని ఆలనాపాలనా మీరు చూడండలేదు' అని సీరియస్ గా అంటున్న రమ్యవైపు చూస్తూ లక్ష్మణ్, "మావంశంలో ఉన్న అందరికీ మగపిల్లలే. నాకే ఆడపిల్ల పుట్టింది. మా అన్నయ్యలు ఆస్తిని పెంచుకుంటూ పోతుంటే నేను భానుకి డబ్బు ఖర్చుపెట్టాలి. నీవేమో ఓ లక్ష రూపాయల కట్నం తెచ్చావు. ఇది పెరిగి పెద్దదై దాని చదువుకి, పెళ్లికి ఐదు లక్షలకు పైగా డబ్బు ఖర్చుపెట్టాలి. అంత డబ్బు నువ్వు తెచ్చివ్వగలవా" అన్న మాటలకు ఏమీ అనలేక కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది భార్యరమ్య.

పిల్లలు ఇద్దరూ స్కూలుకి వెళుతున్నారు.

వారిద్దరి మధ్యా అనురాగం, ప్రేమ ఉన్నా తండ్రీలక్ష్మణ్ రాజుని ప్రేమించినంతగా భానుని ప్రేమించలేకపోయాడు.

అమ్మ, తాతయ్య ప్రేమలతో ఉన్నత విద్యను పూర్తిచేసింది భాను.

రాజు సాఫ్ట్ వేర్ ఇంజనీర్ అయ్యాడు.

భానుకి పెళ్లిచేసి, తనబాధ్యత పూర్తయిందని చేతులు దులుపుకున్నాడు లక్ష్మణ్.

కొడుకు రాజుకి అనుకోకుండా ఆమెరికాలో ఉద్యోగం రావడం, ఒకనెలలో ప్రయాణం ఉందనగా ఓ ధనవంతుడి సంబంధం ఖాయంచేసి పెళ్లిచేసి పంపించాడు లక్ష్మణ్.

కాలంవేగంగా నడుస్తున్నట్లు అమ్మ మరణవార్తను భాను తట్టుకోలేకపోయింది.

భర్తను, పిల్లల్ని తీసుకొని చనిపోయిన అమ్మను కడసారిగా చూడాలని ఏలూరు వెళ్ళింది.

రాజుకి కూడా టెలిగ్రామ్ ఇచ్చారు.

రాజు అమెరికానుంచి వస్తాడని, అమ్మకు కొరివి పెడతాడని అమ్మబాడీని మూడు రోజులు అలాగే ఉంచారు.

రాజు రాలేదు. ఫోన్ మాత్రం వచ్చింది.

ఇప్పుడు అర్జంటైన్ గా ఇండియా రావడం కుదరదని, వీలుచూసుకొని వస్తానని ఫోనులో మాట్లాడిన కొడుకు రాజు మాటలు దిగ్భ్రాంతిని కలిగించాయి లక్ష్మణ్ణి.

తానే అంతా అయ్యి భార్య అంత్యక్రియలు పూర్తిచేశాడు లక్ష్మణ్ణి.

అమ్మ మరణం భానుని, తాతయ్య రఘురామయ్యని కలచివేసింది.

పసివయస్సులో తనను లాలించిన తాతయ్యను ఈ సందర్భంలో భాను ఓదార్చే ప్రయత్నం చేసింది.

అమ్మ మరణం నాన్నను క్రుంగదీసిందని నాన్నని ఓదార్చే రాజు లేకపోయాడని మనసులో అనుకొన్నా నాన్నని పలకరించాలంటే చిన్ననాటినుండి భయపడే భాను ధైర్యం తెచ్చుకొని నాన్నరూములో అడుగుపెట్టింది.

'నాన్నా ఏడవకండి. తాతయ్య మిమ్మల్ని భోజనానికి తీసుకొని

రమ్మన్నార'ని అంటున్న భాను వైపు మొదటిసారిగా పరిశీలనగా చూసాడు తండ్రి లక్ష్మణ్.

భాను చిన్నపిల్లగా ఉన్నప్పుడు, లక్ష్మణ్ కేకలేస్తుంటే రఘురామయ్య తనకొడుకు దగ్గరగా వచ్చి, 'ఏరా లక్ష్మణ్ ఎందుకురా దాన్ని కసురుకుంటావు దానివైపు ఒక్కసారి చూడరా అది అచ్చు నీహొలికరా' అనే నాన్న మాటలు గుర్తుకొచ్చాయి.

ఆ ఆలోచనలోంచి తేరుకున్న లక్ష్మణ్, 'నువ్వెళ్లమ్మా... నేవస్తానులే' అన్నాడు. 'సరేలే నాన్నా' అని బయటకు వచ్చిన భాను 'తాతయ్యా మీరైనా నాన్నను భోజనానికి తీసుకురాండి' అంది.

రఘురామయ్య కొడుకు దగ్గరకు వెళ్లి 'బాబూ ఏంటిరా చిన్నపిల్లాడిలా ఏడిస్తే మనకు దూరమైన రమ్మ రాదురా.. నీకోసం నీకూతురు, అల్లుడు మనవలు ఎదురు చూస్తున్నారు. ఏమనుకోకపోతే ఒక్కమాట... ఇప్పటికైనా నీకూతురు భానుని ప్రేమించరా. రాజు ఎలాగూ మనకి దగ్గరలేడు. నీకో నిజం చెప్పాలి. మీ అన్నయ్యలు నీవు పుట్టిన తరువాత ఓ ఆడపిల్ల పుడితే బాగుండునని ఆశపడ్డాను కానీ మీ అమ్మకు ఆడపిల్ల అంటేనే పడదు. నాఆశ భాను పుట్టడంతో తీరిందిరా. ఆ అనందంతోనే జీవిస్తున్నానురా! వస్తున్న అనందబాప్పాలను తుడుచుకుంటూ, కొడుకు భుజంపై చేయివేసి... ఓరే లక్ష్మణ్, భాను ఏమీ అడక్కుండానే తాతయ్యగా అన్నీ తెచ్చాను. కానీ... తండ్రి ప్రేమను తెచ్చివ్వలేకపోయాను. బాగా చదువుకున్న భాను మన మనసులను అర్థంచేసుకుంది. ఏనాడూ నిన్ను ప్రశ్నించలేదు. చిన్నప్పటినుండి భానుకి నీవంటే ఎంతో ప్రేమ. నాకు రాసే ప్రతి ఉత్తరంలోను డాడీ నన్ను ఎందుకు పలకరించరు తాతయ్యా! డాడీని నాతో మాట్లాడమని చెప్పవూ అని రాసేది. అటువంటి భాను మనస్సు తల్లి లేకపోవడంతో మరెంతో కృంగిపోతుంది! భానుకి నువ్వే

దైర్యం చెప్పాలి' అని కొడుకు భుజంపై చేయివేసి ఓదార్చాడు రఘురామయ్య.

తన తండ్రి మాటలలోని లోతుని అప్పటికైనా గ్రహించి ఇంతకాలం తానెంత మూర్ఖుడిగా ప్రవర్తించానోనని తనలో తాను సిగ్గు పడ్డాడు ఒక్క క్షణం.

ఆడపిల్ల పుట్టగానే చంపి నదిలో పడెయ్యడం, లేదా గొంతు నులిమి చంపేస్తున్న రోజులివి. 'బాబోయ్ ఆడపిల్ల' అంటూ ఈసడించుకుంటూ ఆడపిల్లల్ని కొన్ని కుటుంబాల్లో తల్లిదండ్రులే పనివాళ్లకంటే హీనంగా చూస్తూ నరకాన్ని చూపిస్తున్న రోజులు.

తన ఫ్రెండ్స్ మాటలు, తల్లిబోధన తనలో మూర్ఖుణ్ణి చేసిందని. ఆస్తి, అంతస్తూ ఉండి, ఓ తండ్రిగా సొంతకూతురికి ప్రేమను పంచలేక అడ్డుగోడను కట్టుకున్నానని కుమిలిపోయాడు లక్ష్మణ్.

తాతయ్యకి, తండ్రికి వెళ్లొస్తానని చెప్పి, భర్తతో బయలుదేరి వెళ్లిపోయింది భాను. కానీ తన మనసులో కొన్నేళ్లుగా నలిగిపోతున్న బాధను నాన్నకు ఉత్తరం రాసింది.

ఆ ఉత్తరం చించి చదివిన లక్ష్మణ్‌కి "నాన్నా నేనంటేమీకెందుకంత కోపం. నేనూ మీ అమ్మాయిని కాకపోతే మనమధ్య ఈ అడ్డుగోడలు ఎందుకు" అని రాసిన ఆ వాక్యాలకు అవాక్కయ్యాడు లక్ష్మణ్.

ఎవరిది తప్పు

మహిళా రిజర్వేషను బిల్లులపై జరిగిన సదస్సుకి అధ్యక్షత వహించి ఇంటికి వచ్చి, కాలింగ్ బెల్ నొక్కింది శిరీష. ఆ శబ్దానికి పనిమనిషి తులశమ్మ గబగబా తలుపుతీసి అమ్మగారు ఏమి చెబుతారోనని చేతులు కట్టుకుని నిలుచున్న తులశమ్మతో శిరీష 'భోజనం వడ్డించు, డ్రస్ మార్చుకొని వస్తాను. అలాగే అయ్యగార్ని, అమ్మాయి సుమని భోజనానికి రమ్మని పిలు' అంటూ బెడ్రూమ్ లోకి వెళ్లింది. డ్రస్ మార్చుకొని వచ్చిన శిరీష డైనింగ్ టేబుల్ ముందు కూర్చుంటూ 'తులశమ్మా, అమ్మాయిని పిల్చావా త్వరగా రమ్మను' అంటూ అన్నం ప్లేటుకేసి దృష్టి మరల్చింది. తులశమ్మ మాట్లాడలేదు, అక్కడినుంచి కదలలేదు. సమాధానం లేకపోయేసరికి తులశమ్మవైపు పరిశీలనగా చూసిన శిరీషకు తులశమ్మ చేతిలో ఓ ఉత్తరం కనిపించింది. 'అమ్మాయిగారు మీకిమ్మన్నారమ్మా... ఇంతకుముందే ఆయ్యగారితో కలిసి బయటకెళ్లారు' అంటూ తులశమ్మ ఆ ఉత్తరాన్ని

అందించింది. అన్నాన్ని ప్రక్కకు నెట్టి తులశమ్మ వేపు తిరిగి, 'ఇప్పుడు బయటకు వెళ్లడమేంటి బ్రెమెంతయ్యిందో తెలుసా రాత్రి పది దాటింది. ఈ బైంలో అమ్మాయిని తీసుకుని రాజారావు ఎక్కడకు వెళ్లంటారంటావ్ నీకేమైనా చెప్పారా' అంటున్న శిరీష ఆందోళనను గమనించి 'ఏం చెప్పలేదమ్మా' అంది తులశమ్మ.

ఉత్తరాన్ని విప్పి చదువుకున్న శిరీష ముఖకవళికల్లో రాసురాసు మార్పులు రాసాగాయి. శరీరం తూలినట్లయింది. ప్రాణంపోతే బాగుండునేమోనన్నంతగా బాధ కలుగుతోంది. 'ఓమైగాడ్ వాట్ కెన్ ఐ డూ' అనుకుంటూ లోలోపలనుండి తన్నుకొస్తున్న బాధని అదిమిపెట్టి--

'తులశమ్మా నేను భోజనం తర్వాత చేస్తాను కానీ నువ్వు భోజనం చేసి పడుకో' అనే మాటలు అప్రయత్నంగానే వచ్చాయి. డైనింగ్ బేబుల్ దగ్గరనుండి లేచి బెడ్ రూమ్ లోకొచ్చి అక్కడే ఉన్న ఈజీచైర్ లో కూర్చుంది శిరీష. చుట్టూ ఆలోచనలు మూగి పోయాయి. కన్నీళ్లు చెంపలపైనుండి ధారలా కారుతున్నా కన్నీళ్లను తుడుచుకోలేని స్థితిలో మనస్సు మూగగా రోదిస్తోంది. ఎందుకిలా జరిగింది ఇలా నాకే జరుగుతుందని ఏనాడైనా ఊహించుకోగలిగానా...ఎన్నో కథలు రాసాను. ఎన్నో సమస్యలకు పరిష్కారం సూచిస్తూ, ఎందరో మన్ననలను పొందాను. ఈ రోజు నాకే ఈ సమస్య ఎదురయ్యింది.

సుమ ఎందుకిలా చేసింది? పసిపిల్లా? మరి రాజారావుకి అన్నీ తెలుసుకదా! ఇలా జీవితాలతో ఆడుకుంటాడా? సుమకేమి తక్కువ చేశాను? బాగా చదివించాను. కోరిన కోర్కెలన్నీ తీర్చానే... వచ్చే ఏడాది వేసవిలో పెళ్ళి చేద్దామని అనుకుంటుండగానే ఇంత దారుణానికి ఒడిగడుతుందని అనుకోలేకపోయాను. సుమా!... లోపమెక్కడ జరిగింది? నాపెంపకంలోనా? నాప్రవర్తనలోనా? నా

చుట్టూ క్రియేట్ చేసుకున్న వాతావరణంలోనా?... అని కలవరిస్తూ కళ్లు మూసుకున్న శిరీషకి గతం వెంటాడే నీడలా తన కళ్లముందు ప్రత్యక్షమయ్యింది.

ఇరవై ఏళ్లక్రితం శిరీష, ప్రభాకర్ భార్యగా అత్తవారింట అడుగుపెట్టింది. చదువుకున్న, సంస్కారమున్న ఇల్లాలు తనకు తోడుగా దొరికినందుకు ప్రభాకర్ ఆనందానికి హద్దులు లేవనుకున్నాడు. ఎన్నో ఊహలు ఊహించుకున్నాడు. ఇంట్లో ఎన్ని ఇబ్బందులున్నా, భార్యకి ఏ విషయాలు చెప్పకుండా ఇల్లు నెట్టుకొచ్చేవాడు. తాను రోజూ తెచ్చే మల్లెపూలతో శిరీషను పోల్చుకుంటూ మల్లెపువ్వులా చూసేవాడు ప్రభాకర్. అలాంటి వారి కాపురం ఇద్దరు అడపిల్లలతో హాయిగానే సాగిపోతోంది.

భర్త ఆఫీసుకు వెళ్లిన తరువాత ఒంటరిగా ఉన్న శిరీషలో ఏవో ఆలోచనలు మనస్సును పిండెస్తుండేవి. ఈ రొటీన్ లైఫ్ లో ఏదో ఒక అసంతృప్తి ఉందని లోలోన బాధబడుతుండేది. తన భావాలకు చక్కని సంభాషణ చేర్చి కథలుగా పత్రికలకు పంపించేది. అయినా ఇరవైనాలుగు గంటలూ ఇంట్లోనే ఉండడం నేరం చేసినదానిలా ఏదో శిక్ష అనుభవిస్తున్నట్లుగా అనుకోవడం ఆమెలో మొదలైంది.

దైర్యంచేసి తన మనస్సులోని భావాలను ప్రభాకర్ కి చెప్పింది. ఆ మాటలు విన్న ప్రభాకర్ 'అదికాదు శిరీషా... నువ్వు ఉద్యోగం చేయడం నాకిష్టమే ఒకవైపుపిల్లలిద్దరికీ మరోవైపు నాకు ఎంతో సేవ చేస్తున్నావు ఉద్యోగంలో చేరితే బాధ్యతలు బరువుగా మారి అసలు రెస్టు దొరకదు. నువ్వే ఆలోచించుకో అంతా నీ ఇష్టంమీదే ఆధారపడి ఉంటుంది.' అని చెప్పిన ప్రభాకర్ మాటలకి శివమెత్తినట్లు 'అంతేలేండి నేను ఉద్యోగం చేయడం మీకు ససేమిరా ఇష్టంలేదు. అడవాళ్లకు బయట ప్రపంచం అవసరం లేదు. స్వేచ్ఛ అంతా వంటిల్లు,

ఇంటిల్లైకదా! మీ మాటల్ని, మీ ప్రవర్తనని అర్థంచేసుకోలేనా మీరిలా అభ్యంతరం చెబుతారంటే విశాఖపట్నంలో ఉన్న ఆ పోస్టుకి దరఖాస్తుచేసేదాన్ని కాదు.' ప్రవాహంలా సాగిపోతున్న శిరీష ప్రసంగానికి అడ్డుతగిలి ఏదో చెప్పబోయాడు ప్రభాకర్. దాంతో ఇంకా రెచ్చిపోయింది.

చూడండి మీరు ఒప్పుకున్నా ఒప్పుకోకపోయినా నేనా ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయ్యి తీర్మానా అని మొండిగా శపథం చేసింది. ఇద్దరి మధ్యా మాటామాటా పెరిగి పెద్ద గాలివానలా మారింది. ఇది జరిగిన నాటి నుండి ఇద్దరికీ మాటలు లేవు. వారం రోజులు గడచాయి. అయినా మాటలు లేవు. రోజులు గడచిపోతున్నాయి. ఎక్కడా ఇద్దరిమధ్యా సంబంధం చక్కపడేటట్లు కనిపించలేదు.

ఆఫీసుకి వెళ్లి మామూలుగా ఇంటికి వచ్చిన ప్రభాకర్ ఇంటికి తాళంవేసి ఉండడం చూసి డూప్లికేటు కీతో తాళం తీసి లోపలికెళ్లాడు. టీపాయ్ మీద ఓ కవరుంది.

'ప్రభాకర్ గారూ,

మీతో జీవితాన్ని పంచుకోలేను.

నాజీవితంతో ఆటలాడుకోవద్దు.

నాకోసం ఎదురుచూడద్దు.' -శిరీష

అని ఉన్న శిరీష చేతిరాత ప్రభాకర్‌ని వెక్కిరించినట్లయింది. మరో పదిహేను రోజులు తరువాత శిరీష విడాకులు కోరుతూ పంపిన నోటీసుమీద మానంగా రోదిస్తూ సంతకం చేయకతప్పలేదు ప్రభాకర్ కి.

పెద్దగా కోర్టుచుట్టూ తిరగకుండా విడాకులు వుచ్చుకున్న శిరీష చిన్నమ్మాయిని తనతల్లిదగ్గరే ఉంచి పెద్దమ్మాయి సుమని తీసుకుని విశాఖపట్నం వెళ్లి ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయ్యింది. ఓ వైపు ఉద్యోగం

చేస్తూ తాను పరిశీలిస్తున్న జీవితాలను కథలుగా రాస్తూ ఉత్తమ ఫెమినిస్టు రైటరుగా అతితక్కువకాలంలో పేరు తెచ్చుకుంది శిరీష. లేబ్‌లైట్ బ్రెండ్స్ మీద ప్రస్తుతం వస్తున్న కథలు, నవలలు, కవితలమీద చక్కని శీర్షికలతో విమర్శలు చేసే రాజారావు, శిరీష కథలపైనా విమర్శనావ్యాసాలు రాసాడు. శిరీష రచనలను మెచ్చుకుంటున్న రాజారావు పట్ల లోలోన ఆనందిస్తూనే అతనితో స్నేహాన్ని పెంచుకుంది.

ఒక సాహిత్యసభలో పరిచయమైన రాజారావు, శిరీషలు కొన్నిరోజుల్లో మంచి స్నేహితులుగా మారారు. అక్కడితో ఆగక ఒకే ఇంట్లో ఉండాలనుకున్నారు. శిరీష ఇంట్లోనే ఉండాలని నిర్ణయించుకున్నాడు రాజారావు.

రాజారావు రావడంతో శిరీష ఇంట్లో కొత్త అనందమేదో వెల్లివిరిసింది. ఎప్పుడూ ఏదో జోక్కుతో సరదాగా నవ్వించే రాజారావు శిరీష కూతురు సుమతోనూ సరదాగా మాట్లాడేవాడు. 'అంకుల్, మీ జోక్కు భలే సరదాగా ఉంటాయి. ఇంకో జోక్ చెప్పండి'ని అంటున్న సుమ నెత్తిమీద సరదాగా చేత్తోమెట్టేవాడు. కాని రోజురోజుకి పెద్దదవుతున్న తన కూతురు సుమ విషయంలో అనుకోని పరిణామాలు తాను ఎదుర్కొంటానని ఊహించలేకపోయింది శిరీష.

శిరీష ఆఫీసుకి వెళ్లిన తరువాత ఇంట్లో చదువుకుంటున్న సుమతో జోక్స్ వేస్తూ గడిపేవాడు రాజారావు. రాజారావుకి ఏబై ఏళ్లు. అయినా సుమ పట్ల రోజు రోజుకి ఆకర్షణ పెంచుకోవడం మొదలు పెట్టాడు. సుమని ఎలాగైనా తనదాన్ని చేసుకోవాలనుకున్న రాజారావు ఆ సమయంకోసం ఎదురు చూడడం ప్రారంభించాడు. శిరీష సాహిత్య సభలకు వెళ్తూ రెండు రోజుల్లో వచ్చేస్తానని చెప్పి ముంబై వెళ్ళింది. ఇదే మంచి సమయంగా భావించాడు రాజారావు.

సాయంకాలం కాలేజీనుండి ఇంటికి వచ్చిన సుమని పిల్చి ఒక

విషయం చెప్తానంటూ సుమ ప్రక్కన కూర్చుంటూ దగ్గరకు లాక్కున్నాడు రాజారావు.

'అంకుల్ నన్ను వదలండి' అంటూ దూరంగా జరుగుతున్న సుమని గట్టిగా బందిస్తూ మరింత దగ్గరకు తీసుకున్నాడు. రాజారావు ప్రవర్తన అర్థంకాని సుమ 'అంకుల్ ఏంటి వదలండి ప్లీజ్' అంటూ బ్రతిమలాడడం మొదలు పెట్టింది.

ఇందులో తప్పేముంది. నువ్వంటే నాకిష్టం' అంటున్న రాజారావు వైపు సీరియస్ గా చూస్తూ 'అంకుల్ అమ్మకు మీరంటే ప్రాణం మీరిలా మాట్లాడడం ఏమీ బాగాలేదు. నన్ను విడిచిపెట్టండి' అంటున్న సుమతో 'నచ్చినవారితో ఎంజాయ్ చేయడం తప్పకాదే. మీ అమ్మ చూడు నాతో ఎంత హాయిగా తిరగడంలేదు మేమిద్దరం పెళ్ళికూడా చేసుకోలేదు తెలుసుకదా. అయినా భార్యాభర్తల్లా ఒకే ఇంట్లో కాపురం చేస్తున్నాం. మీ అమ్మకు తాళిబొట్టుపైన గౌరవం లేదు. పెళ్ళితంతుకి

విలువ ఇవ్వని మీ అమ్మతో నీకు ఎటువంటి ఇబ్బందీ ఉండదు సుమా కమ్ అండ్ ఎంజాయ్' అంటున్న రాజారావు మాటలకి అడ్డు తగులుతూ 'నువ్వు నాతండ్రిలాంటి వాడివి వద్దంకులో అంటూ వారిస్తున్న సుమని అతను ఇంకా దగ్గరకు తీసుకుని 'సుమా నువ్వు మీ అమ్మకంటే చాలా అందంగా ఉంటావు. అందమంతా రాసిపోసినట్లు కనిపిస్తావు. నీకొచ్చే భయమేమీలేదు. నిన్ను మాత్రం పెళ్ళిచేసుకుంటాను. నామాట నమ్ము ప్రామిస్' అంటూ కౌగిట్లోకి లాక్కొని లొంగదీసుకున్నాడు.

అంతవరకు పురుషుడి శరీరం తాకని ఆమెలో విద్యుత్ ప్రవహించినట్లు అనిపించింది. ఏదో మత్తు కమ్మేసింది. ఆమెకూడా విచక్షణ కోల్పోయింది. ఏకశరీరమై కలిసిపోయారు.

సరైన క్రమశిక్షణలేని సుమ, రాజారావు కల్లబొల్లి కబుర్లకు అలా లొంగిపోయింది. తల్లి ఇంట్లో లేని సమయంలో రాజారావుతో మరింతగా శారీరక సంబంధాన్ని ఏర్పరచుకుంది. శిరీష ప్రేమతో సుమని పలకరించినా ఊ అంటూనే తల్లి ఎదుట నిలబడలేక, చెప్పలేక తప్పించుకుంటూ దహించుకుపోతూ ఓ రోజు రాజారావుని నిలదీసింది. పెళ్లి చేసుకోవాలని!?

ఇరవై ఏళ్ల అందమైన సుమ తనకి అడ్డాంగిగా వస్తానంటే ఎగిసిపడిన ఆనందంతో ఒప్పేసుకున్నాడు రాజారావు. ఈరోజే సాయంత్రం పెళ్లి చేసుకుందామని వెళ్లిపోయిన రాజారావు గతంలో తన భార్యబిడ్డల్ని వదిలేసినవాడే.

శిరీష చేతిలో సుమ రాసిన ఉత్తరం వెక్కిరిస్తుంటే ఎవరిది తప్పో తెలుసుకోవాలని కన్నీళ్లు కిందకి రాలుతూనే ఉన్నాయి.

శిరీష కళ్లు శూన్యంలోకి చూస్తున్నాయి.

ఎదురుగా చీకట్లో చెట్టు గాలివానకు కూలిపోతున్నాయి.

మల్లెలాంటి ప్రభాకర్ గుర్తొస్తున్నాడు. కాని ప్రభాకర్ శిరీష లేని జీవితాన్ని జీవించడం ఇష్టంలేక లోకం వదిలిపోయాడని తెలియదు పాపం- శిరీషకి!

మెట్లు

సీతకి ఆ కన్పించే గుడి అంటే ఏదో విడదీయరాని అనుబంధం ఉన్నట్లు అనిపిస్తుంది.

తన స్నేహితురాలు లక్ష్మితో కలిసి ప్రతిశనివారం అన్నవరం సత్యనారాయణస్వామి అర్చన చేయించి పదినిమిషాలపాటు ప్రశాంతంగా ఆగుడిమెట్ల మీద కూర్చొని, సరదాగా అన్ని విషయాలు మాట్లాడుకునేవారు.

ఎన్నో దేవాలయాలను తల్లిదండ్రులతో కలిసి చూసింది. కానీ అన్నవరం సత్యనారాయణస్వామి గుడిమెట్లు ఎక్కుతుంటే ఏదో తెలియని తన్మయత్వం కలిగేది సీతలో. చిన్నప్పుడు ఆ గుడి దగ్గర ఆడుకునే సీతను, వాళ్ళమ్మ దేవుడికి దండం పెట్టడం నేర్పింది. అదే అలవాటుగా మారింది.

ఇంటికి పెద్దపిల్ల సీత. అందరికీ గారాబం. సీత తర్వాత

రామారావు దంపతులకి కొడుకు పుట్టాడు. సీత పుట్టిన తర్వాత ఇంట్లో ఏ లోటూ లేదు. దానివల్ల కొడుకు కంటే కూతురి పట్లనే ఎక్కువ ప్రేమ కనబరిచేవారు తల్లిదండ్రులు.

సీత ఆ ఊళ్లోనే డిగ్రీ వరకు చదివించింది. పై చదువులకి పంపించాలని ఉన్నా ఏ హాస్టల్ లోనో పెట్టి బంధించడం ఇష్టంలేక రామారావు తన కూతురు సీతను పైచదువులకి పంపించలేదు.

సీతకు కూడా అమ్మని, నాన్నని, తమ్ముడిని వదిలి వెళ్ళాలంటే ఆసలు ఇష్టంలేదు. రోజూ తమ్ముడితో సరదాగా కబుర్లు చెప్తూ, అడిగిన క్లాస్ పాఠాలకి డౌట్స్ తీరుస్తూ సీత చదువుకొంటుండేది.

పెళ్లిడు వచ్చిన సీతకు పెళ్ళి చెయ్యాలని మనస్సులో ఉన్నా, అమ్మాయి తమకు దూరం అవుతుందనే బాధ దహించివేస్తుంటే, ఏమీపట్టనట్టు రామారావు ఉండేవాడు. 'ఏమండీ సీతతోటివాళ్ళకు పెళ్ళిళ్లు అయిపోతున్నాయి. అమ్మాయికి మంచి సంబంధాలు చూడండి' అనిచెప్పిన భార్య రుక్మిణి మాటలకు 'అలాగే అలాగే చూస్తున్నాను కాలంకలసి వస్తే సీతకి కళ్యాణం చాలా తొందరగానే జరిగిపోతుందిలే నీవేమీ బాధపడకు ఇంకా ఏమంత వయసు వచ్చేసిందని ఇంకా కొంతకాలం మనకళ్లముందే మహాలక్ష్మీలా తిరగనీయ్ నీవనుకొన్నట్టు సీతపెళ్ళి విషయం నేను పట్టించుకోవడం లేదని అనుకోకు. సరే నేను ఆఫీసుకు వెళతాను తలుపేసుకో రుక్మా' అని వెళుతున్న భర్తవైపు మౌనంగా చూసింది భార్య రుక్మిణి.

'తనకిమాత్రం బాధగా ఉండదా... తనచేతుల్లో అల్లారుముద్దుగా పెరిగిన సీతని పెళ్ళిచేసి అత్తవారింటికి పంపాలనే ఆలోచనతోనే కన్నీళ్లు వస్తున్నాయి. మరివాళ్ళనాన్నకి ఉండదా', అనుకొంటూ లోనికెళ్ళి పనుల్లో

నిమగ్నమైపోయింది.

అనుకోకుండా ఓ మంచి సంబంధం తెచ్చాడు పెళ్ళిళ్ళు పేరయ్య. స్టేట్ బ్యాంక్ లో క్యాషియర్ గా పనిచేస్తున్నాడు. అబ్బాయి నెమ్మదస్తుడు. తల్లిదండ్రులు కూడా మంచివాళ్ళు. కట్నం విషయంలోకూడా వాళ్ళకు పట్టింపులు లేవు అని చెప్తున్న పేరయ్య మాటలకు చాలా ఆనందించారు రామారావు రుక్మిణి.

మంచిరోజులు చూసుకుని తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నారు. అనుకున్నదానికంటే ఘనంగా సీతకి పెళ్ళి చేసి పంపించారు.

సీతభర్త రాజేష్ మంగళగిరిలో ఓ బ్యాంక్ లో పనిచేస్తున్నాడు. కొత్తగా ఆ ఇంట్లో అడుగుపెట్టిన సీతకి అవసరాలు ఆ వాతావరణం, ఆకుటుంబంలో ఉన్న వ్యక్తులు మరిది రాంబాబు, ఆడపడుచు భవాని అత్తమామలతో కొద్దిగా కష్టమనిపించినా వాళ్ళతో సద్దుకుపోతూనే ఉంది.

ఉదయం ఐదుగంటలకే లేచింది మొదలు రాత్రి పది గంటల వరకు ఏదో ఓ పనిలో మునిగిపోయి చేస్తుండేది సీత. భర్త సీతని బాగానే చూసుకుంటున్నాడు. అసలే సీతకి సినిమాలు చూసే అలవాటు చాలా తక్కువ. ఎప్పుడైనా అమ్మనాన్నలతో వెళ్లేది. తనకంటూ ఏ ప్రత్యేక కోరికలేకుండగానే అమ్మనాన్నలు అన్నికోరికలు తీర్చేవారు.

అత్తవారింట్లో భర్తని తనకదికావాలని ఏనాడూ కోరలేదు సీత. అలాగడచిపోతున్నాయి రోజులు.

సీతకు ఇద్దరు పిల్లలు. వాళ్ళు అబ్బాయిలు. వాళ్ళ అవసరాలు సరిగ్గా తీరేవికావు. ఉమ్మడికుటుంబం కావటం వల్ల ఇంట్లో ఖర్చు ఎక్కువై, రాజేష్ అప్పుడప్పుడూ విసుక్కోవడం ప్రారంభించాడు.

అటువంటిప్పుడు ఒక్కనాడే జీవితం పది సంవత్సరాలు ముందుకు నెట్టినట్టుగా ఫీలయ్యేది సీత. ఏమి చేస్తుంది. డిగ్రీ మాత్రమే చదివింది.

ఆడపడుచుని పెళ్ళిచేసి పంపాలి. మరిదిని ఇంజనీరింగ్ చదివించడం, ఈ బాధ్యతలన్నీ తనభర్తమీదే ఉన్నాయి. ఇవన్నీ ఇంట్లో అశాంతి గాలులు వీచడానికి కారణమవుతున్నాయి.

బరువు బాధ్యతలమధ్య నలిగిపోతున్న రాజేష్ ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు తన విసుగునీ, కోపాన్నీ బిడ్డలపై చూపించడం, కొట్టడం కూడా చేసేవాడు.

ఇవన్నీ మానంగానే గమనిస్తూ, ఏమీ అనలేక, బిడ్డల్ని అక్కున చేర్చుకొనేది. ఏడ్చేది. ఆడపడుచుకు లక్షన్నర పెట్టి పెండ్లి చేసి పంపించి, బాధ్యతతీరిందని అత్త, మామగారు భావిస్తే మరింత అప్పుల బరువు పెరిగిందని రాజేష్, సీత బాధపడని రోజు లేదు.

ఇంట్లో పనితో తీరిక లేకపోవడంవల్ల ఈమధ్య ఒకసారి చిన్నపిల్లాడు సృజన్ కి జ్వరం వస్తే, కాస్తతీసుకెళ్లి హాస్పిటల్లో చూపించడని అంటే, నీవేమి చేస్తున్నావు? ఇంట్లో గేదెలు కాస్తున్నావా? అన్న భర్త మాటలకు కొద్దిగా బాధబడినా తరచూ, అత్తగారిముందు, మామగారి ముందు కూడా సీతని ఏదో ఒకరకంగా బాధలు పెట్టడం మొదలు పెట్టాడు రాజేష్.

ఒకరోజు రాత్రి తీరిక చేసుకొని రాజేష్ తో 'ఏమండీ మీరేమీ అనుకోకపోతే ఒకమాట చెప్తాను. అప్పులు చేశాం. నెమ్మదిగా తీర్చుదాం. ఎవరికోసమో చేయలేదు. మన ఇంటి ఆడపడుచుకోసమే కదా మరి చేసిన అప్పులు తీర్చడం ఎలా? ఎలా? అని పదేపదే మీరు

అలోచిస్తూ అనవసరంగా పసిపిల్లలపై చేయిచేసుకుంటున్నారు. నాపై మండిపడుతున్నారు. మీరిలా చేయడం వల్ల అప్పటిరిపోతుండా చెప్పండి' అని నెమ్మదిగా చెప్పింది సీత. 'తెచ్చిపెట్టేవాణ్ణి నేను. తిని కూర్చోని మాట్లాడేది నీవు. ఎక్కువగా మాట్లాడుతున్నావు. నీకు ఇంట్లో ఉండాలంటే ఉండు. లేకపోతే మీ పుట్టింటికి వెళ్ళు. ఏమంత కట్నం ఇచ్చారు. బోడి లక్షరూపాయలేగా! దానికోసం ఇంత ఉపదేశం చేస్తున్నావా అయినా నేను మగాణ్ణి. ఇంకొకసారి ఇలా మాట్లాడితే నేనేమి చేస్తానో నాకే తెలియదు' అంటున్న రాజేష్ కోపాన్ని చూసిన సీత మొదటిసారిగా అత్యంత భయపడింది.

పది సంవత్సరాలుగా మావారు రాముడులాంటి వారని మురిసిపోయిన సీత, ఇప్పుడే భర్త చేష్టలను బాగా గమనిస్తుంది. భర్తకు తోడుగా అప్పుడప్పుడు అత్తమామలు, దేప్పుళ్ళు కూడా మౌనంగా భరిస్తూ వారంలో ఒకరోజు ఉపవాసం ఉండే సీత వారానికి మూడు రోజులు ఉపవాసం ఉండడానికి అలవాటుపడింది.

ఇంజనీరు పూర్తిచేసిన తమ్ముడు పెళ్ళికి రమ్మని నాన్న, అమ్మ వచ్చినప్పుడు వెళదామని అనుకొంది. రాజేష్ వెళ్ళడానికి వీలులేదు, ఊళ్ళో ఎందరికో పెళ్ళిళ్ళు జరుగుతాయి. అన్నింటికీ వెళతామా అంటూ బంధుత్వాన్ని కూడా వెటకారంగా మాట్లాడుతున్న రాజేష్ నిజస్వరూపాన్ని బాగా చూసింది. ఒక్కగానొక్క తమ్ముడు పెళ్ళికి కూడా వెళ్ళలేదు. తనకు తెలుసు. అమ్మ, నాన్న బాధపడతారని. ఆ ఊహే తనని ఎంతగానో బాధిస్తుంది సీతను.

స్వంత తమ్ముడి పెళ్ళికికూడా వెళ్ళడానికి నోచుకోనిదాన్ని. భగవంతుడా నేను నీకెన్ని పూజలు చేశాను. ఎప్పుడూ నీగుడిలోనే ఉండేదాన్ని. నీమెట్లపైనే నేనెన్నో బంగారు కలల్లో మేడలు కట్టుకునేదాన్ని. నిజమే, నీకు నాపై దయ లేదు. అసలు నాన్న, అమ్మ

నాకాపేరు పెట్టడంలోనే తెలుస్తుంది కష్టాలన్నీ నాకే వస్తున్నాయి.

పెళ్ళి మూన్నాళ్ల ముచ్చటలా, కలలా కరిగిపోయింది. జీవితంపై విరక్తి పుడుతోంది. కానీ బిడ్డల ముఖంచూసి జీవించాలనిపిస్తోంది. తనతోటి వాళ్ళంతా ఎంతో ఆనందంగా ఉన్నారు. తానేమి కోరుకుంది. భర్త అనురాగాన్నే కాని సంపదను కాదుగదా! వస్తున్న కన్నీటిని తుడుచుకుంది సీత.

రామాయణంలో సీత అగ్నిప్రవేశం చేసిందో లేదో చూడలేదు కానీ ఈ సీత సంసారమనే అగ్నిగుండంలో పడింది.

ఏమి చేయాలో తోచక సంసారంలోని విషాదఘట్టాలను అమ్మ, నాన్నలకు చెప్పుకోలేక, తనలోతానే కుమిలిపోతున్న సీతకు అనుకోకుండా పత్రికలో ఒక ప్రకటన కంటబడింది.

బ్యాంక్ క్లర్క్ పోస్టుకు దరఖాస్తు చేసి, పరీక్ష రాసింది. కొన్నాళ్లకు ఫలితాలు ప్రకటించారు. ఇంటర్వ్యూకు రమ్మని పిలుపు వచ్చింది. 'ఏమండీ నాకు రెండురోజుల్లో ఇంటర్వ్యూ ఉంది. ఉద్యోగం వస్తే చేస్తాను. మన ఇబ్బందులు కొంత తగ్గుతాయి కదా' అంది. ఆమాటను విన్న రాజేష్ 'రేప్రాద్ధున అమ్మని అడిగి చెప్తాను' పడుకోమన్నాడు.

రాజేష్ మాటలకు తలకొట్టేసినట్లయింది. ఆలోచిస్తూనే పడుకొంది.

మర్నాడు రాజేష్ వాళ్ళమ్మగారు సీతను ఉద్యోగం చెయ్యొద్దని, ఇంట్లో పనులన్నీ ఎవరు చేస్తారని చెప్పడం నిమిషాల్లో జరిగిపోయాయి.

ఇంట్లో ఏమి కొనాలన్నా భర్తని అడిగే సమకూర్చుకోవాల్సి

వస్తుంది. ఇబ్బందులు పడేకంటే, ఉద్యోగం చెయ్యడంలో తప్పులేదని ఓ నిర్ణయానికొచ్చి, ఇంటర్వ్యూకు వెళతానంది. వెళితే ఇంటికి తిరిగి రావద్దు అన్నాడు రాజేష్. నాతల్లి మాట నేటి వరకూ దాటలేదు. ఈ రోజుకీ దాటను భర్తగా ఆజ్ఞాపిస్తున్నాను. ఆ ఉద్యోగప్రయత్నాలన్నీ మానేయ్ అని కోపంతో బయటికెళ్లిపోయాడు భర్త.

ఎన్నో సంవత్సరాలనుంచి అతనిపై పెంచుకున్న ప్రేమ, కట్టుకున్న కలలసౌధం ఒక్కసారిగా కూలిపోయాయినిపించింది.

ఆస్థానంలో అసహ్యం పుట్టుకొచ్చింది. రాజేష్ కూడా అందరిలాంటి వాడే. సంకుచితత్వం ఉంది. ఆడదంటే ఇళ్లల్లో చాకిరీ చేసే పనిమనిషి. ఈ భావాలు నేనిన్నాళ్లూ కాపురం చేసినా తెలుసుకోలేకపోయాను. ఔను రాజేష్ మాత్రం అందరిలాగానే సగటుమగాడే. ఇతనేం పైనుంచి దిగొచ్చిన గంధర్వడేం కాదుగదా మగవాళ్ళ బుద్ధులు ఏదో ఒక క్షణంలో బుద్ధి ప్రకోపించి బయటపడతాయి.

సీత ఒకబలమైన నిర్ణయానికొచ్చింది. ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లింది. తర్వాత అత్తమామలు నిలదీశారు. ప్రశ్నించారు. తలవంచుకొని నిలబడింది. మరికొన్ని నెలలకు ఉద్యోగానికి ఎన్నికైనట్లు కాల్ లెటర్ వచ్చింది. భర్త మారతాడేమోననే అశతో భర్త మంచిమూడ్ లో ఉండగా ఈ విషయం చెప్పింది.

భర్త రాజేష్ లో ఇన్ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్స్ బాధిస్తుంది. భార్య ఉద్యోగం చేయడం తనకెంతో అవమానంగా భావించుచున్నాడు. 'సీతా నీ ఉద్యోగంతోనే మన సమస్యలన్నీ తీరిపోతాయనుకుంటున్నావా నువ్వు రామచంద్రాపురంలో జాబ్ చేస్తే అక్కడో సంసారం, ఇక్కడ నేనో సంసారం. ఎంత ఖర్చవుతుందో ఆలోచించావా అయినా మీఅమ్మనాన్నలకు పెట్టాలనే ఈ ఉద్యోగానికి ప్రయత్నించావు కదూ.

అసలు నీకే ఇంట్లో ఉండడం ఇష్టంలేదు. పంజరంలో బంధింపబడిన చిలకలా ఫీలవుతున్నావుకదూ ఆ స్వేచ్ఛకోసం కట్టుకున్నవాణ్ని విడిచి అక్కడ కాపురం పెట్టి ఎవరైనా బ్యాంకులో మంచివాడు దొరికితే వాడితో ఉండిపోదామనేగా నీప్లాన్. నాకర్థమయింది. నీవు వెళితే ఇక రెండవసారి ఈ గుమ్మంలో కాలు పెట్టవు. ఇంటర్వ్యూ రోజునే చెప్పాను. అయినా నామాట లెక్కచెయ్య లేదు. మరి పిల్లలు మాత్రం నీతో రారు' అని ఖచ్చితంగా చెప్పాడు రాజేష్.

ఎంతో నెమ్మదిగా మాటలు ప్రారంభించి ఎంతో బుజ్జగించి మరోసారి ఆలోచించమని కోరింది సీత. కాని రాజేష్ నిర్ణయానికి తిరుగులేదు. ఈ మారుతున్న కాలంతోపాటు చాలామంది భర్తలు మనస్సులను మార్చుకొని ఉద్యోగం చేసే స్త్రీ కావాలని కోరుకుంటుంటే, కష్టాలను తీర్చడానికి, తాను సహాయపడతానని అంటే అర్థం చేసుకోలేని భర్తమాటలు సీత గుండెను గాయపర్చాయి. రోజూ చస్తూ బ్రతికే కంటే ఉద్యోగం చేసుకుంటూ తనకాళ్ళమీద తానునిలబడి బ్రతకడంలోనే ఆనందం ఉందనిపించి, బట్టలు సర్దుకుంది సీత. అత్తమామలకు చెప్పింది. రామచంద్రాపురం వెళ్లి బ్యాంకులో ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయ్యి పిల్లల్ని తీసుకొని వెళతానని జాగ్రత్తలు చెప్పి రామచంద్రాపురం బయలుదేరింది. పిల్లల్ని పంపించనన్న భర్త రాజేష్ మాటలు మనస్సులో పెట్టుకొనే అలా అంది.

ఉద్యోగంలో జాయిన్ అయిన సీతకి పిల్లలిద్దరూ లేని లోటు చాలా బాధించింది.

కొన్నాళ్లు గడచిపోయాయి.

భర్తనుంచి ఎలాంటి ఉత్తరాలు లేవు.

పెద్దాడు సుధాకర్ నుంచి మాత్రం ఓ ఉత్తరం వచ్చింది.

'అమ్మా !

నాన్న మన బంధువులకు నువ్వు చచ్చిపోయావని చెప్తున్నాడు' అని రాశాడు.

ఆ మాటలకు నవ్వుకొంది సీత.

సీత ఏనాడో చచ్చిపోయింది.

మానసికంగా ఏనాడో చచ్చిపోయింది అనుకొంది.

కొన్నిరోజుల తర్వాత లాయర్ని సంప్రదించి పిల్లల్ని తన దగ్గరకు రప్పించుకోవాలని భావించింది. తన బిడ్డల్ని తనకు ఇప్పించమని లాయర్ని కోరింది.

కోర్టు నోటీసు చూసిన రాజేష్ శివతాండవం చేశాడు. ఎప్పుడూ కోర్టు మెట్లక్కని సీతకి కోర్టు మెట్లు ఎక్కవలసిన స్థితి వచ్చింది. కోర్టులో కేసు గెలిచింది. పిల్లల్ని తన దగ్గరకు తెచ్చుకొంది. పిల్లలతోపాటు తన భర్తకూడా తనదగ్గరకు వస్తాడనుకొంది. అశతో చూసింది. ఈ ఉద్యోగంలో ఎందుకు చేరిందో తనకు తెలుసు. తన కుటుంబం సంతోషంగా ఉండాలనేకదా. తనభర్త, పిల్లల అనందం చూడాలని అశించిన సీతకు జీవితమే విషాదమైపోయింది.

తన భర్త రాజేష్ వేరే పెళ్లి చేసుకున్నాడని తెలిసింది. సీత ఏడవలేదు. ప్రేమ, వ్యక్తిత్వం లేని భర్తతో ఇన్నాళ్లూ కాపురం చేసినందుకు బాధ అనిపించింది. కానీ మనస్సు రాటుదేల్చుకుంది.

పిల్లల ఆలనాపాలనలో కాలక్షేపం చేసింది.

పిల్లల్ని మంచి స్థితికి చేర్చి పెళ్ళిళ్లు చేసింది. కోడళ్లతో ఎంతో ఆనందంగా కాలంగడపడం ఎంతో ఆనందాన్ని కలిగించింది.

అన్నవరంలో ఓ ఇల్లు కట్టుకుంది. పిల్లలతో కలిసి ఇప్పటికీ ఆ అన్నవరం, సత్యన్నారయణస్వామి గుడికి వెళ్లడం ఆమెట్లపై ఒక్క నిమిషమైనా కూర్చోవడం ఏదో తన్మయత్వానికి గురిచేస్తూనే ఉంది. తనకి ఎప్పటిలా అశాంతి లేదు. ఆనందం తప్ప!

శ్వేత మందారం

జామై ఉస్మానియా రైలుపట్టాలపై తొమ్మిది సంవత్సరాల బాలిక శవం పడి ఉంది. ఉదయమే అటుగా సైకిల్ తొక్కుకుంటూ వస్తున్న పేపర్ బోయ్ రైలుపట్టాలపై ఎవరోపడి ఉన్నారని దూరంగానే గమనించి, దగ్గరకెళ్లి చూస్తే ఒక బాలికశవం కనిపించింది. బోయ్ చాలా భయపడ్డాడు. వెంటనే దగ్గర్లో ఉన్న పోలీస్ స్టేషన్ కి వెళ్లి, తాను చూసిన విషయాన్ని పోలీసులకు రిపోర్ట్ చేశాడు. హుటాహుటిన పోలీసులు జీపులో బయలుదేరి ఆ స్థలానికి చేరుకున్నారు.

పట్టాలపై పడి ఉన్న బాలికశవాన్ని చూసిన పోలీసులు పాపం చాలాచిన్నపిల్ల పువ్వులా అందమైన దేహం. పసిబుగ్గల కాంతి. కళ్ళ ఉట్టిపడుతున్న ఆచిన్నారి బాలికశవం చూసిన ఎస్.ఐ. కళ్ళు చెమర్చాయి. అఅమ్మాయి శరీరం గాట్లుతోను, రక్తవర్షంతో మందారంలా ఉంది. పాపం ఏతల్లి కన్నబిడ్డో. ఇలాంటి గతి పట్టందని ఆశవాన్ని చూస్తూ అందరూ తలోమాట అంటుంటే, కని, పెంచకపోయినా ఆ దృశ్యాన్ని చూసిన ప్రతితల్లీ కన్నీరుపెట్టింది.

ఆపట్టాల దగ్గర గుంపుగా చేరిన వాళ్ళను చూస్తూ, ఏమి జరిగిందంటూ, ఒక ముసలివాడు, నల్లరు పిల్లలు అక్కడికి చేరి అడిగారు.

ఓ అమ్మాయిని ఎవరో దుండగులు పాడుచేసి ఈ పట్టాలపై పడేశారు, అని అంటుంటే, ఆ ముసలివాడు ఆ నలుగురు పిల్లలవైపు చూస్తూ 'ఏదిరా మన స్వేత? మీనల్లరే కనిపిస్తున్నారు' అన్నాడు. 'లేదు తాతా, స్వేతక్క పొద్దున్నే మాకంటే ముందు లేచి, సంచితీసుకుని, చిత్తుకాగితాలు ఏరడానికి వెళ్ళిపోతుంది కదా రోజూలాగానే వెళ్ళి ఉంటుంద'ని అంది - వాళ్ళలో పెద్దపిల్ల గీత.

సరేలే మీరిక్కడే ఉండండి. నేను చూసివస్తానని గుంపుదగ్గరకు వెళ్లి, అక్కడ నిలబడ్డవాళ్ళను తోసుకుంటూ లోపలికి తొంగి చూసాడు. ముసలివాడు షాక్తిన్నాడు. అరే..... స్వేతాబేటా..... మన స్వేత అని ఆశ్చర్యంగా దగ్గరకు వెళ్ళి చూశాడు. ఆ స్వేత తలను తన ఒళ్లో పెట్టుకొని ఎక్కెక్కి ఏడుస్తున్న, ఆ ముసలివాణ్ణి చూసి ఎస్.ఐ. ఆ పిల్ల ఎవరి పిల్ల మీ పిల్లా... నీ బంధువా చెప్పు అడుగుతున్నాడు.

తాత ఏడుస్తూనే ఉన్నాడు. ఆ నల్లరు పిల్లలు కాళ్ళు ఒకళ్ళు, చేతులు ఒకళ్ళు పట్టుకొని ఏడ్వడం ఆపడంలేదు.

ఎస్.ఐ. తాత భుజంపై చేయి వేసి సముదాయిస్తూ.... చనిపోయిన అమ్మాయి వాళ్ళ బంధువులమాయనుకొన్నాడు. వీళ్ళంతా వాళ్ళ చెల్లాళ్ళు అయ్యి ఉంటారని భావించాడు. తాతా నువ్వు లేస్తే అమ్మాయిని అంబులెన్స్లో పెడతాం. పోస్ట్మార్టమ్ చేయాలి. నీవేదైనా చెప్పదల్చుకుంటే పోలిస్ స్టేషన్ కిరా... అంటూ ఆ బాడిని బండిలో ఎక్కించారు.

శ్వేత దూరంకావడం భరించలేని ఆ ఐదుగురు ఏడుస్తుంటే ఆ ప్రాంతమంతా నిశ్శబ్దంతో యుద్ధం చేస్తున్న శ్మశానంగా మారిపోయింది.

ఎస్.ఐ. ముసలివాణ్ణి చూసి ఏంటినిపేరు అంటే నా పేరు నాగులండి అన్నాడు. ఇదుగో.. నాగులు నువ్వు బయలుదేరి పోలీస్ స్టేషన్ కి రా.. నీ స్టేటుమెంట్ రికార్డు చేసుకుంటాం. అని చెప్పి శవాన్ని తీసుకొని వెళ్లిపోయారు పోలీసులు.

పోలీస్ స్టేషన్ కి వెళ్ళిన ముసలివాణ్ణి 'ఇంతకీ ఈ అమ్మాయి పేరు, ఈ అమ్మాయికి నీవేమవుతావు చెప్పు' అని నిదానంగా అడుగుతున్న ఎస్.ఐ.వైపు నిదానంగా చూస్తూ 'సారూ బంధువయితే తప్ప మీరు నాకాశవాణ్ణి ఇయ్యరా' అని అడిగాడు.

నాగులూ అధికారయ్యా.... ఇంత దారుణంగా ఆ అమ్మాయి చనిపోయింది కదా కేసు ఫైలు చేసి, ఆ దుండగులను పట్టించి, నీకు ఆ వివరాలు తెల్పుదామని అన్నాడు ఎస్.ఐ.

చెప్పడానికేమీలేదు సారూ. చనిపోయిన అమ్మాయి పేరు స్వేత. రెండు సంవత్సరాల క్రితం వాళ్ళమ్మా, నాన్న చనిపోయారు. స్వేత అమ్మానాన్న కూలి చేస్తూ ఈ అమ్మాయిని ఇక్కడే గవర్నమెంటు స్కూల్లో చదివించారు. ఒక పెమాదంలో వాళ్ళమ్మనాన్నలను కోల్పోయింది స్వేత. మూడోతరగతి వరకు చదివి, చదువుకు స్వస్తి చెప్పి. రోజూ సీతాఫల్మండి నుండి వారాసిగూడ, ఇలా జూమై ఉస్మానియా ప్రాంతాలవరకూ తిరుగుతూ. చెత్తకాగితాలు ఏరుతూ వాటిని కొనుగోలు చేసే వాళ్ళకి ఇస్తూ ఉండేది. నేను కూడా చెత్తకాగితాలు ఏరుకుంటూ జీవిస్తున్నాను. అనాథలైన ఆ నల్లరకూ నేను తాతనయ్యాను. రోజూలాగే చెత్తకాగితాలు ఏరుకొంటున్న స్వేతను పలకరించాను. ఏమీ మాట్లాడకుండా, ఏడుస్తున్న శ్వేతని చూసి భయంలేదు చెప్పమ్మా అని అడిగాను.

కథ అంతా చెప్పింది.

పాకకి అద్దెకట్టనందుకు వెళ్ళిపోమ్మని ఇంటివాళ్ళు గొడవ చేస్తున్నారని చెప్పింది. పాలుగారే స్వేతముఖం ఆమెపై నాకు జాలిని కలిగించింది. మనవరాలనే ప్రేమను నింపింది. ఇక నాపైన బాధ్యత పడిందని తలచి, ఆ అమ్మాయిని నా దగ్గరే ఉండమని చెప్పి తీసుకొచ్చాను.

స్వేత వచ్చిన తరువాత నా దగ్గరున్న పిల్లలతో బాగా కలిసిపోయింది. నేనా ముసలాడ్చి. ఆ పిల్లలతో కలిసి ఉంటుంటే నాకెంతో కుటుంబం ఉందనిపించేది. ఆయిదుగురు పిల్లలు సంపాదించే డబ్బుతో అందరమూ కాలంవెళ్ళబుచ్చుకొస్తున్నాం. నిజానికి చెప్పాలంటే సార్... శ్వేత అందమైన పిల్ల... తెలివైన పిల్ల. అది మాట్లాడుతుంటే మాకెంతో సంబరంగా ఉండేది. రోజూలాగే ఈ రోజు ముందుగా లేచి, సంచి తీసుకొని బయలుదేరిందని మా బిడ్డలు నాతో అన్నారు. సరేలే మధ్యాహ్నం వచ్చేస్తుందని అనుకొన్నాను. కానీ ఇంతలో ఇలా నా శ్వేత మాకు దూరమైపోతాడని అనుకోలేదు సారూ. అంటూ వెక్కివెక్కి ఏడుస్తున్న ఆ నాగుల్ని చూసి ఎస్.ఐ. కూడా కన్నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు.

వీంచేస్తాం నాగులూ అమ్మ పెట్టే గోరుముద్దలరుచి అనుభవించని ఎక్కడో ఎవరికో పుట్టిన అనాథలు బతకడంకోసం జీవితాన్ని ప్రమాదాలమధ్య గడిపేస్తున్నారు.

కొందరు గొప్పవాళ్ళ ఇళ్ళల్లో పగలనకా, రాత్రనకా పాచీపనులు చేస్తుంటే, మరికొందరు కర్మాగారాల్లోనూ, బీడి కంపెనీల్లోనూ పనిచేస్తూ అనారోగ్యాన్ని కొనితెచ్చుకుంటున్నారు. ఇంకా కొంతమంది పట్టణాల్లో అందరికాళ్ళదగ్గరపడిన చెత్తాచెదారాన్ని తీస్తూ ప్రయాణికులు విదిల్చే పావలా, అర్థ రూపాయితోనో పొట్టనింపుకొంటున్న బాలబాలికల స్థితి ఈ సమాజంలో ఎక్కడబడితే అక్కడ కనిపిస్తూనే ఉంది.

ఒకవైపు అనాథ పిల్లలస్థితి ఇలా ఉంటే మరోప్రక్క ఈ సమాజంలో పగలు దొరల్లా తిరుగుతూ, రాత్రిళ్లు అమ్మాయిల మానాల్ని, ప్రాణాల్ని హరిస్తున్న రౌడీలు, గుండాలు ఎక్కువైపోయారు.

మేము మా డ్యూటీని ఎంతో పవిత్రంగా చేస్తూ. సంఘవిద్రోహుల పన్నాగాలను చెండాతునే ఉన్నాం. ఆయినా అకృత్యాలూ, అమానుషాలూ చేసేవారి సంఖ్య రోజురోజుకీ పెరిగిపోతోంది.

అమ్మా.... అక్కా... చెల్లి.... అనే భేదం లేకుండా వాళ్ళ కోర్కెలు తీర్చుకోవడానికి పసిమొగ్గల జీవితాలతో సమాజచీడ పురుగులు ఆడుకొంటూనే ఉన్నారు.

శ్వేత సామాన్యంగా చనిపోలేదు నాగులూ.. ఆమె పడి ఉన్న స్థితిని చూస్తుంటే ఆమెపై గ్యాంగ్‌రేప్ జరిగిందని అనిపిస్తుంది. అది కూడా తెల్లవారుజాము నాలుగుగంటల ప్రాంతంలో జరిగిందనిపిస్తుంది.

సిటీలో ఆసమయంలోనే ప్రజల సందడి తక్కువగా కనిపిస్తుంది. అమ్మాయిని ఎన్నాళ్లగానో వేధించే వాళ్లయి ఉంటారు. సమయం దొరకగానే తమ పశువాంఛ తీర్చుకొని ఉంటారు.

అత్యాచారం చేసినవాళ్ళు ఎవరైనా సరే క్షమించేది లేదు. శ్వేత ఎంతగా ఆక్రోశించి ఉంటుందో నేను ఆలోచించగలను. నేరస్తులను చట్టపరంగా ఉరిశిక్ష పడేటట్లు చేస్తాను. 'తాతా... సాయంకాలం వచ్చి శ్వేత బాడీని తీసుకొని వెళ్ళు' అన్నాడు నేరపరిశోధనకు ఉద్యుక్తుడైన నిర్ణయంతో ఎస్.ఐ.

శ్వేతక్కని చూడాలని ఆ నల్లరు పిల్లలు పోలీస్ స్టేషన్ బయట నిల్చుని చూస్తూనే ఉన్నారు ఏడుస్తూ.

కన్నీళ్ళు తుడుచుకొంటూ వస్తున్న నాగులు తాతని చూసి శ్వేతక్క ఏదని అడుగుతున్న ఆ పిల్లలకు ఏంసమాధానం చెప్పాలో తెలియక, మౌనంగా వాళ్ళ చేతులు పట్టుకొని నడుస్తున్న తాతని ఆ నల్లరూ 'శ్వేతక్కేది... శ్వేతక్కేది..'. అని అడుగుతూనే ఉన్నారు. ఆ పిల్లలను సముదాయిస్తూ మౌనంగా ఇంటివైపు దారితీసాడు నాగులు.

కొన్నాళ్ళ తర్వాత పోలీస్ ఇన్వెస్టిగేషన్లో కొన్ని ముఖ్యమైన అంశాలు తెలిసాయి. శ్వేత ఉండే వీధి చివర ఓ బంగ్లా ఉంది. ఆ బంగ్లా సంఘసేవకుడు, దయానంద్ది. పైకి కన్పించేంత దయామయుడు కాదు దయానంద్. అతనికి తగ్గట్టుగానే పుత్రరత్నం భాస్కర్.

రోజూ తెల్లవారగట్ల ఆ వీధిలో చెత్తకాగితాలసంచితో తిరిగే శ్వేత అందం భాస్కర్ని ఆకర్షించి శ్వేతని ఎలాగైనా పొందాలన్న కాంక్షతో ఉన్న భాస్కర్ తన స్నేహితులతో ఒకపథకం వేసాడు. దాని ఫలితంగానే శ్వేత గ్యాంగ్ రేప్ గురై రైలు పట్టాలపై శవమై పడి ఉందని పోలీస్ల ద్వారా తెలుసుకున్న నాగులు దుఃఖానికి అంతులేదు. దయానంద్ మాటలకు డబ్బుకు లొంగని ఎస్.ఐ. చిన్నారి శ్వేత ఆత్మశాంతికోసం తనవంతు డ్యూటీగా భాస్కర్ని అతని అనుచరుల్ని అరెస్ట్ చేసి, జైలుకి పంపాడు.

చిన్నారి శ్వేత జీవితాన్ని బలిగొన్న ఆ నరరూప రాక్షసులకి శిక్ష పడిందని తెలిసి నాగులు మనస్సు శాంతించింది.

దుద్దులు

సరస్వతి లేని ఆ ఇంట్లో రామారావు ఒక్కడే ఒంటరిగా మిగిలాడు.

ఆ ఇంట్లో ఏమూల చూసినా, ఏ గదిలో తిరిగినా సరస్వతి నవ్వుతూ పలుకరిస్తున్నట్లుగానే భ్రమించాడు రామారావు. ఆ ఊహప్రపంచంలో తన్ను తాను మరిచాడు. వరుసకు అత్తయ్య అయ్యే రత్తమ్మ ఆ ఇంటికి పెద్ద దిక్కు.

రత్తమ్మ మాత్రం రామారావు పరిస్థితిని చూస్తూ ఊరుకోలేక, కాస్త దగ్గరకెళ్ళి "బాబూ ఇలా ఒంటరిగా ఈ గదిలో ఎన్ని రోజులు గడుపుతావు. అమ్మాయి మనకు అందని దూరానికి వెళ్ళిపోయింది. పిల్లలిద్దరూ మిమ్మల్ని వాళ్ళ ఇంటికి రమ్మంటే మీరేమో మొండికేసి రానని చెప్పేశారు. వాళ్ళతో వెళ్ళకుండా మీరే ఈ బందిఖానాలో ఎలా ఉందామని అనుకుంటున్నారు. ఒకమాట చెప్తూ విను బాబూ... మీ స్నేహితుడు శర్మ ఇంటికిఅలా కాసేపు వెళ్ళి వస్తే కొంత బాధను మర్చిపోవచ్చు..." అన్న రత్తమ్మ మాటలకు రామారావు....

"నీ సలహా బాగుంది.... కానీ అలా బయటకు వెళ్లేస్థితిలోలేను. నామనసు బాగా లేదు. నీకు తెలియందేముంది... ఇంతవరకూ సరస్వతే నా ప్రాణం. నా ప్రాణం పోయిన తర్వాత ఈ కాయం ఎక్కడకీ కదలేదు" అని వచ్చే కన్నీటిని తుడుచుకున్నాడు.

రత్నమ్మ ఏమీ మాట్లాడలేకపోయింది. అతని బాధకో ఉపశమనం కలిగించాలనుకున్నా, అది సాధ్యం కాలేదామెకి!

మనసు బరువై, జరిగిపోయిన గతాన్ని మర్చిపోలేక ఆ మంచంమీదే వాలిపోయాడు రామారావు. కళ్ళుమూసినా, తెరచినా జరిగిపోయిన సంఘటనలే మెదులుతున్నాయి.

అసలీలా ఎలా జరిగింది అంతా ఏదో కలలా అనిపిస్తుంది. సరదాగా నిన్న నాతో మాట్లాడుతూ, ఉన్నట్టుండి కళ్ళుతిరుగుతున్నాయంటే అంటూ కింద పడిపోయింది. ఎంతో ఆరోగ్యంతో ఉండే సరస్వతికి ఇంతవరకూ ఎప్పుడూ జ్వరం కూడా రాలేదు. వారంలో మూడు నాలుగు రోజులు ఒకపూట భోజనం చేసి ఉపవాసాలు ఉంటుండేది. చాలాసార్లు చెప్పి చూశాను. 'ఉపవాసాలు వద్దు సరసూ... వయసు ఏబై దాటింది. నీ ఆరోగ్యం దెబ్బతింటే నేను తట్టుకోలేను...' అంటుంటే నవ్వుతూ 'నాకేమీ కాదులండి మీరు తోడుగా ఉన్నంతవరకూ! చిన్నప్పటినుండి నాకు పూజలు చేయటం అలవాటు కదా ఇలా అర్థంతరంగా ఈ పూజాపునస్కారాలు మానేస్తే మనకుటుంబానికి శాంతి ఉంటుందా.... మీరే చెప్పండి' అంటూ మాట తప్పించుకునే సరస్వతి కళ్ళముందు మెదులుతూనే ఉంది.

కళ్ళు తిరిగిపడిన సరస్వతి ముఖంమీద నీళ్ళు చల్లి, ఆ వీధిలోనే ఉన్న హైవేడ్ నర్సింగ్ హోమ్ లో చేర్పించాడు రామారావు. కొన్ని గంటల తర్వాత కళ్ళ తెరచిన సరస్వతి, తన బెడ్ దగ్గర కూర్చున్న రామారావుతో 'ఏవండీ... మన పిల్లలిద్దర్నీ చూడాలని ఉంది.

ఓ టెలిగ్రామ్ ఇవ్వండి... నాకేమైందని అలా బాధ పడతారు. ముందు కళ్ళు తుడుచుకోండి' అని చిన్నగా కోప్పడినట్లు మాట్లాడుతున్న సరస్వతివైపు చూస్తూ 'సరసూ... కాస్త హార్లిక్స్... తీసుకో...' అంటూ ఫ్లాస్కులో ఉన్న హార్లిక్స్‌ని గ్లాసులో పోసి ఆమెకి అందించి.... 'నువ్వు పడుకో అలా బయటకు వెళ్ళి ఇప్పుడే పిల్లలిద్దరికీ టెలిగ్రామ్ ఇచ్చి వస్తా'నని బయటకి వచ్చాడే కాని రామారావు మనసు అందోళనతో బాధపడుతూనే ఉంది.

అలా టెలిగ్రామ్ ఆఫీసుకి వెళ్ళి, టెలిగ్రామ్ ఇచ్చి, ఇంటికి వెళ్ళి ఇంతవరకూ ఆలోచన రానందుకు కాస్త సిగ్గుపడి, ఇంటికి తాళం వేసి, సుబ్బారావు హోటల్‌కి వెళ్ళి మీల్స్ తీసుకొని, మరలా గబాగబా హాస్పిటల్‌కి వచ్చేశాడు రామారావు.

సరస్వతి ఉండే రూమ్‌లోకి అడుగుపెట్టిన రామారావుకి సరస్వతి కనిపించకపోయేసరికి, వెంటనే నర్సుని పిల్చి అడిగాడు. 'మీరు వెళ్ళిన ఐదు నిమిషాలకు ఆమెకు ఆయాసం ఎక్కువ కావడం వల్ల రౌండ్స్‌కి వచ్చిన డాక్టరుగారు ఆమెని టెస్ట్ చేసి, ఎమర్జెన్సీ రూమ్‌కి తీసుకొని వెళ్ళమంటే, తీసుకొని వెళ్ళాం' అని చెప్పి మరలా ఆ నర్స్ మాట్లాడుతూ- 'అర్థంటుగా ఆమెకు కొన్ని టెస్టులు చెయ్యాలని డాక్టరు చెప్పారు' అని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

ఎంతో ప్రేమతో తెచ్చిన క్యారియర్‌ని ఆ టేబుల్ పైనే పెట్టేసి, టెస్ట్‌లు చేసిన రిపోర్టు ఏమి చెబుతాయోననే భయంతో, టెస్ట్‌తో అక్కడున్న బల్లమీదనే కూలబడిపోయాడు. నిగ్రహించుకొని లేచి అటూ, ఇటూ తిరుగుతూ, భరించలేనంత టెస్ట్‌కి గురయ్యాడు. ఇంతలో స్ట్రాచర్‌మీద సరస్వతిని తీసుకొచ్చి బెడ్ మీద పడుకోబెట్టింది నర్సు. మత్తు ఇంజక్షన్ ఇవ్వడం వల్ల ఇంకా మగతగానే నిద్రపోతోంది పసిపాపలా సరస్వతి అనుకున్నాడు రామారావు.

రూమ్ లోంచి బయటకు వస్తున్న డాక్టరు గారితో 'ఎలా ఉంది డాక్టర్... ఏమైంది... చెప్పండి డాక్టర్....' ప్రశ్నల వర్షం కురిపిస్తున్నాడు రామారావు. 'బాగానే ఉంది... రండి 'మీతో ఒక విషయం మాట్లాడాలి' అని తన రూమ్ వైపు వెళ్ళిపోయిన డాక్టర్ తోటే నడిచాడు రామారావు కూడా.

డాక్టర్ కి ఎదురుగా నిలబడి, 'డాక్టర్... ఏమైంది డాక్టర్ నిజం చెప్పండి డాక్టర్' అంటున్న రామారావుని సమూదాయించి కూర్చోమని చెప్పాడు డాక్టర్. డాక్టర్ మౌనంగా ఉన్నాడు.

ఆ మౌనాన్ని బద్దలు చేస్తూ రామారావు మాట్లాడుతున్నాడు.

డాక్టర్ ఇంతవరకూ తలనొప్పి అని కూడా ఏనాడూ బాధపడని నా భార్య నిన్నటి నుంచి ఇలా బెడ్ పై ఉంటే భరించలేకుండా ఉన్నాను. ఏమైంది డాక్టర్? అంటున్న రామారావుతో --- 'మీ భార్యకి హైఫీవర్ గా ఉంది. ఫీవర్ తో పాటు బాగా ఆయాసం కూడా ఎక్కువగానే ఉంది. అందువల్ల ముఖ్యమైన టెస్ట్ లు చేశాం. దాని రిపోర్ట్స్ ఓ గంటలో వస్తాయి. కానీ ఒకటి మాత్రం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. ఆమె శరీరం బాగా అలిసిపోయింది. ఆమెకు రెస్ట్ చాలా అవసరం. టేబుల్స్ ఇస్తున్నాను. ఆమె లేచిన తరువాత పాలుతో గాని, కాఫీతో గాని వేయండి. గంటకొకసారి కొబ్బరి నీళ్ళు బాగా పట్టించండి' అన్నాడు డాక్టర్.

డాక్టర్ మాటలు రామారావుని ఏదో ఆందోళనకు గురిచేసి, మనసు తూట్లుపడి పోయినట్లయింది. ఇక చేసేదేమీ లేదని, ఓ భగవాన్ నీవే నా సరస్వతిని కాపాడాలి అనుకుంటూ సరస్వతి పక్కనున్న చిన్న ప్లాలుపైనే కూర్చుండిపోయాడు రామారావు.

సరస్వతి తన భార్యగా అడుగుపెట్టినప్పుటి నుండి, ఈనాటి వరకూ ఆమె సుఖపడిందెప్పుడు. ఇంట్లో పని అంతా నువ్వే చేసుకోకపోతే పనిమనిషిని పెట్టుకోమంటే, వద్దనేది. ఇంట్లో ప్రతిపని చేసుకుంటూనే, ఉపవాసాలతో శరీరాన్ని సగం పాడుచేసుకొంది. ఇప్పుడు బాధపడి ప్రయోజనం లేదు. ఆమెకు స్పృహ వచ్చిన తరువాత. పిల్లలు రేపొస్తారనే విషయాన్ని మాట్లాడాలని అనుకున్నాడు.

రాత్రి పదిగంటల తరువాత స్పృహలోకి వచ్చిన సరస్వతి ప్రక్కనే కూర్చున్న భర్తతో- 'ఏవండీ పిల్లలు రేపొస్తారుగా.... మర్చిపోయాను. నామతిమరుపుమండా. మీరు భోజనం చేశారా' అని అడుగుతున్న సరస్వతితో 'రెండు రోజులైంది సరసూ, నీవు భోజనం చేయలేదు కదా... మాత్రలు, కొబ్బరినీళ్ళతో గడిపేశావు. నీవు వడ్డించనిదే నేనెలా తింటాను. రెండు సార్లు కాఫీ త్రాగాను. ఇక ఆకలి లేద'న్నాడు.

ఆ మాటలకు నొచ్చుకుంటూ- 'డాక్టరుతో రేపు డిశ్చార్జ్ చేయమని చెప్పండి. పిల్లలు వస్తుంటే నేనీహాస్పిటల్లో ఉండడం ఏమీ బాగోలేదు. జ్వరమేగా తగ్గిపోతుందిలే' అంది సరస్వతి.

'అవునవును... ఆ రిపోర్ట్ చూసి డాక్టరే ... డిశ్చార్జ్ చేస్తారు, ఇంటికి వెళ్ళిపోదాం' అన్నాడు రామారావు.

పిల్లలిద్దరూ హైదరాబాదు నుంచి గౌతమిలో బయలుదేరి రాజమండ్రి వస్తున్నారు.

ఇంట్లో అడుగుపెట్టగానే ఎదురుగా నవ్వుతూ ప్రయాణం బాగా జరిగిందిరా అంటూ పలకరించే నాన్న గడ్డంబాగా పెరిగి నీరసించిన ముఖంతో కన్పించాడు. నాన్నను చూసి అవాక్కయ్యారు పిల్లలు.

'ఏంజరిగింది నాన్నా' అని పెద్దపిల్ల హేమ అడిగింది. 'అమ్మేది నాన్నా' అని చిన్నపిల్ల స్వీటీ కుతూహలంగా లోనికి చూస్తూ అడిగింది.

'ముందు స్నానం చేసి రండిరా... తర్వాత అన్నీ మాట్లాడుకుందామని నీరసంగా మాట్లాడిన నాన్న మాటలకు, ఏదో జరిగిందని అనుకుని, వంట ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టి, టిఫిన్ తయారు చేస్తున్న రత్తమ్మతో వివరాలడిగారు. ఏం జరిగిందో చెప్పమన్నారు.

'అమ్మకి రెండు రోజులనుంచి ఒంట్లో బాగోలేదు. జయ నర్సింగ్ హామ్‌లో చేర్పించారు మీ డాడీ' అంది రత్తమ్మ. రామారావు గారి పిల్లలు హడావిడిపడి పోతుండడం చూసి అలా చెప్పక తప్పలేదామెకి మరి!

ఇద్దరూ ఒక్కసారే ఏడ్వడం మొదలు పెట్టారు. వాళ్ళిద్దర్నీ దగ్గరికి తీసుకొని ఏమీ కాదురా అమ్మని రేపు ఇంటికి పంపేస్తామన్నారు డాక్టరుగారు అని వారిని అనునయించింది రత్తమ్మ. ఆమె మాటలు, వాళ్ళని కాస్త ఊరట కలిగించాయి.

హేమ, స్వీటీలు గబాగబా తయారై, వాళ్ళ నాన్నతో హాస్పిటల్‌కి వెళ్ళారు.

హేమ, స్వీటీలను చూస్తుందనుకున్న 'సరస్వతి ఏవండీ పిల్లలు ఇంకా రాలేదా... మీరొక్కరే వచ్చేశారా...' అని అడుగుతున్న అమ్మ మీద పడి ఏడ్చేసారిద్దరు పిల్లలూ.

'అదేంట్రా..... గమనించ లేకపోయానంతే.. రాకేమయిపోయిందనరా ఏడుస్తున్నారు. మీ ఇద్దర్నీ చూసి ఆరు కెలలయ్యింది. అందుకే మిమ్మల్ని మళ్ళీ చూడాలనిపించి, మీ

నాన్నతో టెలిగ్రామ్ ఇమ్మన్నాను. మీ ఇద్దరీ చూస్తుంటే చాలా సంతోషంగా ఉంది సుమా...' అని పొంగిపోతూ, రామారావు వైపు చూస్తూ సరస్వతి, 'డాక్టర్ గార్ని అడగండి.. డిశ్చార్జ్ చేయమని... ఇక్కడ నాకు బోర్గా ఉంది. ఇంటికెళ్ళిపోదాం' అంది.

సరస్వతిలో కనిపిస్తున్న ఆనందానికి ఎంతో సంతోషపడుతూ.. 'సరేలే నేను మాట్లాడతాను' అని రామారావు డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళాడు.

'ఒకరోజు ఉంటే మంచిది. అంతకీ కాదంటే రేపు డిశ్చార్జ్ చేయవచ్చు' అన్నాడు డాక్టర్. రామారావు అవే మాటలు భార్య సరస్వతితో చెప్పాడు.

'సరేలేండి ... రేపు ఆదివారం 11 గంటల లోపుగా డిశ్చార్జ్ చేయమనండి' అంది సరస్వతి. 'అలాగే... పిల్లలొచ్చిన సంతోషంతో నువ్వు మాట్లాడుతూనే ఉన్నావు. రెస్ట్ తీసుకో' అని చెప్పాడు రామారావు.

ఆ రోజు అమ్మకి తోడుగా. పెద్దపిల్ల హేమ పడుకుంటానని నాన్నని ఒప్పించి ఇంటికి పంపేసింది. ఆ రాత్రి అంతా మేల్కొని గంట గంటకీ టాబ్లెట్స్, కొబ్బరినీళ్లు పట్టిస్తూ కూర్చుంది.

అమ్మని ఈ స్థితిలో చూస్తున్న హేమకి అమ్మ ప్రేమ గుర్తొచ్చి, దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక పోయింది.

అమ్మా, నాన్న మమ్మల్ని రెండు కళ్ళుగా చేసుకొని, పెంచి పెళ్ళి చేసారు. తల్లిదండ్రుల్ని వదలి అత్తగారింటికి వెళ్ళకతప్పలేదు. మేము అందొచ్చిన తర్వాత కొంతకాలమైనా ఉంటే కొంత శ్రమ తప్పేది.... ఇలా ఆలోచనలో మునిగిపోయింది హేమ.

తెల్లవారింది.... ఆదివారం.... నిద్రలేచిన అమ్మ హేమ చేయి పట్టుకొని, 'హేమా నాన్న జాగ్రత్తరా.. రెండు రోజులనుంచి అన్నంకూడా తినకుండా నా దగ్గరే ఉండిపోయారు... మీ నాన్న నన్ను తొందరగా 11 గంటలలోపునే డిశ్చార్జ్ చేయమని నీవైనా డాక్టర్‌కి చెప్పవే. పదకొండుగంటలు దాటితే నేనుండనిక్కడ. ఇంటికెళ్ళిపోదాం పదా' అంటున్న తల్లి మాటలకి అయోమయంగా చూస్తూ ఉండిపోయారు పిల్లలు. ఆ మాటలు కొత్తగా అనిపించాయి కూడా.

రామారావు మాత్రం, సరస్వతికి ఆసుపత్రిలో ఉండడం నచ్చలేదనీ, పిల్లలతో ఇంటిలో ఆనందంగా గడపాలని అనుకొని తొందరపడుతుందని అనుకున్నాడు.

హేమ, తన నాన్నగారితో మళ్ళీ చెప్పింది. డాక్టర్‌ని కలవమని. రామారావు డాక్టర్ గార్ని మరలా కలిశారు.

డాక్టర్‌కి తెలుసు.....

అమె రెండు రోజులకంటే ఎక్కువ బ్రతకదని!

ఆ విషయాన్ని రామారావుతో చెప్పడానికి వెనుకాడాడు డాక్టర్.

'సరే మీ మిసెస్‌ని తీసుకుని వెళ్ళండి... ఏదైనా అర్థంపైతే వెంటనే కన్సల్ట్ చేయండి...' అని చెప్పాడు డాక్టర్.

'థ్యాంక్యూ సర్' అని చెప్పి, బిల్లులు కట్టేసి, రూమ్‌లోకి అడుగుపెట్టాడు. డిశ్చార్జ్ చేస్తున్నారన్న సంగతి విని చిన్నపిల్లలా సంబరబడిపోయింది సరస్వతి.

రిక్షాగాని, ఆటోగాని పిలుద్దామని బయటకు వెళ్ళాడు

రామారావు. హేమ, అమ్మ దగ్గరే కదలకుండా కూర్చోంది.

ఉన్నట్టుండి, ఆయాసం ఎక్కువైంది సరస్వతికి.

హేమ చేయిని గట్టిగా పట్టుకుంది సరస్వతి.

ఏమి చేయాలో తోచక గట్టిగా హేమ కేక పెట్టింది. ఆ కేక విని నర్స్ అర్జైంటుగా వచ్చి, చేయి చూసి వెక్కిళ్ళు ఎక్కువ కావటం గమనించి, డాక్టర్‌ని పిలుచుకు రావడానికి వెళ్ళింది.

డాక్టర్, నర్స్ ఇద్దరూ గబాగబా వచ్చారు.

ఆక్సిజన్ పెట్టించారు.

ఇంజక్షన్ చేశారు.

ఆయాసం తగ్గలేదు.

ఆ స్థితిని గమనించి, హేమకి సైగచేసి, రామారావుని పిలవమన్నారు డాక్టర్.

సరస్వతి కూడా ఏదో చెప్పబోతోంది.

'నాన్న, చెల్లి, ఏరి' అవి ఆమె అడగబోయేమాటలు.

ఇదంతా కనురెప్ప పాటులో జరిగిపోయింది.

సరస్వతి, హేమ చేతిని అలాగే పట్టుకుని, కన్ను మూసింది. ఆ కన్ను శాశ్వతంగా మూతబడింది.

చలనంలేని సరస్వతిని పట్టుకొని కదిలిస్తూ.... ఏడుస్తున్న హేమని చూసి. అప్పడే బయటికి రిక్తాకని వెళ్ళి, లోనికి వచ్చిన రామారావు కూడా ఒక్కసారే బావురుమన్నాడు.

అమ్మ చేతిని కళ్ళకు అడ్డుకుంటూ, ముద్దు పెట్టుకుంటూ తన చేతికి ఉన్న గడియారం చూసింది హేమ.

సరిగ్గా పదకొండు గంటలయ్యింది.

పదకొండు గంటలు దాటితే ఉండనన్న రాత్రి అమ్మ చెప్పిన మాటలు ఒక్కసారిగా గుర్తొచ్చి, అమ్మమాటలు అప్పటికి అర్థమై, అమ్మపై పడి ఏడ్చింది హేమ.

సరస్వతి వెళ్ళిపోయింది.

పిల్లలు వెళ్ళిపోయారు.

రామారావు మాత్రం ఒంటరివాడయ్యాడు.

ఒకరోజు, ఇంట్లో పిల్లోకింద డైరీ కన్పించింది రామారావుకి. సరస్వతికి డైరీ రాసే అలవాటు ఉందా అని ఆశ్చర్యపోయి, గబాగబా పేజీలు తిరగేశాడు.

సరస్వతి మళ్ళీ మాట్లాడుతున్న అనుభూతి ఏదో అనుభవంలోకి వస్తోంది. ఆమె రాసిన విషయాలు ఆశ్చర్యాన్ని, మరోవైపు ఆనందాన్ని కలిగిస్తున్నాయి.

ప్రైవేట్ కంపెనీలో గుమాస్తాగా పనిచేస్తున్న రామారావు మంచికవిగా పేరు పొందాడు. అతని భార్యగా సరస్వతి ఆ ఇంట్లో

అడుగుపెట్టినా ఆర్థిక ఇబ్బందులకు నగలన్నీ అమ్మేసింది. అమ్మ ఇచ్చిన దుడ్డులు మాత్రం ప్రేమతో దాచుకుంది.

ఉగాదులకు. సంక్రాంతిలకు అప్పుడప్పుడు విశాఖపట్నంలో, హైదరాబాదులో జరిగే కవి సమ్మేళనాలలో పాల్గొనమని రామారావుకి తెలిగ్రామ్స్ వస్తే, సరస్వతితో 'ఓ రెండువందలు ఉంటే సర్దవే.. సరసూ' అని ప్రాధేయపూర్వకంగా అడిగేవాడు రామారావు.

సభల్లో పాల్గొని, వాళ్ళిచ్చే డబ్బుల్లో ఇంట్లో సర్దుకుందాంటే అనే రామారావుని జాలిగా చూస్తూ - 'ఉన్నాయేమో చూస్తానండండి. మీరిచ్చిన జీతంతో వెచ్చాలు తెచ్చాను' అని నవ్వుతూ పలికే సరస్వతి తన దిడ్డులను మార్వాడిపాపులో 200 రూపాయలకు తాకట్టు పెట్టి భర్తను సాగనంపేది.

భర్తముఖంలో సంతోషాన్ని చూడాలని తన భర్తని అందరూ మహాకవి అంటే ఆనందపడాలని, ఉద్యోగం లేకపోయినా ఈ చెవి దిడ్డులు రామారావు ఖర్చులకు ప్రతిసారి తాకట్టుపెట్టేది, మరలా డబ్బు చూసుకుని విడిపించేది.

రామారావుకి జీతం పెరగడంతో దుడ్డులు తాకట్టు పెట్టే అవసరం తగ్గింది. ఆ దుడ్డులు అంటే సరస్వతికి ప్రాణం. 'ఎలా ఊడిపోయిందో ఎడమచెవి శీల పడిపోయిందనుకొంటాను. నేను గమనించలేకపోయాను. ఇల్లంతా వెతికాను. కన్పించలేదు. కుడిచెవి దుడ్డు తీసేసి బీరువాలో పెట్టి వేరే దుడ్డులు పెట్టుకున్నాను' అని రాసుకుంది డైరీలో.

ఆ విషయం భర్త రామారావుతో చెప్పలేకపోయినందుకు బాధపడుతున్నట్లుగా కూడా రాసుకొంది.

ఆ మాటలు చదివిన రామారావు తన భార్య ఔన్నత్యానికి జోహారుల్లిస్తూ, తన ఉన్నతికోసం, ఆ దిద్దులు ఎలా ఉపయోగపడ్డాయో తెలుసుకొని, డైరీ మూసేసి, సరస్వతిలాంటి అర్థాంగిని కోల్పోయిన తనకి అంతా చీకటిగా తోచింది. ఇక అవిటివాడినేసుమా అనుకుంటూ ఈ చివరి రోజుల్లో- 'నీవు నాకు దూరం అయ్యావని ఆ దేవుణ్ణి నిందించలేను' అనుకొంటూ, ఆమె భద్రపరచిన ఆ ఒక్క దుద్దనీ తీసి పదేపదే చూస్తూ ఉండిపోయాడు రామారావు.

*

*

*

నీకూ - నాకూ నడుమ

ఒకటే మారాం చేస్తున్నాడు రాకేష్.

ఆయా ఎంత బుజ్జగించినా వాడు మొండిపట్టు వదలక అలాగే గోల చేస్తున్నాడు. పాపం ఆయా వాడి ఏడుపు మాన్పించడానికి ఎన్నో అవస్థలు పడుతూంది. ఆరేళ్లే అయినా వాడి అరుపులకి ఇల్లు కూలేట్టుగా ఉంది. తప్పని పరిస్థితిలో చదూకుంటున్న పేపర్ని టేబిల్పై విసిరి అసహనంగా వచ్చాడు రామరాజు. అసహనంపై మరింత సహనం నింపుకొని రాజేష్ దగ్గరికి వచ్చి ఎత్తుకొని 'ఏంటి నాన్నా, ఇంకా స్కూలుకి రెడీ కాకుండా ఏంటిమారాం తప్పుకదూ, పాపం ఎందుకు నాన్నా ఆయాని విసిగిస్తావ్' అన్నాడు వాత్సల్యంతో. వాడు ఏడుపు ఆపకుండానే చిలుక ముక్కు రంగు పెదాల్ని గుండ్రంగా చుట్టి 'డాడీ.. మరే... మరే ఆయా లేదూ మా అమ్మేది ఆయా ఎప్పుడు వస్తుంది చెప్పవా అంటే ఏమీ చెప్పటం లేదు డాడీ' అని ముక్కుని పైకి కిందకి లాక్కుంటూనే వెక్కిళ్ళతో.

'డాడీ మీరైనా చెప్పండి డాడీ అమ్మ ఎప్పుడు వస్తుంది' అంటూ సతాయిస్తున్నాడు. వాడికెలా చెప్పాలో అర్థంకాలేదు రామరాజుకి. అసలేం చెప్పాలో 'కూడా తెలియటంలేదు. మనసు

గతంలోకి ఈడ్చుకెడుతుంది తన ప్రమేయంలేకుండా. అయినా ఇంత చిన్న వయస్సులోనే వాణ్ని విడిచిపెట్టి ఎంత నిస్కర్షగా వెళ్ళిపోయిందో మాధవి. అస్తమానా అమ్మేదీ, అమ్మేదీ అంటూ వేధించే ఈ పసివాడికి ఎలా చెప్పాలి, ఏమని చెప్పాలి మీ అమ్మ నా గుండెలమీద తన్ని వెళ్ళిపోయిందిరా అంటే వీడికర్థమవుతుందా నీ తల్లి నీపై ఉన్న మమకారాన్ని తెంపుకొని తనోదారి చూసుకుంది నాన్నా అంటే అర్థం చేసుకుగలడా వీడు... ఇలా రకరకాల ఆలోచనల్లో కూరుకుపోతున్న రామరాజుకి రాజేష్ పై చెప్పరాని జాలోసింది. మానవి అలా వెళ్ళిపోవడానికి కారణాలేమిటో రామరాజుకిప్పటికీ అర్థం కావటంలేదు.

రామరాజు ఎం.ఎ. చదివే రోజుల్లో ఎదురింట్లో అద్దెకుండే రాజారావు మాస్టారి ఏకైక పుత్రికారత్నం మానవి. ఆడపిల్లలవైపు కన్నెత్తి చూడాలంటేనే భయపడే రామరాజుకి మానవి కళ్ళలోకి చూడాలనిపించేది. ఒకరోజు వాళ్ళనాన్నగారు పురమాయించిన పని నిమిత్తంవచ్చి, రామరాజు వాళ్ళ అమ్మతో మాట్లాడుతున్న మానవిని చూసి, తాను మానవితో మాట కలిపాడు రామరాజు తనమనసులోని మాట అమ్మతో చెప్పి మానవితో తన పెళ్లి చేయమని కోరాడు. రామరాజు తల్లిదండ్రులు మాస్టార్ని కలిసి, మీ మానవి మా కోడలిగా చేసుకుందామని అనుకుంటున్నాం, మరి మీరేమంటారు అని అడిగారు. మాస్టారు అదృష్టం కలిసొచ్చి ఇంటి తలుపుతడితే కాదంటానా చెప్పండి మీ అబ్బాయి బుద్ధిమంతుడు. చదువుకున్నాడు. వాళ్ళిద్దరి త్వరలోనే చేసేద్దాం అని అన్నారు. ఆ మాటలకు రామరాజు ఒక్కసారే పండలక్కి లాటరీలు తగిలినట్లుగా సంబరపడిపోయాడు. మధ్య తరగతి కుటుంబాలే అయినా వారి పెళ్ళి వైభవంగా జరిగింది. పెళ్ళిలో ఇద్దరి ఆనందానికి అంతులేకపోయింది. రెండు సంవత్సరాలకి రాకేష్ కడుపులో కదలాడనారంభించాడు మానవికి. మళ్ళీ పెళ్ళంత పండుగ. రాకేష్ వాళ్ళిద్దరి ముద్దులపంట.

రోజులూ, నెలలూ గడుస్తూ రాకేష్‌కి ఐదో సంవత్సరం వచ్చింది. ఆఫీసునుంచి రామరాజు బాగా అలసటతో వచ్చి కుర్చీలో కూలబడి ఓ కప్పు కాఫీ ఇస్తావా అన్నాడు.

నవల చదువుకుంటున్న మానవికి రామరాజు మాట ఎక్కలేదు. తనే వెళ్ళి కాఫీ కలుపుకొని నవల్లో సీరియస్‌గా మునిగిపోయిన మానవికి 'ఏవండోయ్ శ్రీమతిగారూ ఇదిగో కాఫీ' అంటూ ఎదురుగా టీపాయ్ మీద పెట్టాడు.

రామరాజు ఆఫీసుకెళ్ళాక మాకవి దిన, వార పత్రికలూ, సాహిత్యంలోని మార్పులకు తగినట్లుగా ప్రచురిస్తున్న, వస్తున్న కథలు, వ్యాసాలు, నవలలు చదువుతూ అప్పుడప్పుడూ రామరాజుతో డిస్కషన్స్ చేసేది. ఒకరోజు మానవితో రామరాజు 'మానవీ ఇంతకు ముందెప్పుడూ ఏదో రాస్తే సరిపోయేది. కానీ, ఇప్పుడు ఎలా పడితే అలా, ఏదో ఆలోచనకు వస్తే అది రాసెయ్యటం కాదు మానవీ ఎవరో ఎంకరేజ్ చేస్తున్నారని మానవ సంబంధాల్ని, కుటుంబ సంబంధాల్ని కుళ్ళబొడిచే ప్రయోగాలు చేయటం అంత మంచిది కాదేమో' 'అంటే... అంటే మీ ఉద్దేశం' అంది మానవి. 'ప్రత్యేకించి నా ఉద్దేశం అంటూ ఏమీలేదు. రచన పాఠకుణ్ణి, అయోమయంలోకో, అగాఢల్లోకో అర్థంలేని లోకాల్లోకో నెట్టివేయకూడదనే నా అభిప్రాయం' అన్నాడు రామరాజు మీరెప్పుడూ ఇంతే స్పష్టంగా ఏవిషయంలోనూ బయటపడరు'.

'మానవీ నన్నర్థం చేసుకోవడంలో పొరపాటు పడుతున్నావ్'.

'లేదు. చాలా చక్కగా అర్థం చేసుకుంటున్నాను' అంటూ చక్కగా అనే మాటను ఫ్రెస్ చేస్తూ పలికింది.

ఎప్పుడూ లేనిది ఈ మధ్య మానవిలో వస్తున్న మార్పులకు

మానస్థితికి కారణమేమిటా అని ఆలోచిస్తూ డ్రెస్సింగ్ రూమ్ కు నడిచాడు.

***

ఓ రోజు మానవి స్నేహితురాలైన శాంతి నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది.

శాంతి పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ పూర్తిచేసి ఈ మధ్యనే ఒక పత్రికలో సబ్ ఎడిటర్ గా జాయిన్ అయింది.

సాహిత్యం అంటే ఆవిడకి ప్రాణం. ఆవిడ వలననే మానవికీ సాహిత్యపరిచయం ఎక్కువయింది.

ఏమిటో ఈ శాంతి రావటం సరే, కనీసం ఉత్తరమన్నా రాయదు. ఇప్పుడు నేను గుర్తొచ్చానంటే ఏదో విశేషముంటుంది. అనుకుంటూ మానవి లెటర్ చదవటం ప్రారంభించింది.

'ప్రియమైన మానవికి!

శాంతి రాయటం. ఎలా ఉన్నావ్? బాబు రాకేష్ కీ, మీ శ్రీవారికీ ఊడిగం చేయటంలో మునిగిపోయింటావ్. అయితే ఎప్పుడూ అదే లోకం అని భావించకు. మన గురించి మనమూ ఆలోచించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

ప్రపంచంలో సగానికి పైగా ఉన్న స్త్రీజాతి మీద రకరకాలుగా దోపిడీ చేస్తున్న పురుషజాతికి వ్యతిరేకంగా మనం పోరాడాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ మధ్యనే వైజాగ్ లో స్త్రీల సదస్సు జరిగింది. వెళ్ళి వచ్చాను. అక్కడ్నుంచి నీ కోసమై కొన్ని పుస్తకాలు తెచ్చాను.

ఇంతకీ విషయమేమిటంటే హైదరాబాద్ లో వచ్చే నెల స్త్రీల సమస్యలపై రెండు రెజులు సెమినార్స్ జరుగుతున్నాయ్. వాటిల్లో

పార్థిసిపేట్ చేయటానికి నేనూ వస్తున్నాను. వీలుంటే నీవు రాగలవు.
హైదరాబాద్ వచ్చాక నిన్ను కలుస్తాను.

తీరిక చేసుకొని, రావటానికి ప్రయత్నించు.

నిన్ను కలుస్తాను.

ఉంటాను,

-నీ స్నేహితురాలు,

శాంతి.

ఉత్తరం చదివి పూర్తిచేసి. శాంతి ఎప్పుడూ ఇంతే తన
సంగతులేవీ రాయదు. ఏమిటో ఇదెప్పుడు దార్లోకి వస్తుందో
అనుకుంటూ అలాగే సోఫాపై తల వాల్చింది.

ఎప్పుడోచ్చాడో రామరాజు సోఫా ఎదురుగా ఉన్న కుర్చీలో
కూర్చుని మానవి మొహంలోకి చూస్తూ నవ్వుకున్నాడు. ఎలాంటి
మానవి ఎలా ఐపోయింది.

ఇంతలో రాకేష్ ని తీసుకొచ్చిన కాన్వెంట్ వ్యాన్ హారన్
మోగించింది. ఒక్కసారిగా ఉలిక్కిపడి లేచింది మానవి. ఎదురుగా
భర్తని చూసి మీరెంతసేపైంది వచ్చి అంటూనే పరుగుతీసింది బైటికి.

అలా మానవి బయటకెళ్ళటంతో సోఫాపైపడి ఉన్న
నలిగిపోయిన ఉత్తరం కన్పించింది రామరాజుకి. వంగి
అందుకుంటూండగానే మానవి రాకేష్ తో వచ్చి 'మాక్రెండ్ శాంతి లేదూ
అది రాసింది ఉత్తరం' అన్నది. 'ఎవరూ ఆ సబ్ ఎడిటర్ శాంతా'
అన్నాడు రామరాజు. 'ఆ... ఆవునంది మానవి.

'ఏమిటో విషయాలు' నవ్వుతూ అన్నాడు.

'నేను చెప్పటం ఎందుకూ మీరే చదవండి' అంటూ

కాఫీ పెట్టడానికి వంటగదిలోకెళ్ళింది మానవి రాకేష్ నెత్తుకుని.

***

మరుసట్రోజు రాత్రి పదిగంటల వేళ బెడ్ రూమ్ లో రాకేష్ ని నిద్రపుచ్చడానికన్నట్లు లయగా వాడి శరీరంపై తడుతున్నాడు రామరాజు.

మానవి ఏదో పుస్తకరం చదువుతోంది సీరియస్ గా. రామరాజు మానవికేసి తిరిగి మానవీ ఏమిటా పుస్తకం అన్నాడు.

'మూడు తరాలు'

'ఏడుతరాలు కాదా' సన్నగా నవ్వుతూ అన్నాడు రామరాజు. 'కాదు' అంది అసహనంగా విసుక్కుంటూ.

టైం చూశాడు.

11 గంటలు దాటుతోంది.

మానవి పుస్తకం చదువుతూనే ఉంది.

'మానవీ టైం 11 దాటుతోంది పడుకోరాదూ, మళ్ళీ ఉదయాన్నే కష్టమవుతుంది' అన్నాడు.

సమాధానం లేదు.

ఆమె సీరియస్ గా చదువుకుపోతూనే ఉంది.

'మానవీ లైటార్పేయమంటావా' అన్నాడు విషయానికి
స్వరమొచ్చినట్లుగా రామరాజు.

'చదువుకుంటుంటే మీ మాటలేంటి' అని విసుక్కుంది మానవి.

రామరాజుకేమీ బోధపడ్డంలేదు. కానీ తామిద్దరి మధ్య ఏదో
అగాధంచోటు చేసుకుంటున్నట్లుగా ఘాత్రం తెలుస్తుంది.

***

సాయంత్రం ఆఫీసునించి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ వచ్చాడు
రామరాజు.

ఇల్లు తాళం వేసిఉంది.

మానవి ఎక్కడికెళ్ళుంటుందబ్బా అని ఆలోచిస్తుండగానే
పక్కంటి పెన్నిగారు వచ్చి ఇంటితాళాలూ, ఓ చిట్టి ఇచ్చి 'చంటోడు మా
ఇంట్లో ఆడుకుంటున్నాడు బాబూ' అంటూ తిరిగి వెళ్ళిపోయింది.

ఇంట్లోకొచ్చి కాఫీకలుపుకుందామనుకుంటూ వంటగదిలో

వెళ్తుండగానే చిన్నపాటి కూనిరాగం తీసుకుంటూ వచ్చాడు రాకేష్.
వాడొత్తుకుని బుజ్జకిస్తూ వంటగదిలో దూరేడు.

తొమ్మిది దాటిపోయింది.

మానవి రాలేదు.

రాకేష్ ఆకలని గొడవ చేస్తుండడంతో పాలు తాగించి

పడుకోబెట్టి తానూ ఆలోచనల స్పటిగుండంలో ప్రవేశించాడు. ఏమిటో మానవి ప్రవర్తన. ఈ మధ్య ఏమీ మాట్లాడటంలేదు. ఏదైనా అడిగితే ముక్తసరిగా సమాధానం. రెట్టించి ఏమైనా అడిగితే అసహనమూ, విదిలంపు కలగల్గిన మాటలు అంటోంది. కారణాలేమిటో అని తనను తాను ప్రశ్నించుకున్నాడు. సమాధానాలేని ప్రశ్నలు.

ఒకదానివెంట ఒకటి అలల్లా లేచి విరిగిపడుతున్నాయి.

ఆలోచనతో ఎప్పుడు కళ్లు మూసుకున్నాడో తెలియదు.

బజర్ చేస్తున్న సాండ్తో మెలకువొచ్చి అయ్యో అప్పుడే నిద్రపట్టేసిందే అనుకుంటూ వెళ్లి తలుపుతీశాడు.

ఎదురుగా మానవి భావరాహిత్యంతో 'అలస్యమైందండీ బాబు నిద్ర పోయాడా, ఏదైనా తిన్నాడా' అని మాత్రమే అడిగి

డ్రెస్సింగ్ రూంలోకి వెళ్లింది. రామరాజు నిద్రకళ్ళతో నడుస్తూ మంచం సమీపించి మళ్ళీ పడుకున్నాడు మౌనంగా.

సాయంత్రం వచ్చేటప్పటికి ఇంట్లో ఏవో కొత్త ముఖాలు కనిపించాయి.

మానవి చాలా హుషారుగా ఉంది.

ఇంట్లో ప్రవేశించగానే చెప్పింది. 'ఏవండీ... శాంతి వచ్చింది. వీరు ముకుందరావని ప్రముఖ రచయిత, శాంతి స్నేహితుడు' అని పరిచయం చేసింది.

పరస్పర పరిచయాలయ్యాక రామరాజు రూంలోకి నడిచాడు.

ఏవో ఆలోచనలు మనసుతో ఢీకొంటున్నాయ్ రామరాజుకి.

ముకుందరావుకి వయస్సు 45 దాకా ఉండొచ్చు. శాంతికి పాతికేళ్లే ఏమిటో స్నేహం. అనుకుంటూ అయినా స్నేహానికి వయసేముంటుందిలే అని సమాధానపర్చుకుంటూ బయటకు వచ్చాడు.

ముకుందరావు ఏదో జోక్ వేసినట్టున్నాడు. మానవి పగలబడి నవ్వుతోంది. ఎంత బాగా అంటే అంతగా నవ్వుతుంటే తను నాలుగేళ్ళలో ఎప్పుడూ చూసెరుగడు. అలా తిన్నగా వచ్చి వారి దగ్గరకొచ్చి ఏమిటో అంత గొప్ప జోక్ నాకు చెప్పొచ్చుగా అంటూ వచ్చి కూర్చున్నాడు.

భోజనాలు చేశాక త్వరగా ఫైనల్ చేయాల్సిన ఒక ఫైలు ఉండి శాంతి, ముకుందరావులతో ఎక్కువ సమయం గడపలేకపోయాడు రామరాజు. శాంతి, ముకుందరావులు మానవితో అనేక విషయాలపై సీరియస్ డిస్కషన్స్ చేస్తున్నారు.

ముకుందరావు తాను రాస్తున్న నూతన నవలల గురించీ, నేటి స్త్రీలు చదువుకున్న భర్తల చేతుల్లో హింసకు గురికావడం గురించీ,

స్త్రీ స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన అనేక విషయాలపై ఎన్నో గంటలు చర్చించినా వారికి సమయం తెలియకుండానే గడచిపోయింది.

మానవిని ఈ విషయాలు ఎంతో ఆకర్షించాయి. తనలో

అనేక ఆలోచనలకు దారితీసాయి.

యదావిధిగా కాలం నడుస్తూనే ఉంది.

ముకుందరావు, శాంతి వెళ్లిపోయిన పదిహేను రోజుల తర్వాత రామరాజు ఓ రోజు ఆఫీసు నుంచి రాగానే మునుపటిలానే ఇంటికి తాళం వెక్కిరిస్తూ కనబడింది.

పక్కింటి పిన్నిగారు రాకేష్ చేయి పట్టుకొని తీసుకువచ్చి తాళం చెవులను ఇచ్చింది.

తాళం తీసి ఇంట్లోకి వెళ్తే, ఇల్లు ఏదో మార్పునకు గురైనట్లు కనబడింది. అలాగే సోఫాలో కూలబడ్డాడు.

ఒళ్ళోవచ్చి గువ్వలా ఒదిగిపడుకున్నాడు రాకేష్. ఎదురుగా టీఫాయ్మీద పేపర్ వెయిట్ కింద ఏదో తెల్లటి కాగితం.

ఈ ఉత్తరానికి, జీవచైతన్యం కోల్పోయిన ఇంటికి ఏమైనా సంబంధం ఉంటుందా... అని ఆలోచిస్తున్నాడు రామరాజు. ఉత్తరాన్ని తెరవలేకపోతున్నాడు. ఎందుకో ఆ ఉత్తరాన్ని చేతుల్లో ఉంచుకున్న నిప్పులా భావిస్తున్నాడు. అతి ప్రయత్నం మీద ఉత్తరాన్ని పూరేకుల్ని విడదీసినంత సుతిమెత్తగా విడదీసి చదవటం ప్రారంభించాడు. ప్రథమ సంబోధనే 'రామరాజు గార్కి' అని ఉంది.

ఏదో జీవరాహిత్యమైన సంబోధన.

'రామరాజుగారూ!

నీతో చెప్పాల్సినవే ఉత్తరంలో రాసాను. నువ్వెప్పుడూ ఏ విషయంమీద కూడా నన్ను బాధపెట్టి, కష్టపెట్టిన దాఖలాలు లేవు. అందుకు నీకు థాంక్స్. కానీ నాకే ఎందుకో ఈ మధ్యతరగతి సర్దుబాటుతనం పట్ల ఏదో వ్యతిరేకత. నీవు ప్రతిరోజూ ఉదయం వెళ్లి

సాయంత్రం వచ్చి పైళ్ళు ముందేసుకోవటం, ఏ విషయంపట్లా ఆసక్తి చూపకపోవడం నాకెందుకో నచ్చలేదు.

అతి సాధారణ జీవితం.

బతకటం కోసమో, తినడం కోసమో జీవితం.

ఎయిమ్ లెస్ లైఫ్.

నాకు బాగా బోరేసింది.

నువ్వు ఆఫీసుకి, బాబు కాన్వెంటుకి వెళ్ళాక నేనో వంటరి నదినై వ్యర్థంగా మూగగోడలమధ్య ప్రవహించడం నాకెందుకో నచ్చలేదు.

ఏదో మార్పుకోసమో, వర్తమాన చైతన్యంలో భాగం కోసమో నేను పరగెత్తాలనిపించింది.

తపన. ఏదో తపన.

దేనికోసమో తపన. దేన్నుంచే విముక్తి.

మరి దేన్నుంచే ఆనందాన్ని సాధించాలనుకునే ఆలోచనలు నన్ను వేధించేవి.

దీనికి మనిద్దరి మధ్య ఏర్పడ్డ స్తబ్ధత కూడా దోహదకారైంది.

అప్పుడే ముకుందరావుచ్చాడు శాంతితో.

మీకు తెలుసు శాంతంబే నాకెంతిష్టమో. తనద్వారా పరిచయమైన ముకుందరావు నాతో ఎన్నో విషయాలు డిస్కస్ చేసేవాడు. ప్రతి సీరియస్ డిస్కషన్లోనూ అతను కలిపి వడ్డించే హ్యూమరస్ నెస్ నన్నాకర్చించాయి.

అతని కళ్ళల్లో నాకేదో శక్తి కనిపించింది. అతడు కూడా నన్ను ఇష్టపడుతున్నాడని అతడి మాటల్లో గ్రహించాను.

గత రెండు సంవత్సరాలుగా నాలో నిండిన ఆశాంతి ఈ రూపంలోనైనా పోతుందని భావిస్తున్నాను.

ఈ సమాజం, కుటుంబం, పరువు, మర్యాద మంటగలిపి ఎవర్లోనో లేచిపోయిందన వచ్చు.

ఉత్తమ ఉపాధ్యాయుడుగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అవార్డు సంపాదించిన మానాన్న మీ పక్షమే వహించొచ్చు.

మిమ్మల్ని సంబాళించడానికి నా గూర్చి మీతో ఆయన ఏమైనా మాట్లాడొచ్చు. కాని నేను వాటన్నింటినీ గూర్చి ఆలోచించదల్చుకోలేదు.

బతుకునిండా ఉన్న శూన్యాన్ని వెళ్ళగొట్టదల్చుకున్నా. బతుకులోకి కొంచెం జీవితాన్ని పొంపుకుందామనే వెతుకులాట.

అంతే. ఉంటాను'.

మానవి.

ఉత్తరం చదవటం పూర్తయ్యాక రామరాజులో ఏదో దుఃఖం పొంగుకొచ్చింది. ఏదో లోకం తనని ద్వేషంతో మంటల్లో నెట్టినట్టుగా

అనిపించింది. ప్రతిసారీ మమ్మీ మమ్మీ అంటూ అనుక్షణం వేధించే రాకేష్‌ని ఎలా సమాధానపరచాలో, సమాజానికి తానేం సమాధానం చెప్పకోవాలోనని విపరీతంగా ఆలోచించాడు. రామరాజు, చివరకు మానవి ఎన్నుకున్న మార్గం మంచిదో, చెడ్డదో ఎంచే ప్రయత్నం చేయక ఆమె ఇష్టానికి ఎదురు చెప్పడానికి తనెవరు అని తన మనసుకి సరెండ్రైపోయాడు. 'బాబూ నీకూ నాకూ నడుమ మమతల వంతెన మీ మమ్మీరా. మనల్ని నిశ్శబ్దలోయలోకి 'నెట్టి తాను వెళ్ళి పోయిందిరా' అని ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచి ఏ నిశ్చయాన్నో మెదళ్ళో దృఢంగా నాటుకున్నాడు.

గతాన్ని వర్తమానం చేసుకొని మానవిని ఫోటోలలో చూసుకుంటూ, కాలానికి ఎదురీదుతున్నాడు రామరాజు. అతడికి భవిష్యత్‌పైనే కొండంత ఆశ.

***

పిచ్చుక గూడు

ఆ రోజు మనసంతా ఎందుకో వికలమైపోయినట్లుంది సుజాతకి.

పిచ్చుక గూడు

ఆ రోజు మనసంతా ఎందుకో వికలమైపోయినట్లుంది సుజాతకి.

అంతలో ఫోన్ లో 'రాజు చనిపోయాడనే వార్త' రావటం ఆమెకు పెద్ద షాక్ తగిలినట్లయింది.

ఎందుకు చనిపోయాడు?

ఎలా జరిగిందో? అసలు అది నమ్మశక్యంకాదని మనసులో పడేపడే అనుకుంటుంటే, కన్నీళ్ళు చెక్కిళ్ళను తడుపుతున్నాయి.

తట్టుకోలేని ఆ వార్తను భర్త శ్రీరామ్ కి ఫోన్ చేసింది-
-ఆఫీసుకే!

వెంటనే ఇద్దరూ బస్సు ఎక్కారు.

బస్సు కంటే ముందుగానే తన మనసంతా వెళ్ళిపోయింది సుజాతకి.

తన మనస్సుతో ప్రయాణించలేకపోతున్న బస్సుమీద చాలా కోపం చిరాకొచ్చేస్తుంది. ఎప్పుడెళ్ళి వాణ్ని చూస్తానో అనుకొంటూ కూర్చోలేక, నిలబడలేకపోతోంది.

భర్త చేయి ఆత్మీయతతో ఓదారుస్తోంది.

ఆత్మీయులు పోతే ఎడారిలా ఎండిపోయిన కళ్ళు కూడా నదులై ప్రవహిస్తాయి. అనురాగానికున్న శక్తికేది సాటి రాగలదు!

రెండు నెలల క్రితం తన ఇంట్లో ఆనందంగా గడిపిన తమ్ముడు, అందర్నీ విడిచిపోయాడంటే నమ్మబుద్ధి కాలేదామెకి. తమ్ముడు అంత పిరికివాడుగా ఎప్పుడూ కన్పించలేదు కూడా. పుణ్యాత్మురాలిగా అమ్మ వెళ్ళిపోయి, నాన్నని ఒంటరిని చేసింది. నాన్న ఈ వార్తకెలా అయిపోయాడో. ఎన్నో ఊహలు వస్తున్నాయామెకి!

వయసులో సుజాతకంటే చిన్నవాడు రాజు.

బస్సులో ప్రయాణిస్తూ ఉన్నప్పటికీ తమ్ముడి రూపం, ఇల్లు, నాన్న అందరూ కనిపిస్తున్నారు. దుఃఖం కట్టలు తెగి ప్రవహిస్తున్నది. అటువంటప్పుడు భర్తే తల్లైనా, తండ్రైనా అన్నట్లుగా సముదాయిస్తున్నాడు భర్త శ్రీరామ్.

బస్సు వేగం పెరిగింది - తన ఆలోచనల్లాగానే.

కష్టాల్లో ఉన్న మనిషికి ఓదార్పు లభిస్తే కనీసం తాత్కాలికంగానైనా ఆ బాధ నుండి ఉపశమనాన్ని కలిగించొచ్చు.

భర్త కళ్ళలోనూ తన ఆందోళన, బాధ కన్పిస్తుండటంతో, బాధను పంచుకొనే వ్యక్తి లభించటంతో , తన ఆలోచనల్లో మునిగిపోయిందామె!

***

పి.ఆర్. కాలేజీలో బి.ఎ. ఫైనలియర్ చదువుతున్న రాజు నేషనల్ ఛాంపియన్ గా నిలిచి, అందరితో మంచిగా ఉండేవాడు. మంచి పేరుండటం, అందర్నీ నవ్విస్తూ సరదాగా ఉండే రాజుని బి.ఎ. సెకండియర్ చదువుతున్న ప్రియ శాశ్వతంగా తనవాడుగా చేసుకోవాలనుకొంది.

ప్రేమ వేట మొదలైందంటే చెప్పేదేముంది.

అన్ని మార్గాల్ని వెతుకుతారు.

ప్రేమికుల తప్పుకాదది.

ఆకర్షణ, ప్రేమగా రూపాంతరం చెందేటప్పుడు ఇవన్నీ తప్పవు.

ఎప్పటికైనా ప్రేమ ఫలించాలంటే, వారి జీవితం కలవాలంటే కొన్ని సార్లు వంతెన కట్టుకోక తప్పదు - అదే జరిగింది వీళ్ళ ప్రేమ ఫలించటంలో!

రవి అనే మిత్రుడి వల్ల ఫైనలియర్ స్టూడెంట్స్ కి ఫేర్ వెల్ ఫంక్షన్ ఏర్పాటు చేసిన ఒక శుభసమయంలో ఒకే డ్రింకులో రెండు ప్లాల్ని పెట్టి తాగేశారు.

ఉభయుల తల్లిదండ్రులు శుభస్యశీఘ్రమనడంతో కల్యాణం ప్రాప్తించింది.

ఎవరివల్ల ఎవరికి లాభమేర్పడిందో కాని, రాజుకి బ్యాంక్‌లో జాబ్ రావటంతో వాళ్ళ జీవిత నావ ఆనందంతో ప్రయాణించింది. ప్రేమ వివాహం చేసుకున్నారా చేసుకున్న తరువాత ప్రేమించుకున్నారా అనే దానికంటే కలిసిమెలిసి చిలక గోరింకల్లా కిలకిలమంటూ, బతుకుతున్నారా లేదా అనేదాన్ని బట్టి వివాహానికి విలువ, పవిత్రత ఏర్పడుతుంటుంది. అది ఆ జంటను చూస్తే మరింతగా తెలుస్తుంది.

ఓ రోజు అక్కకి రాజు లెటర్ రాశాడు. రాయచూర్ ట్రాన్స్‌ఫర్ అయ్యిందనేది విషయం. వీలు చూసుకుని వెళ్ళే ముందొకసారి రమ్మని రాసిన అక్క సుజాత పట్ల ఆప్యాయతతో, హైదరాబాదు వచ్చారు దంపతులిద్దరూ.

వచ్చి కనీసం రెండు నెలలు కూడా కాలేదు.

వచ్చిన రోజు, రాజు ఒక పెద్ద పార్సీల్ పేకెట్ అక్క సుజాత చేతిలో పెట్టాడు.

'ఏవిటిరా అది' అని ఎంత అడిగినా, 'అక్కా నువ్వే విప్పి చూడ'మన్నాడు.

ఆ స్థితిలో రాజుని చూసి,

చిన్ననాటి తమ్ముడు, అక్కతో కలిసిమెలిసి తిరిగిన తమ్ముడూ, వేళాకోళంగా అక్కతో ఆడుకునే తమ్ముడుగానే కన్పించాడు.

పెళ్ళైనా, తమ్ముడిలో కన్పిస్తున్న కలివిడితనానికెంతో

మురిసిపోయింది.

చివరికి ఆమె విప్పిందా పేకెట్!

దాంట్లో ఒక చిన్న పిచ్చుక ఎంతో కష్టపడి పుల్లల్లో, పీచుతో కట్టుకున్న గూడు ఉంది. అది బహుమతిగా తేవడంలో పరమార్థమేమిటా అని కొంతసేపు ఆశ్చర్యపోయింది.

రాజు ఎంతో భావుకతతో, కళాకత్మకతతో పిచ్చుకగూడుని తెచ్చాడేమిటని!

సహజమైన పిచ్చుక గూడే. సహజమైన మనుష్యులమనసుల్ని ప్రశ్నించుకునేటట్లు సుజాత తర్కించుకొంది. వాడివిన్నకను మనసులో ఆభినందించుకున్నప్పటికీ, అంత కష్టపడి,

'అంతదూరంనుండి పిచ్చుకగూడు తెచ్చావేమిటిరా' అన్నదామె.

ఆ అడగటంలో ఆమె కళ్లలో ఆశ్చర్యం కన్పించలేదో, అక్క కావాలని అడుగుతున్నదని తెలుసో, అక్కకిచ్చిన బహుమతి సరైనదన్నట్లుగానే రాజు కళ్లలో మెరుపు.

అక్కవైపు, పిచ్చుకగూడు వైపు చూస్తున్న తమ్ముడితో చివరికిలా అంది. 'పెద్దవాడివైనా చిన్నపిల్లల అల్లరి పోలేదురా, ఆ పిచ్చుక గూడులో ఏదైనా పాముగాని తేలుగాని ఉండొచ్చు కదరా' అని నిందిస్తున్నట్లుగా అన్న అక్క మాటలకి సమాధానం చెప్పాడు.

'నేను రోజూ బ్యాంకునుండొస్తుంటే, దారిలో ఒక చెట్టునిండా పిచ్చుకగూళ్ళు ఉండేవి.

రోజూ చూసేవాడిని.

నాకు చాలా ఆనందమనిపించేది.

ఒకరోజు ఆ పిచ్చుకగూడు ఏ గాలికో రాలిపోయింది.

నేలమీద పడిపోయింది.

ఆ సహజమైన గూడుని చెట్టుకంటే అందమైన స్థలంలో ఉంచాలనుకొన్నాను.

దాన్నెక్కడ ఉంచితే సరిపోతుందో నాకు తెలియలేదు.

నీకు బహుమతిగా ఇస్తే, సువ్వయినా దాన్ని భద్రపరుస్తావనే తృప్తి మిగులుతుందనే తెచ్చాను.

ప్రకృతి అంటే ఇష్టపడే నీకివ్వాలనిపించింది అక్కా. అందుకే నీకు తెచ్చాను' వివరణ ఇచ్చాడు.

'ఏదో ఊరికే అన్నాను గాని, కృత్రిమమైన, బజారు వస్తువులకంటే, ప్రకృతిలో ఒక చిన్న పిచ్చుక ఎన్నో శ్రమలకోర్చి, తన తెలివితో అల్లుకున్న గూడు తేవటం నాకు ఆనందంగా ఉండదురా' సంతృప్తిని ప్రకటించకుండా ఉండలేకపోయింది సుజాత.

సుజాత ఏదో ఆలోచనాస్రవంతిలో ఉందని తెలుసుకున్న భర్త శ్రీరామ్ కాకినాడ వచ్చిందనే విషయం చెప్పేదాకా తెలియలేదామెకు. ఆమె కళ్ళల్లో నుండి కారిన కన్నీళ్ళ చారికలు ముఖంమీద కనిపిస్తూనే ఉన్నాయి. కానీ అప్పుడే తన తమ్ముడితో మాట్లాడినట్లు, కుటుంబమంతా కలిసిమెలిసి తిరిగినట్లున్నప్పుడుండే లిప్తకాల

సంతోషం కన్పించింది.

ఆమె ముఖంలో అప్పుడే సొంతఊరు వచ్చేశామని తెలిసేసరికి కళ్ళు బైర్లు కమ్మేసినట్లయింది. తమ్ముడ్ని శవంగా చూడాలనే తలంపే భయంకరమనిపించింది.

ఏమి చేతిలో ఉన్నాయో, ఏమి తెచ్చుకున్నామో, లేదోననే స్పృహ లేకుండా, గబాగబా ఇంటికేసి పరుగుతీసాయి కాళ్ళు.

'అక్కా ఎన్నో చెప్పకోవాలనుకున్నాను. అమ్మా లేదు. నువ్వు లేవు. చివరికెలా పోవాల్సివచ్చిందో చూడు' ఆ మాటలు శవంనుండి వినిస్తున్నట్లే అనిపిస్తుండగా, రాజు శవంమీద పడి భోరునేడ్చేసిందామె.

ప్రాణమెక్కడుంది.

ప్రక్కనే కుమిలిపోతూ, కొరివిపెట్టవలసిన కొడుకుకి తానే తలకొరివి పెట్టవలసిన దుస్థితికి డెబ్బై ఏళ్ల తండ్రి దుఃఖకెరటమై పోతున్నాడు.

పిరికివాడిలా ఎందుకాత్మహత్య చేసుకున్నావురా అంటూ కట్టలు తెంచుకున్న శోకంతో గొంతు పూడ్చుకుపోయేంతవరకూ ఏడ్చిందామె.

***

భౌతిక కాయం బూడిదగా మారిన సాయంత్రమే సహజమైన స్త్రీ హృదయంతో మరదలు 'ప్రియ' జీవితాన్ని గురించి విచారించింది సుజాత. తనకిచ్చిన పిచ్చుకగూడునేమిచేయాలో తనకు తెలియలేదనీ,

దాన్నేమి చేయాలో నీకే తెలుసుని ఆరోజునెందుకని తమ్ముడు అన్నాడో, ఇందుకేనని అనుకుంది.

'ప్రియ'కు ఉద్యోగమిప్పించి, మరో మంచి కొత్త జీవితాన్ని ఏర్పాటు చేసింది.

సుజాత తమ్ముడి ప్రేమను మరదలి మీదకు మళ్ళించింది.

తరచుగా ప్రియను చూడటానికెళ్ళడం, ఆమె బాగోగులు పట్టించుకోవడం, ప్రియలో ఏదో కొత్త మార్పు కనిపించింది.

ఒకరోజు రాత్రి వదిన ఒడిలో పడుకొని, ఏదో ఆలోచిస్తూ చెప్పలేక, మనసు రాక, భయంతో కూర్చిని చివరికి నోరు విప్పింది ప్రియ.

'రాజుది ఆత్మహత్య కాదనీ, లోన్ డబ్బు లక్షరూపాయల కోసం, అక్కాబావలతో కలిసి, ఇంటిలో గొడవపడి ఆ డబ్బులు లాక్కోవడానికి ఘర్షణ పడ్డారనీ చెప్పింది. చివరకి తలకు గట్టిగా దెబ్బతగలడంతో రాజు చనిపోతే, దాన్ని ఆత్మహత్యగా పోలీస్ స్టేషన్ లో నమోదుచేయించారనీ, తనని నోరు విప్పితే చంపేస్తామని బెదిరించారనీ చెప్పింది ప్రియ. రాజుని మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించాననీ అయితే అక్కాబావలు అవసరానికి డబ్బునివ్వడంలో తాను కూడా ఉండడం, దాని వల్లనే ఈ విధంగా జరగడం తనకీ భయమేసిందనీ ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో రక్తసంబంధీకులే దిక్కుగా భావించానని, జరిగిందానికి క్షమించమనీ కన్నీళ్ళ పర్యంతమైంది ప్రియ!

రాజు, ప్రియల అనురాగాన్నే ఎప్పుడూ చూసిన సుజాత ఏదో కట్టుకథ విన్నట్లుగానో, భూమి కంపించినట్లుగానో అనిపించింది. ఏనాడూ ఆత్మహత్యకేసుని హత్యా కోణంనుండి చూడాలనే తలంపు

రాలేదు.

కళ్ళుతిరిగిపోయాయి సుజాతకి.

లోకం తలక్రిందులైనట్లయింది.

శరీరం కంపించింది.

కంపరం కలిగింది.

సూజాత, తన భర్తకూడా మంచి పొజిషన్లో ఉన్నవాళ్లే.

తలచుకుంటే ఏమైనా చేయగలరు.

కానీ వాళ్ల అనురాగం చూసి వారికి ఆ దృష్టి రాలేదు. ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకున్న భార్యకూడా పాత్రధారిగా మారి, డబ్బుకోసం వాళ్ళబంధువర్గంతో కలిసి భర్త ప్రాణాలే తీసిన ఇటువంటి సంఘటనలు బయటకు రావు. కానీ ఎంతోమంది యువతులు వరకట్నాలకు బలి అవుతున్నట్లు రోజూ పత్రికల్లో, టి.వి.ల్లో చూస్తూ ఉంటాం.

ఆ ఆలోచనలు సుజాతను అక్కడ నిలవకుండా చేస్తున్నాయి.

'ఏంవండీ మనం అర్జెంటుగా హైదరాబాదు బయలుదేరదాం' అంది భర్త శ్రీరామ్తో. మాట పూర్తికాకుండానే సూజాత కాళ్ళు పట్టుకుని విషాదాంతవదనంతో వేళాడుతుంది ప్రియ దీనంగా.

కోపం, జాలి పెనవేసుకున్నాయి సుజాతలో.

తన తమ్ముడు తిరిగి రాగలడా!?

కానీ.....

సమాజంలో మూర్ఖుల సంగతేమిటి?

తేల్చుకోలేకపోతోంది.

ఏమైందంటూ భర్త శ్రీరామ్ దగ్గరకొస్తుండగా, రెండు చేతులతో ప్రియను నిలబెట్టి, ఏమీ మాట్లాడకుండా ఇంటికి బయలుదేరింది.

ప్రియతో శ్రీరామ్ మాట్లాడే అవకాశాన్ని కలుగనివ్వలేదు సుజాత. అర్థంతుగా ఇంటికెళ్ళాలని మాత్రం చెప్పింది.

ఆమె మనసు ఇంటిలో పిచ్చుకగూడు స్పర్శకోసం విలవిల్లాడిపోతుంది.

ఇంట్లో ఎదురుగా గోడకు తగిలించి ఉన్న ఆత్మీయ కానుక పిచ్చుక గూడుని పట్టుకొని అలాగే ఉండిపోయింది సూజాత ఎంతసేపా!

***

జాగృతి (సెప్టెంబరు 14-20, 1998) వారపత్రికలో ప్రచురితం. (జాగృతి కథల పోటీలో బహుమతి పొందినది.)

వాఙ్మూలం

ఆత్మహత్యాప్రయత్నం చేసుకున్న శ్రీమతి సంధ్యారెడ్డిని సి.డి.ఆర్. హాస్పటల్ ఇంటెన్సివ్ కేర్ యూనిట్లో పెట్టారు.

సంధ్యకి బ్రిట్ మెంట్ చేయడానికొచ్చిన డాక్టర్ మురళి, ఆమె పరిస్థితి చూసి, పెయిన్ తగ్గడానికి ఇంజక్షన్స్, ఆయింట్ మెంట్ పూతపూసి, ఆమె బంధువులెవరున్నారని నర్సుని అడిగాడు.

అక్కడే నిలబడి ఉన్న సంధ్య భర్త తిరుపతి 'సార్ మా సంధ్య పరిస్థితి ఎలా ఉంది' అని అడిగాడు ఆత్మతగా

అతన్ని చూస్తూ డాక్టర్ మురళి 'ఇటువంటి కేసులను ముందుగా పోలీస్ స్టేషన్ కి తెలియజేసికాని బ్రిట్ మెంట్ మొదలు పెట్టకూడదు. మాడాక్టరుగారు చెప్పడంవల్ల, పేషెంట్ పరిస్థితి అర్థం చేసుకొని హాస్పటల్ లో జాయిన్ చేసుకున్నాం. సరే మీరు నాతో రండి' అంటూ తన రూమ్ లోకి తిరుపతిని తీసుకొని వెళ్ళి, చిక్కడపల్లి పోలీస్ స్టేషన్ కి

ఫోన్ చేసి, ఎస్.ఐ.తో మాట్లాడి, ఎఫ్.ఐ.ఆర్. రాసుకోవడానికి కావల్సిన వివరాలన్నీ అందించాడు.

'దయచేసి మీరు హాస్పిటల్ కి వస్తే పేషెంట్ ని చూసిన తర్వాత ట్రీట్ మెంట్ మొదలు పెడతామ'ని చెప్పి, ఫోన్ పెట్టేశాడు డాక్టర్ మురళి.

డాక్టర్ మురళి ఫోన్ చేస్తున్నంతసేపూ, ఎంతోబాధపడిపోతూ, డాక్టరుగారూ 'మా సంధ్య పరిస్థితిని చూసి, ఆ సమయంలో ఏమి చేయాలో తోచక వెంటనే మా ఫ్యామిలీ డాక్టరు జయరాజ్ గారు ఈ హాస్పిటల్ లో ఉన్నారనే ధైర్యంతో ఇక్కడకు తీసుకొచ్చేశాను. ఆమె ఎలాగైనా బ్రతకాలి డాక్టరుగారూ' అన్నాడు తిరుపతి.

డాక్టరు ఏదో చెప్పబోయాడు.

మరలా తిరుపతే కలుగజేసుకొని 'ముందుగా ఫోలిన్ స్టేషన్ కి వెళ్ళాలనే ఆలోచనే నాకు రాలేదు సార్... సంధ్య మరలా మామూలు స్థితిలో ఉండాలనే ఆలోచనతోనే, వెంటనే ఇక్కడికి తీసుకొచ్చేశాను సార్. సారీ సార్! మీటుణం ఎలాగైనా తీర్చుకుంటాను. ఎలాగైనా మా సంధ్యను బ్రతికించండి డాక్టర్' అంటూ కన్నీళ్లు పెట్టుకుంటున్న తిరుపతి వైపు జాలిగా చూస్తూ 'డోంట్ వర్రీ... నేనా ప్రయత్నం చేస్తాను. ఆపైన భగవంతుడున్నాడు...' అని భుజంతట్టి, సంధ్యని చెక్ ష్ చేయడానికి బయలుదేరుతుండగా, పాలీస్ లు వచ్చారు. ఆమె దగ్గరకెళ్ళి, ఆమె చెప్పినదాన్ని రికార్డు చేసుకోవడానికి సిద్ధమయ్యారు.

అందమైన సంధ్య ముఖం కుడివైపునే కాలినా, శరీరం మాత్రం తొంభైశాతం కాలిపోయింది. ప్రాథమిక చికిత్సలు మాత్రం అప్పటికే చేశాడు డాక్టర్ మురళి.

డాక్టర్ మురళి ఎమర్జెన్సీ కేసులన్నింటినీ చూస్తుంటాడు. ఎన్నో కేసులను చూసిన డాక్టర్ మురళికి ఈ కేసుకూడా పెద్ద లెక్కలోకాదనుకున్నాడు డా. జయరాజ్.

జయరాజ్ సంధ్య, తిరుపతిల ఫ్యామిలీ డాక్టర్. కాబట్టి డా. మురళికి డా. జయరాజ్ చెప్పాడు. 'సంధ్యను జాగ్రత్తగా చూడండి' అని, కానీ సంధ్య పరిస్థితి సామాన్యంగా కన్పించడంలేదు.

రెండుమూడు సార్లు డా.జయరాజ్ డా. మురళి దగ్గరకొచ్చి, సంధ్య పరిస్థితిని వాకబు చేశాడు. అలా డా. జయరాజ్ వాకబు చేయటంతో 'సంధ్యగారు ముందే తెలుసునా సార్' అని అడిగాడు డా. మురళి.

'ఔను... అప్పుడప్పుడు ఆమె మన హాస్పిటల్‌కి వాళ్ళబాబాయి కిరణ్‌ని తీసుకొచ్చి ట్రీట్‌మెంట్ చేయిస్తుంది. ఆమె వర్తమాన టీ.వి. ఆర్కివ్స్. చాలా సీరియల్స్‌లో నటించింది. ఎప్పుడూ గలగలా నవ్వుతూ ఉంటుంది. ఆమె భర్త, సంధ్యను ఆటోలోనే ఉంచి డాక్టరుగారూ ... సంధ్య కిరోసిన్ పోసుకొని అంటించుకొంది అని అంటుంటే నేనే షాక్ తిన్నాను. తీసుకుని రండి... లోపలికి అని చెప్పి ఆ కేసుని మిమ్మల్ని చూడమన్నాను. ఇది సంధ్య గురించి నాకు తెలిసిన కథ' అని చెప్పటం పూర్తి చేశాడు డాక్టర్ జయరాజ్.

ఆ విధంగా హాస్పిటల్‌లోచేరిన సంధ్య పరిస్థితిని చూస్తే చావుబతుకులమధ్య కొట్టుమిట్టాడుతుంది.

పోలీసులు తమకి కావల్సిన వివరాలు సేకరిస్తుంటే, డాక్టరు పేషెంటు ఆరోగ్య పరిస్థితి మెరుగుకావాలని చూస్తున్నారు. ఇద్దరూ, తిరుపతితో కలిసి వెళ్ళి, సంధ్య ఉన్న రూమ్‌లోకి వెళ్ళారు. సంధ్యను

పలుకరించారు. సంధ్య ఏమి చెప్పేతుందోననే ఆత్మతతో అందరూ ఎదురుచూస్తున్నారు.

నెమ్మదిగా కళ్లు తెరిచిన సంధ్య...

ఎవరికోసమో వెతుకుతుంది. ఆమె ఏదో చెప్పాలని ప్రయత్నం చేస్తుంది.

తిరుపతి అక్కడే ఉన్నా, అతడిని ఆమె ఏమీ పట్టించుకోలేదు. కానీ ఎవరికోసమో ఆమె కళ్లు వెతుకుతున్నాయి.

ఆమె ఏమి చెప్పాలనుకుంటుందో అనుకుంటూ భర్త తిరుపతి ఆమెనే తదేకంగా చూస్తున్నాడు.

'చెప్పమ్మా... ఏంజరిగింది... ఎందుకిలా... ఏవో ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు పోలీసులు. సంధ్య మాట్లాడటంకంటే, ఎవరినో వెతకటానికే తన ప్రయత్నం చేస్తోంది.

డాక్టరు 'దగ్గరకొచ్చి... 'ఎవరు కావాలమ్మా.. ఏమైనా చెప్పాలనుకుంటున్నావా' అంటుంటే... సంధ్య అతికష్టంమీద నోరు విప్పి, చెమర్చిన కళ్ళతో 'డాక్టరుగారూ... నా జీవితంమీద విరక్తితో నేనే ఒంటిమీద కిరోసిన్ పోసుకుని అంటించుకున్నా...' మాట ఆగిపోయింది.

కళ్లు మూతపడిపోయాయి.

ఆ మాటలతో అక్కడే నిల్చుని చూస్తున్న తిరుపతి తలని ఒక్కసారిగా గోడకి ఆగ్గి, కళ్ళను మూసుకున్నాడు. ఏదో నిట్టూర్పుని విడిచాడు.

'డాక్టర్... నాసంధ్య... సంధ్య' తిరుపతి కళ్ళలో కన్నీళ్ళు, తన దృష్టిని అంతటినీ సంధ్యవైపే కేంద్రీకరిస్తూ, విషాదంగా మిగిలిపోయాడు.

'తిరుపతిగారూ.. సంధ్యను పోస్ట్మార్టమ్ చేసిన తర్వాత తీసుకెళ్ళండి' అంటూ బయటికొచ్చేశారు మురళీ, పోలీసులు.

సంధ్య మరణవార్త తెలిసిన ఆమె అక్క నీరజ, ఇంటికెళ్ళి సంధ్య కొడుకుని తీసుకొని హాస్పిటల్‌కి వచ్చింది.

సంధ్య శవాన్ని చూసిన నీరజ, సంధ్య కొడుకు కిరణ్ 'మమ్మీ... మమ్మీ' అని ఏడుస్తుంటే ఓదార్చిందే కాని తన కన్నీళ్ళూ ఆగడంలేదు.

దూరంగా నిల్చున్న తిరుపతివైపు కోపంగా చూసింది. 'పెద్దమ్మా.. అమ్మ తిరిగి రాదుకదూ... అమ్మ చచ్చిపోయింది కదూ... నిజం చెప్పు పెద్దమ్మా...' అంటూ ఏడుస్తున్న కిరణ్ మాటలకి ఏమి చెప్పాలో అర్థంకాని నీరజ, కిరణ్‌ని పట్టుకొని ఏడ్చింది.

ఆ ప్రక్కనే నిలబడిపోయిన తిరుపతిని చూసిన కిరణ్.. కళ్ళను తుడుచుకుంటూ... 'పెద్దమ్మా అమ్మ చచ్చిపోలేదు. అమ్మని వీడే చంపేశాడు. నేను చూశాను. కిర్సనాయిలు పోసేసి అంటించేశాడు' అని ఆక్రోశంతో, గట్టిగా అంటున్న మాటలు తిరుపతిలో చలనాన్ని కల్పించాయి.

నీరజ ఆశ్చర్యపోయింది!

నెమ్మదిగా తిరుపతి ప్రక్కకి తప్పుకున్నాడు.

నీరజ కళ్ళు తిరుపతివైపు వెతికాయి.

తిరుపతి కన్నించడంలేదు. అప్పటికే ఉడాయించాడు.

కిరణ్ మాటలు నీరజను ఏదో చేయమంటున్నట్లు ప్రేరేస్తున్నాయి.

పోస్ట్మార్కమ్ పూర్తి చేసి, బాడీని అక్కడున్న నీరజకు అప్పగించారు సిబ్బంది.

సంధ్య వాఙ్మూలంలో తానే జీవితంమీద విరక్తితో కిరసనాయిలు పోసుకుని అంటించుకున్నానని ఇచ్చింది. దాన్నే పాలీసులు రికార్డు చేసుకున్నారు.

కొడుకేమో, తల్లిని తన తండ్రే చంపేశాడంటున్నాడు.

ఒక విచిత్ర పరిస్థితిలో పడిపోయింది నీరజ.

సంధ్య భౌతికకాయాన్ని ఇంటికి తీసుకొచ్చింది నీరజ. కిరణ్ చేత తల్లికి దహనసంస్కారాలు చేయించింది నీరజ.

నీరజ, వాళ్ళ బంధువులు కలిసి సంధ్య ఉండే జనతా అపార్టుమెంట్స్‌లో ప్రక్రిళ్ళవాళ్ళను జరిగిందేమిటో వాకబు చేశారు. పాలీసులూ వచ్చారు. కానీ ఎవరికీ ఏమీ తెలియదన్నారు.

కేసు తాత్కాలికంగా మూతబడిపోయింది.

నీరజ ఆలోచనలో పడింది.

ఒకవైపు కిరణ్, తన తల్లి ఆత్మహత్య చేసుకోలేదనీ, తిరుపతే చంపేశాడంటున్నాడు.

మరోవైపు తిరుపతి పారిపోయాడు. అపార్టుమెంటు వాళ్లేమీ

చెప్పడానికి ఆసక్తి చూపడంలేదు.

సంధ్య స్వంత చెల్లె.

ఆమెతో గడిపిన ఆనందానుభూతుల్ని అర్థంతరంగా తిరుపతి కిరోసిన్ పోసేయటంతో, ఆమెతో పాటే వాటినీ కాలేసినట్లేనా అలా జరగకూడదు. సంధ్య తన బిడ్డ కిరణ్ భవిష్యత్ కోసం ఆలోచించి అలా వాజ్మూలం ఇచ్చి ఉండొచ్చు. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ కేసును తిరగతోడించవలసిందే అని అనుకొంది.

కిరణ్ ఒంటరిగా వాళ్ళమ్మ ఫోటో చూస్తూ, వెక్కివెక్కి ఏడుస్తూ ఇంట్లో ఉన్నాడు.

వాడి దగ్గరకెళ్ళి నీరజ, 'బాబూ కిరణ్ అమ్మే కిరోసిన్ పోసుకుందా?' అని ఇంకా ఏదో అడగబోతుండగానే, ఊగిపోతూ కిరణ్ "లేదు పెద్దమ్మా ఆ తిరుపతిగాడే పోసేశాడు..."

ప్రతిరాత్రీ అమ్మని కొట్టడం, నానా మాటలు తిట్టడం రోజూ చూస్తుండేవాడిని.

అమ్మ షూటింగ్స్కి వెళ్ళినప్పుడు, స్కూల్‌నించి వచ్చి చదువుకుంటున్న నా దగ్గర కూర్చుని తిరుపతి, 'మీ అమ్మని నేను రోజూ ఇలాగే కొడతాను. ఈ విషయాలు ఎవరికైనా చెప్పావో మీ అమ్మని చంపేస్తాన'ని బెదిరించేవాడు.

'అసలు మీ అమ్మ ప్రతిరోజూ ఏదో షూటింగ్స్ అంటూ ఎవరెవరితోనో తిరుగుతుందో, ఏమి చేస్తుందో నాకేమీ అర్థం కావటంలేదు.

మీ నాన్నని వదిలేసింది. రేపు నన్ను వదిలదన్న గ్యారంటీ ఏమిటిరా?

పాపం... మీ అభిమానినని రోజూ ఫోన్ చేసి, దాన్ని ఎలాగో వలలో వేసుకున్నాను.

అది నా మాటలు నమ్మి, నాది ప్రేమే అని నమ్మి, మీ నాన్నను వదిలేసి, నీపై ప్రేమను చంపుకోలేక నా ఇంటికి తీసుకొని వచ్చేసింది.

పాపం పిచ్చిదిరా మీ అమ్మ...

నాకేమో మీ అమ్మ బంగారు బాతురా...

ఏంటి తాగేసి మాట్లాడుతున్నాననుకుంటున్నావా... తాగినోడెప్పుడూ నిజమే చెబుతాడురా.

కానీ, మీ అమ్మ షూటింగ్ కి వెళ్తున్నానంటుందిగాని నిజం చెబుందా! అందుకేరా ప్రపంచంలో అందరికీ సూర్యుడు ఉదయిస్తే తెల్లవారుతుంది... నాకు మీ అమ్మ వచ్చిన తర్వాత... అంటే రాత్రి పదకొండు తర్వాతనే తెల్లవారుతుంది.

ఇవన్నీ నీకెందుకు కానీ... నువ్వేమీ పట్టించుకోకుండా తినేసి పడుకో... పో... పోయి పడుకోరా...' అంటూ తాగినమైకంలో తిరుపతి మాట్లాడుతుంటే, అతణ్ణి చూసి నాకు ఒళ్ళంతా కంపరం కలిగేది" అని చెప్పాడు కిరణ్.

కొంత తమాయించుకొని మరలా చెప్పటం ప్రారంభించాడు.

"ఒకరోజు ఏంజరిగిందో తెలుపా పెద్దమ్మా.... అమ్మలేట్గా

రాత్రి 11.30 తర్వాత వచ్చింది. అమ్మ రాగానే ఏం ఈ రోజు లేటయ్యింది. ఎవడైనా కొత్తవాడు దొరికాడా అని పచ్చిబూతులు తిట్టడం మొదలు పెట్టాడు తిరుపతి. అయినా అమ్మ శాంతంగానే సమాధానం చెప్పి, షూటింగ్ పూర్తయి, ట్రైన్‌లో బయలుదేరి వచ్చేసరికి ఈ బైమయ్యిందని చెపుతుంటే అమ్మని కొట్టాడు.

అప్పుడు అమ్మ 'నీకా ఉద్యోగం లేదు. ఖాళీగా ఉన్నావు. నేను కూడా సంపాదించకపోతే, ఇల్లు ఎలా గడుస్తుంది?' అన్నది.

దాంతో ఇంకా రెచ్చిపోయిన తిరుపతి 'నీ ఒక్కదానివల్లనే ఇల్లు గడుస్తుందని పొగరుబడి మాట్లాడుతున్నావా. మగాడిననీ అందులోనూ నీ భర్తనైన నాపై ఏంగారవం లేకుండా నీ ఇష్టం వచ్చినట్లు మాట్లాడతావా' అని గొడ్డుని బాదినట్లు బాదటం మొదలు పెట్టాడు. ఆ దెబ్బలకు తట్టుకోలేక అమ్మ, కేకలు పెడుతుంటే నా ప్రాణం పోయినట్లయింది" అని పూసగుచ్చినట్లు చెప్పిన కిరణ్ మాటలను నమ్మి నీరజ పోలీస్ స్టేషన్‌కి వెళ్ళింది.

అమ్మ మరణం కిరణ్‌ని అనారోగ్యానికి గురిచేసింది.

మంచం పట్టాడు.

ఎస్.ఐ. వీర్రాజు గారితో మాట్లాడింది.

ఎంత డబ్బు ఖర్చయినా ఫర్వాలేదనీ, సంధ్య కొడుకు కిరణ్ చెప్పినదాన్ని రికార్డు చేసుకొని, కేసుని మరలా చేపట్టమని, తద్వారానైనా మరో యువతి జీవితం ఆ తిరుపతివల్ల నాశనం కాకుండా ఉంటుందని చెప్పింది.

ఎన్నై ఆమెతోనే బయలుదేరి, ఇంటికొచ్చిమంచంమీద పడుకున్న కిరణ్‌ని చూశాడు.

'పెద్దమ్మా..... అమ్మని కొట్టి చంపేసి, నన్ను తిట్టి, చెబితే చంపేస్తానని భయపెట్టిన ఆ తిరుపతిని వదలొద్దు పెద్దమ్మా' అని కలవరిస్తున్నాడు.

'బాబూ మీ పెద్దమ్మను కాను ఎన్నైని' అని చెప్పి, జరిగినదంతా తెలుసుకొని, కేసు పూర్వాపరాలన్నీ పరిశీలించి, తిరుపతి ఎక్కడున్నా 24 గంటల్లో వెతికి నాకు అప్పగించ'మని కానిస్టేబుల్స్‌ని ఆదేశించాడు.

ఆధారాలు లేకుండా కేసు ముగిసిందనే సంతోషంతోనూ, దాని గొడవ వదిలించనే ఆనందంతోనూ, బంజారాహిల్స్‌లో హేపీగా గడిపేస్తున్నాడు తిరుపతి.

సంధ్యచేత, ఎన్ని చెక్కులమీద సంతకాలు చేయించుకున్నాడో చూసుకొంటూ, తన తెలివికి తానే అబ్బురపడిపోతూ, కొన్ని సంవత్సరాలు ఏ బాదరబంధీలేకుండా గడిపేయవచ్చునని అనుకొంటున్న తిరుపతికి మర్నాడు పేపరు కళ్ళు బైర్లుకమ్మేటట్లు చేసింది.

సంధ్య ఆత్మహత్య చేసుకోలేదనీ, తన భర్త హత్య చేసి పరారయ్యాడనీ, పోలీసులు గాలిస్తున్నారని రాసిన వార్తావిశేషాలు గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగుపెట్టేలా చేసాయి.

పోలీసు వాళ్ళకి వేలకి వేలు తగలేశాను. వీడెవడో కొత్త ఎస్.ఐ. అప్పుడే రావడం కాబోలు. పాత కేసుల్ని మరలా తిరగదోడటం

మొదలు పెట్టినట్లున్నాడు.

కొత్త ఎస్.ఐ.కి కూడా లంచం ఆశ చూపించడానికి ప్రయత్నించాడు. కానీ ఎస్.ఐ. స్ట్రీక్ట్ గా ఉండడమే కాకుండా, అప్పటికే పత్రికలు టి.వి. ఆర్టిస్ట్ గురించి కథానాలను ప్రచురించటంతో, కమీషనర్ కూడా ఫోన్ చేసి కేసుని పటిష్టం చేశాడు.

దాంతో తిరుపతి అరెస్ట్ అవ్వక తప్పలేదు. పోలీస్ ఇంటరాగేషన్ తో నిజాల్ని ఒప్పకున్నాడు.

తిరుపతి, 'ఆమె అస్తికోసమే ఆమెను చంపేసాననీ, అంతేకాకుండా ఆమెను చంపితే గాని తాను ప్రేమిస్తున్న అమ్మాయితో పెళ్ళి సాధ్యంకాదు కాబట్టి సంధ్యను చంపేశాననీ, కిరణ్ వాజ్ఞాలం వల్లనే ఇది బయటికొస్తుందని ఊహించలేకపోయాననీ' నిజాల్ని ఒప్పకున్నాడు.

తిరుపతికి 14 ఏండ్ల జైలుశిక్ష పడింది.

తిరుపతికి జైలుశిక్ష పడినందుకు, సంధ్య ఆత్మకు శాంతి కలుగుతుందని సంతోషించి, కిరణ్ ని అక్కన చేర్చుకుంది నీరజ.

మరో అమ్మాయి జీవితం నాశనం కాకుండా కాపాడగలిగిన కిరణ్ వాజ్ఞాలం పట్ల నీరజ మరింత ఆనందాన్ని పొందింది.

***

అడుగడుగునా అడ్డంకులే

"స్త్రీలు ఎక్కడైనా సామాజికపరంగా ఎన్నో సమస్యలను ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది.

పురుషులకు ఇటువంటి కొన్ని సమస్యలు ఉన్నా వేధింపుల్లో చాలా వ్యత్యాసం కనిపిస్తుంది.

సమస్యలని ఎదుర్కోవాలని ప్రయత్నించినా ఆ ఆలోచనలు మొదలైన ఆ స్త్రీలు అన్ని రకాలుగాను ఇబ్బందులకు గురికావల్సిందే.

స్త్రీలను పురుషులతోపాటు ఒకేవిధంగా ట్రీట్ చేస్తున్నామని ఎలుగెత్తి అరుస్తున్నప్పటికీ ట్రీట్ మెంట్ విషయంలో చాలా తేడాలు కనిపిస్తున్నాయి.

ఎక్కడ స్త్రీలు గౌరవింపబడతారో అక్కడ దేవతలు కూడా పూజింపబడతారని పెద్దలమాట. ఒకప్రక్క ఉపన్యాసాలు దంచేస్తూ, మరోప్రక్క తనతో పనిచేస్తున్న ఉద్యోగినిని నానారకాలుగా హింసకు

గురిచేస్తున్న పురుషుల సంఖ్య రోజు, రోజుకూ ఎక్కువైపోయిందనే చెప్పాలి.

విద్యాధికులై ఉన్నతపదవుల్లో ఉంటూ తాము పెరిగిన వాతావరణాన్ని, తమలో జీర్ణించుకున్న సాంప్రదాయాలను, వాళ్ళ సరదాకోసం మిగిలిన వారి సంతోషానికి ఆనకట్ట వేస్తే, అవసరం ఉన్నా, లేకపోయినా సహ ఉద్యోగినిపై అధికారజులుం చూపే పండితాధములు చాలామంది ఈ సమాజంలో కొలువున్నారు. తమ ఆధిపత్యాన్ని నిలుపుకోవడం కోసం స్త్రీలవిషయంలో పైకి మెత్తని స్వభావం కలవారుగా కనిపిస్తే 'ఆడదానికి చదువెందుకు. ఇంట్లో ఉండక 'శివ శివ'

"పెళ్ళిచేసుకొని బతక్క"

"పెద్ద చదివించితే మనల్ని ఉధరించడానికి"

అంటూ వెనుక జోక్స్ వేస్తూ ఉద్యోగం చేస్తున్న స్త్రీలకు శీలమే ఉండదని వాళ్ళు నిర్ధారించుకొంటారేమో, సహ ఉద్యోగులతో కన్నీళ్లు పెట్టించే మేధావుల మనస్తత్వాలను తెలుసుకోవాల్సిన అవసరాన్ని బయట పెట్టక తప్పదు.

ఆర్థిక ఇబ్బందుల కోసం, పిల్లల భవిష్యత్తుకోసం తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో ఉద్యోగం చేస్తున్న స్త్రీల పట్ల అధికారంలో ఉన్న పురుషులు వికటాట్రహాసం చేస్తున్నారు."

***

ఈ మధ్యనే అనుకోకుండా తెనాలిలో జరిగిన సాహిత్యసభలకి అబెండ్ అయి అదేరోజు సాయంకాలం హైదరాబాద్ వస్తున్న బస్సులో బయలుదేరింది పావని.

బస్సు విజయవాడ జంక్షన్‌లో ఆగింది.

బస్సువారు ఎక్కుతున్నారో, దిగుతున్నారో పట్టించుకోకుండా ప్రయాణపు అలసటకు, బస్సు కుదుపులకు నిద్రలోకి జారుకుంది పావని.

అదే బస్సులో హైదరాబాద్ వెళ్లాలని ఒక చేత్తో సూట్‌కేస్, మరో చేత్తో ఓ ఎయిర్ బ్యాగ్ బట్టకొని బస్సులో అడుగుపెట్టిన సూక్ష్మ బస్సులో అనుకోకుండా కనిపించిన చిన్ననాటి స్నేహితురాలు పావనిని చూడగానే ఆనందంతో వెర్రికేక పెట్టి 'పావనీ బాగున్నావా' అంటూ పలకరించింది.

ఆ పలకరింపుకి గబుక్కున కళ్లు తెరచిన పావని 'హేయ్... సూక్ష్మ... ఏమిటి... ఇలా... చడీచప్పుడులేకుండా ప్రత్యక్షమయ్యావు ఎక్కడివరకూ నీ ప్రయాణం... పెళ్లయిందని అనుకుంటానులే పిల్లలెంతమంది మీ వారెక్కడ పనిచేస్తున్నారు' అంటూ ప్రశ్నలవర్షం కురిపిస్తున్న పావనిని చూస్తే-

'ఏయ్ మొద్దు నీవు మారలేదు సుమా' అంటూ ఒక్కనిమిషం ఉండు తీరిగ్గా మాట్లాడుకుందాం. నా టీకెట్ నెంబర్ పది. నా సీటులో నీ ప్రక్కన కూర్చున్న ఆమెను అడ్డెప్పు చేసి వస్తాను' అని పావని ప్రక్కన కూర్చున్న ఆమెతో మంతనాలాడి ఆమెను ఒప్పించి పదవ సీటుకి పంపించింది.

చిరకాలంగా కలిసిన వాళ్ల స్నేహం మరింత దగ్గరైనట్లు ప్రక్కప్రక్కనే కూర్చున్నారు.

'ఊపావనీ చెప్పవే మనం కలుసుకోని పదిహేను సంవత్సరాలైంది. ఎమ్మే తర్వాత సువ్వేం చేస్తున్నావు నేనెత్త హాయిగా హాస్పిటైజ్ గా కాలక్షేపం చేస్తున్నాను.

మరి నీవిషయాలు కొద్దిగా వివరించవే.

ఇంతవరకూ ఒక్కటే మాట్లాడుతున్నా, నీవేమో అడిగిన వాటికి ఊ అంటూ సమాధానం చెప్తున్నావు. నాతో గడిపిన పావనిలా లేవే సువ్వ.

మనం చదువుకొనే రోజుల్లో నీ ఆశయాలు విని నీలోని ఆధునిక భావాలకు ఎంతో సంతోషించేదాన్ని.

మరి సువ్వేమో నోరు మెదపడం లేదు. మానవ్రతం ఏదైనా మొదలుపెట్టావా చెప్పవే! అని ఎడమ చేతితో నెమ్మదిగా పొడిచింది సూక్ష్మ.

సూక్ష్మ మాటలు వింటూ ఆలోచిస్తున్న పావని పెద్దవాళ్ళం అయ్యాంకదా ఇంకా ఆ చిన్ననాటి చేష్టలు చేయలేంకదా' అన్న పావని మాటలకు అడ్డొస్తూ 'గలగలా పారే సెలయేరులా మాట్లాడే నీలో ఈ మార్పు కొట్టొచ్చినట్లుంది.'

ఆమాటలకు నొచ్చుకుంటూ 'పావనీ ఏముంది చెప్పడానికి ఎమ్మే తర్వాత పిహెచ్.డి. చేసి ఉద్యోగవేటలో కొన్నాళ్లుగా తిరిగాను.

ప్రస్తుతం హైదరాబాదులో ఓ పి.జి. సెంటరులో రీడరుగా

పనిచేస్తున్నాను. సంసారసాగరంలో జీవితనావ పయనిస్తోంది.

ప్రాణం పెట్టే భర్తని దేవుడే నాకు వరంగా ఇచ్చాడేమోనని అప్పుడప్పుడు అనుకుంటాను.

ఆధునిక భావాలున్నా, ఈ జనరాణ్యంలో ప్రవేశించిన తర్వాత కొన్ని నిజాలను గ్రహించాను.

ఆడవాళ్ళను తక్కువచేసి మాట్లాడి ఆనందించే శాడిస్టులు ఉంటారని, ఇది ఈనాటి సమాజపు మేలిముసుగులో మగాళ్ళు ఆడుతున్నది నాటకం అని గ్రహించి బాధపడుతున్నాను."

ఆ మాటలకు సూక్ష్మ పావని చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకొని సున్నితంగా నొక్కింది ఆత్మీయంగా!

'పావనీ నీవెందుకు బాధపడుతున్నావు నా దగ్గర కూడా చెప్పడానికి వీలులేనంత పెద్ద రహస్యమా?' అన్న సూక్ష్మతో 'నా గురించి నీకు తెలిసిందే! చెప్పేదేముంది?. నేను పండిత కుటుంబంలో ఓ అగ్రహారంలో జన్మించాను. బాగా చదువుకున్నాను కదా!

ఈ మధ్యనే మా పి.జి. సెంటర్లో ప్రొఫెసర్ పోస్టుకి పత్రికలో ఒక ప్రకటన వచ్చింది.

నాకున్న పదిహేను సంవత్సరాల అనుభవంతో దరఖాస్తు పెడదామని అనుకున్నాను.

పేపర్లో ప్రకటన వచ్చిన నాటినుండి 'నీకు రాదులే' అంటూ రాగాలు తీసే ప్రిన్సిపాల్ వీర్రాజు, 'ఈ సారి మీరు అప్లయ్ చేయకండి'

అంటూ హెచ్చరించే నా కొలీగ్ గిరిశం.

ఇలాగుండే నా పట్ల మా డిపార్టుమెంట్ వాళ్ళ ప్రవర్తన.

ఎవరెన్ని అన్నప్పటికీ నేను అప్లికేషన్ పూర్తిచేసి ఫార్వర్డ్ కోసం హెడ్ దగ్గరకు వెళితే నాకు ఎక్స్‌పీరియన్స్ లేదంటూ రాసి ఫార్వర్డ్ చేశాడు మా హెడ్ కృష్ణయ్యగౌడ్.

వీళ్లందరి ప్రవర్తనకు లోలోన చాలా బాధపడ్డాను.

ఎవ్వరికీ చెప్పుకోలేకపోయాను.

వాళ్లందరి ప్రవర్తనా నాకు మొదట్లో వింతగా తోసింది.

కానీ వెంటనే నాకు అర్థమయ్యింది.

నాతోపాటు పనిచేసే గిరిశంకూడా హెడ్ బంధువే. పి.జి. సెంటర్‌లోని విశేషాలతో పాటు ఊసుపోని అమ్మలక్కల్లా నాపై కూడా అప్పుడప్పుడు చాడీలు చెప్తూ, మంచి కాలక్షేపం చేసే గిరిశం "ప్రాఫెసర్"గా సెలక్ట్ అయ్యాడు.

నాకు కూడా అతనితో సమానంగా సర్వీస్ ఉన్నా, అవార్డులు ఉన్నా, రచయిత్రిని అయినా, మంచి వక్తనయినా నాకు రాలేదంటే నువ్వే ఆలోచించవే?

ఇదీ ఒకరకంగా ఒక వర్గం చేసిన కుట్రకు స్త్రీగా నేను అవమానింపబడిన విధానం.

అయినా నేను ఓడిపోలేదు.

ఎవరికాళ్లో పట్టుకుని వాళ్ల దయాదాక్షిణ్యాలపై వచ్చే ప్రయోజనాలపై సంతృప్తి ఎక్కడ ఉంటుంది.

ఆత్మాభిమానం పోయిన తర్వాత ఎన్ని వస్తే మాత్రం లాభమేమిటి? అందుకే నేను ఓడిపోలేదు అంటాను.

గుండెలమీద చేయి వేసుకుని నవ్వుతూ తిరగ్గలుతున్నాను.

క్లాసులు తీసుకొని సంతృప్తిగా ఫీలవుతున్నాను.

వాళ్ళు మాత్రం నన్ను చూసి ప్రతిక్షణం క్రుంగిపోతున్నారు.

వాళ్ళు చేసింది కుట్ర అని ఇంతకంటే నిదర్శనమేమిటి?' బాధను వెళ్ళగ్రక్కిన పావని ముఖంలో ఏదో నిర్లిప్తతతో కూడిన ఆనందం తాండవిస్తుంది.

ఆ మాటలకు సూక్ష్మ 'పావనీ ఎక్కడయినా స్త్రీని వంచించే నయవంచకులున్న ఈ సమాజంలో ఇటువంటి అవమానాలు, ఇలాంటి ట్రీట్‌మెంట్‌లు తప్పవు.

అయినా వర్రీ కావద్దు.

ఇంతకీ హైదరాబాదులో ఎక్కడుంటున్నావు?

అడ్రస్ ఇవ్వవే రెండు రోజుల్లో ఇంటికి వస్తాను' అన్న సూక్ష్మకి అడ్రస్ రాసి ఇచ్చింది పావని.

బస్సు హైదరాబాదుకు చేరింది.

బస్సులోనుండి దిగిన పావనికి 'బై' చెప్పి సూక్ష్మ వెళ్ళిపోయింది.

వెను తిరిగిన పావనికి నవ్వుతూ నిల్చున్న భర్త సందీప్‌ని చూడగానే ప్రాణం లేచి వచ్చినట్లయింది.

ఒక ఆత్మీయత ఒడినుండి మరో ఆత్మీయత ఒడిలోకి హాయిగా చేరుకుంది పావని.

***

అధికారం నీడల్లో...

బస్ స్టాప్ లో నిల్చుని బస్సు కోసం ఎదురు చూస్తోంది స్నేహ.

ఆయా రూట్స్ వెళ్ళే బస్సులు వస్తున్నాయి. జనం ఎక్కుతున్నారు.

తాను ఎక్కాల్సిన రూటు బస్సులు రాకపోవడంతో కొంత అసహనంగానే ఫీలవుతూ రోజూ ఇంతే... ఒక్క రోజైనా 5 గంటల లోపల ఇంటికి చేరుకున్న పాపాన పోలేదు.

సుడులు తిరుగుతున్న బాధలను గుండెల్లో దాచుకుంటూ పిల్లల భవిష్యత్తు కోసం భర్తకు తోడుగా ఈ ఉద్యోగం చేయవలసివస్తుందే కానీ... సరదాగా, సరదాలు తీర్చుకుందామనికాదు.

మధ్యతరగతి కుటుంబంలో పుట్టి ఎన్నో కష్టాలు పడి చదివి, ఈ ఉద్యోగం కోసమే తపస్సు చేసి ఎలాగైతే చివరకి ఉద్యోగమే దొరికినా మనశ్శాంతి కరువైంది.

'బాబోయ్ ఈ ఉద్యోగం ఎందుకు చేస్తున్నానా' అనిపిస్తున్నా, కళ్ళముందున్న సమస్యలు, పరిష్కారంకోసం, భవిష్యత్లో మంచిరోజులు రాకపోతాయా అనే ధైర్యంతో ముందుకు అడుగులు వేస్తున్న స్నేహ జీవితం చాలా విచిత్రమైంది.

ఏదో ఆలోచనలతో నిలుచున్న స్నేహ భుజంమీద పడ్డ చేతి స్పర్శతో వెనక్కి చూసింది.

తన చిన్ననాటి స్నేహితురాలు కవిత! నవ్వుతూ 'ఓ కవయిత్రీ ఏమిటా ఆలోచనలు,

ఏదో ప్రపంచంలో మునిగిపోయావు... పరిసరాలను కూడా గమనించకుండా ఏమిటి? అంత దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నావు' అంటూ నవ్వుతున్న కవితను చూసి పాక్ తిని, 'అసలు నీ దర్శనం ఇక్కడ ఇలా జరిగిందేమిటే? ఎప్పుడు వచ్చావు హైదరాబాదు?. వైజాగ్‌లోనే కదా ఉండేది!' అంటూ అడుగుతున్న స్నేహ మాటలకు 'ఏమిలేదే మావారికి ప్రమోషన్‌మీద ఇక్కడికి ట్రాన్స్‌ఫర్ యింది. ఇక ఆయనతో నేను కూడా ఇక్కడికే వచ్చేశాను. స్నేహా! మనమధ్య ఎన్నో సంవత్సరాలు గడచిపోయాయి. ఇలా చూస్తుంటే మన ఎమ్మె రోజులు గుర్తుకు వస్తున్నాయి. నా మనసు ఎంతో ఆనందంతో నిండిపోయింది. నీ అడ్రస్ ఉన్నా నీకు లెటర్స్ రాసే టైం లేకపోవడం వల్ల మనమధ్య ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు లేకపోయినా మనమధ్య మన్న స్నేహబంధం మాత్రం తెగిపోలేదు. ఎప్పుడూ మనం ఆ బీచ్‌లో కూర్చుని సరదాగా ఫ్యాచర్‌ని ఆలోచించుకుంటూ, పోటీపడుతూ చదువుకునే రోజులు నాలో చెరిగిపోలేదు.

అవును స్నేహా... ఇంతసేపూ నేనే మాట్లాడుతున్నాను. గలగలా మాట్లాడే నీవు... సరదాగా జోక్స్ వేసే నువ్వు... ఇలా

గాంభీర్యంగా ఎలా మారావో చెప్పజే కారణం ఏమిటి. ఉద్యోగం చేస్తే నీలా మారిపోతారా ఏమిటి చెప్పు' అంది కళిత.

'ఏమీలేదు కవితా, ఉద్యోగం గురించి ప్రక్కకు పెట్టుగానీ... అసలు ఈ రోజు బస్సు ఎక్కిస్తావా లేదా ఈ గొడవలో పడి బస్సులు వచ్చే జాడకూడా కన్పించడంలేదు. హైదరాబాదులో ఎక్కడ ఉంటున్నావో చెప్పతల్లీ నీ దర్శనాన్ని ఏ ఆదివారమో చేసుకుంటాను. నన్ను చంపక ఈ రోజుకి వదిలెయ్...: నా తల్లివి కదూ' అంది స్నేహ.

'నో... పారిపోదామని చూడకు.

నేను మెహిదీపట్నంలోనే ఉంటున్నాను. నాల్గు అడుగులు వేస్తే మా ఇల్లు.

చాలా సంవత్సరాల తర్వాత నిన్ను దూరంనుంచి చూసి, గుర్తుపట్టి నీదగ్గరకు వస్తే నా మాట కాదని ఇంటికి వెళ్తావా! పదవే ... ఒక్క పదినిమిషాలు మా ఇంట్లో కూర్చుంటే నిన్ను పంపించే బాధ్యత నాది' అంటూ బుంగమూతి పెట్టి పోట్లాడుతున్న కవిత మాటను కాదనలేక 'నడు కవితా' అంది.

దానితో వాళ్ళ ఇంటి వెళ్ళింది స్నేహ.

కాఫీ కలుపుతూ 'స్నేహా ఇక నా సంగతి నీవు అడగకపోయినా నేనే చెప్పకోక తప్పదు.

మా వారికి మంచి ఉద్యోగం.

మంచి జీతం. మావారు నామాట కాదనరు.

పిల్లలు పెద్దవాళ్ళయ్యారు కదా ఉద్యోగం చేస్తాను అంటే... నవ్వుతూ మావారు 'నాకూ పిల్లలకూ ఇరవైనాలుగు గంటలూ సర్వీస్ చేస్తున్నావు. ఉద్యోగం చేసి ఊరకే మామీద మండిపడితే మాకు నచ్చదు సుమా... అందుచేత హాయిగా రెస్ట్ తీసుకో' అని మాటలతోనే ఉద్యోగం విషయాన్ని మరిపిస్తారు.

నన్ను చూడు. అప్పుడలా ఉన్నానా... ఇప్పుడింట్లో వుంటూ ఎంత లావైపోయానో చూస్తున్నావుగా ... ఇదీ వరస.

మరి నీవు కోరుకున్న ఉద్యోగం ఎలా ఉందే... ఇన్నిమాటలు మాట్లాడుతుంటే నవ్వుతూ అలా ఉన్నావే చెప్పవే టెన్షన్ లో పెట్టక చెప్పవే' అంటున్న కవితను చూసి వస్తున్న నవ్వు ఆపుకుంటూ...

'కవితా నీవు అప్పటినుండి ఇప్పటివరకూ కొంచెం కూడా మారలేదు. సరేలే... చెప్తాను విను.

ఉద్యోగంకోసం డిగ్రీలు చేతపట్టుకుని ప్రైవేటు కాలేజీలోనూ తిరిగాను. కొంతకాలం అంటే ఐదేళ్ళు ప్రైవేటు కాలేజీలో చేసాను. తర్వాత ఎంతో పెరొందిన విశ్వవిద్యాలయంలో లెక్చరర్ జాబ్ వచ్చింది. చాలా సంతోషించాను. భగవంతుడు నామొర ఆలకించాడని తిరుపతికి వెళ్ళి మొక్కుకూడా తీర్చుకున్నాను.

ఉద్యోగం, జీతం రెండూ కూడా బాగున్నాయి.

గుర్తుందా... స్త్రీ పురుషులు ఇద్దరూ సమానమేనంటూ పోటీగా ఎలక్ట్రాషన్స్ లో పాల్గొనేదాన్ని. నాకు ఫస్ట్ ప్రైజ్ కూడా వచ్చింది. కానీ ఇక్కడ అందరూ పురుషులే నేను తప్ప.

అధికారంలో ఉన్న మా హెడ్ పాపారావు మామూలు మనిషి కాదు. ముసుగు కప్పుకున్న శాడిష్టే.

సిన్సియర్ గా పనిచేస్తున్నా, తన చుట్టూ ఉన్న కొలీగ్స్ తోనే బాగా ఉంటాడు. ఏదోరూపంలో మిగిలిన వాళ్లమధ్య ప్రతిక్షణం అవమానం చేయాలని ప్రయత్నిస్తాడు.

ఇంతవరకూ మా హెడ్ కి ఆ ఛాన్స్ ఇవ్వలేదు.

ఇకముందు కూడా ఇవ్వను.

అసలు వాడేమనుకుంటాడో నాకు అర్థంకాదు.

ఆడవాళ్ళు ఉద్యోగాలకు పనికిరారు. ఇంట్లో వంటలు చేసుకునే వాళ్ళకి ప్రభుత్వం ఈ సదుపాయాలను ఎందుకు కలిగించారని వాడి బాధేమోనని అనిపిస్తుంది.

నీకొక సిల్లీ జోక్ చెప్తాను విను...

లీవ్ పెడితే మరుసటిరోజు లీవ్ లెటర్ ఇస్తాంకదా. అలాగే నేనూ ఇచ్చేదాన్ని.

ఒకసారి అనుకోకుండా జ్వరంవల్ల రెండురోజులు క్లాసులకు వెళ్ళలేదు. ఏమనుకున్నాడో... ఏమో మాక్లర్క్ ని మా ఇంటికి పంపి 'సార్ లీవ్ లెటర్ ఇమ్మన్నారూ రాసివ్వండి' అని కూర్చునేలా చేశాడు.

నేను లీవ్ లెటర్ రాసి ఇస్తుంటే ... మా వారు ఏమిటి రేపు వెళ్ళతావు కదా. రేపు రాసివ్వు. ఊరు వదలి వెళ్ళిపోవడంలేదుకదా అదేంటి మీ హెడ్ అలా చేస్తాడు అని అన్నారు.

వచ్చినవాడేమిమోసుకొనివెళ్ళాడో, ఏమిటో నాకు తెలియదు.

ఈ మధ్య ప్రమోషన్ విషయంలో కూడా నాకు ఎర్రియర్ ఎక్స్పీరియన్స్ లేదని రాసాడు. ఇలా కామెంట్ రాసినవాడు ఫార్వార్డ్ చేసి సంతకం పెట్టకూడదట.

మా లాయర్ని అడిగాను.

ఆ కాగితం చూపించాను. నేనే కోర్టుకి వెళితే పాపారావు పని ఏమయ్యేదో. ఎందుకులే అనీ... వాడి పాపానికి వాడే పోతాడని ఊరుకున్నాను. ఇలా ఎన్నో విషయాల్లో బాధపెట్టాలని చూస్తాడు.

అయినా నా డ్యూటీ విషయంలో నేను పులినే! అంతేకాదు నీకు ఇంకొక విషయం చెప్పనా!

ఈ మధ్య నేను అర్జైంటగా బంధువుల ఇంటికి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. క్లాసుకి రావటం లేదన్న విషయాన్ని డిపార్టుమెంటుకి తెలియజేసాను. గురు, శుక్ర వారాలు సెలవుపెడితే శనివారం మాకెలగూ హాలిడే. ఆదివారం మామూలే. కాబట్టి సోమవారమే వెళ్ళి లీవ్ లెటర్ ఇద్దామని అనుకున్నాను. సోమవారం ప్రొద్దునే వెళ్ళి ఆఫీసులో క్లర్కుకి లీవ్ లెటర్ ఇచ్చి క్లాసుకి వెళ్ళిపోయాను.

క్లాసు జరుగుతుండగా గుండెలవిసిపోతూ స్పీడుగా నడచుకుంటూ ఆవేశంతో "ఏమండీ, మీరు రెండు రోజులు రాలేదు."

అవునండి అన్నాను.

శనివారం సెలవు మనకి. ఆదివారం సెలవొచ్చింది అన్నాడు. అవునండి అన్నాను. మరి ఈ రోజు Workingday, ఇంత సేపైనా.

మీరు లీవ్‌లెటర్ ఎందుకివ్వలేదు? ఇవ్వాలని తెలీదా? అని అడుగుతున్న పాపారావు వైపు ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ, సార్! నేను వచ్చిన వెంటనే అపనే చేశాను. క్లర్క్ మీ ముందుంచలేదా సార్! అన్నాను. ఆ మాటకు ఏ సమాధానం తోచని పాపారావు మాడిపోయిన ముఖంతో తన రూమ్ వైపు నడిచాడు.

అధికారం చేతిలో ఉంటే, మంచిపనులు చెయ్యాలని ఉండడేమో, అంతేకాదు. ఒక యూనివర్సిటీకి వైస్ ఛాన్సలరే నేను ప్రభుత్వోద్యోగినని భావిస్తుంటే మా పాపారావు హెడ్ పదవిని ఒక రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రి పదవిలా భావిస్తాడు.

నాకు ఉద్యోగంలో ప్రమోషన్ రాలేదు కదా! కన్నీళ్ళుపెట్టి హెల్ప్‌చేయమని అడుగుతాననీ, నా కన్నీళ్ళను చూడాలని అనుకున్నాడు. కానీ కవితా... నేను ఏమీ బాధపడలేదు.

ఉద్యోగం నేటి స్త్రీ లక్షణం అని నిరూపించాలని అనుకున్నాను. నా స్థానంలో ఇంకో స్త్రీ ఉంటే, సూపైడ్ చేసుకొనేదేమో!

భగవంతుని పట్ల భక్తి విశ్వాసాలు ఉన్నాయి కాబట్టి రోజులు దొర్లిస్తూ ఆత్మస్థైర్యాన్ని పెంచుకున్నాను.

మనం ఏది విత్తితే ఆ విత్తే మొలకెత్తుతుందన్నట్లు...

భగవంతుడుకూడా పాపారావు ఊహించిన ప్రయత్నాన్ని స్వప్నంగానే మిగిల్చాడు. అప్పుడైనా మార్పు లేదు.

ఇక ముందైనా వస్తుందనీ అనుకోను. అందుకే పాపారావున

చూస్తుంటే నాకు జాలి తప్ప కోపం రాలేదు. అతని తెలివితక్కువతానినికి అప్పుడప్పుడు నాలో నేనే నవ్వుకుంటాను.

ఉద్యోగం నాకవసరం. అతనికి భయపడి మానేసే చేతకానిదాన్ని కాను.

అధికారంలో నీడల్లో ఎన్నో అకృత్యాలకు అన్యాయాలకు అవమానాలకు బలైపోతున్న ఉద్యోగినులు ఎంతోమంది బాధపడుతున్నారు.

కొందరు తట్టుకోలేక బయటపడుతున్నారు. మరి నాలాంటి వాళ్ళు మొండిగా నెట్టుకొస్తూ సవాళ్ళకు ఎదురీడుతున్నారు' అంది నిట్టూర్పుతూ.

స్నేహ ఆత్మవిశ్వాసాన్ని చూసి కవిత మనసులోనే అభినందించింది. అభినందనపూర్వకంగా స్నేహచేతిని తన చేతిలోకి తీసుకొంది. తనవైపే కళ్ళు పెద్దవి చేసుకుని చూస్తున్న స్నేహాని చూస్తూ-

'పాప నాకోసం ఎదురుచూస్తోంది. నాకు సెలవు ఇప్పించవే' అంది స్నేహ. 'రేపు ఆదివారం మా ఇంటికి పిల్లల్ని, మీ వారినీ తప్పక తీసుకునిరావాలి' అంటున్న కవితకు 'బై' చెప్పి బయటకొచ్చింది స్నేహ.

***

11. ఇంటర్వ్యూ

భారతి మనసు అంతా ఆందోళనగా ఉంది.

ఒక పక్క టెన్షన్ తో ఫీలవుతుంది.

ఇక ఇరవైనాలుగు గంటల సమయమే ఉంది.

పుస్తకాలన్నీ ముందేసుకొని కూర్చున్నదేగానీ, అన్నీ వచ్చిన విషయాలే. అయినా, ఏదో తెలియని కంగారు మనసు అంతా ఆక్రమించేసుకుంది.

అమ్మ పిలుస్తున్నట్లుగా అనిపించి గబుక్కున ఆలోచనలకు ఆనకట్ట కట్టి, వంటిట్లోకి అడుగుపెట్టి 'అమ్మా... నన్ను పిలిచావా ఏంటి' అని అడిగింది భారతి.

'ఏంటి భారతి రెండురోజులనుంచి చూస్తున్నాను. ఏమిటో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నావు. ఏవిషయాన్నీ ఎవరికీ చెప్పవు. భోజనానికి

పిలిస్తే పిలిచావా అని నన్నే అడుగుతున్నావు. 'ఎంటమ్మా' అని దగ్గరికి వచ్చి భారతి భుజంపై చేయి వేసి నిమిరింది మహాలక్ష్మి.

అమ్మ చేతి స్పర్శతో ఒక్కసారే మనసంతా తేలికగా మారిపోయింది.

అమ్మతో నాల్గు అడుగులు వేస్తూ 'ఏంటేదమ్మా ... నీకు ఏదీచెప్పకుండా నేనేమీ చెయ్యనుకదా. నా జీవితానికి ఎదురుదెబ్బలే తగులుతున్నాయి. అనుకొన్నవి ఏమీ జరగడంలేదు.

అమ్మా... నేను ఎం.ఏ.లో గోల్డ్ మెడల్ తెచ్చుకున్నానని నీతో అంటే ఏమన్నావు. నాకు తెలియదు నీవు బాగా చదువే భారతీ... డబ్బుల్లేకపోయినా నేను, నాన్న కష్టాలుపడి చదివిస్తున్నాం అని అన్నావు. స్తవ్య అన్నమాటలు నిలబెట్టడంకోసం కష్టపడి డాక్టరేటు డిగ్రీ తీసుకున్నాను. మీ ఇద్దరి కళ్ళలో వెలుగురేఖలు చూసి ఆనందించానే కాని నా జీవితానికి ఓ ఉద్యోగంలో స్థిరపడే ఛాన్స్ లేదనిపిస్తుంది.

ఇప్పటికే చాలా కాలేజీలకు, విశ్వవిద్యాలయాలకు ఇంటర్వ్యూలకు వెళ్ళాను.

కానీ ఏ ఒక్కటీ నాకు రాలేదు. కారణాలు కూడా తెలియవు. అమ్మా... అందుకే బాధపడుతూ, నా ఆలోచనల్లో నేనే మునిగిపోయి నిన్ను కష్టపెట్టాను. అమ్మా ఏమీ అనుకోకు...' అంటూ వెంటనే మాట మారుస్తూ 'చాలా ఆకలిగా ఉంది భోజనం వడ్డించు' అంది భారతి.

కూతుర్ని చూస్తూ వడ్డించింది మహాలక్ష్మి.

అమ్మకోసం భోజనం చేశాననిపించుకొని, మరలా తనగదిలోకొచ్చి కూర్చుంది భారతి.

కళ్ళు మూసుకొని కూర్చున్న భారతికి గతంలో తానుపడ్డ కష్టాలు ఒక్కొక్కటి గుర్తుకొచ్చాయి.

వడ్డసుకొనేకొద్దీ గతం నీడలా వెంటాడుతుంటుంది.

ఇంత ఉన్నత చదువు చదివినా, ఎయిడెడ్ డిగ్రీ కాలేజీ ఐడియల్ కాలేజీలో లెక్చరర్గా చేరింది భారతి.

అక్కడ రోజులు బాగానే గడుస్తున్నాయి. విద్యార్థులకి భారతి అంటే అభిమానం, సహ ఉద్యోగులకు కన్నెర్ర ఉండేది.

భారతిని ఎలాగైనా ఇక్కడినుంచి పంపించి వేయాలని ఓ ప్లాన్ వేశాడు కొలీగ్ రాజేశ్వరరావు.

భారతికి వస్తున్న మంచిపేరు తనకు రాకపోవడమే దీనికి ప్రధానకారణం. క్లాసులో అందరికీ అర్థమయ్యేలా పాఠాలు చెప్పడం, విద్యార్థులందరితోటే కలివిడిగా ఉండటంతో విద్యార్థులు, స్టాఫ్ భారతిని గౌరవించడం, అభిమానించడం తట్టుకోలేక పోయేవాడు రాజేశ్వరరావు.

రావుకి సబ్బక్టుకంటే కాలేజీలో ఎవరితో ఎలా రాజకీయాలు చేయాలో తెలుసు. అందువల్ల రావు అంటే భయంతో కూడి ఇష్టం పులుముకుంటారు. ఎప్పుడో న్యూసెన్స్ చేస్తాడోనని రావు మాటలకి తల ఊపుతుంటారు మగతా అధ్యాపకులంతా.

జూనియర్ కాలేజీలోనుంచి కొంతమంది లెక్చరర్స్ని డిగ్రీ కాలేజీకి ప్రమోట్ చేయాలని ప్రిన్సిపాల్ అనుకొన్నారు.

లిస్ట్ కూడా తయారయ్యింది.

ఆ కాలేజీలో జూనియర్ లెక్చరర్గా పనిచేస్తున్న భారతికి డిగ్రీ లెక్చరర్కి కావల్సిన అన్ని అర్హతలు ఉన్నాయి.

ప్రిన్సిపాల్ ఒక లిస్ట్ తయారుచేశారు. ఆ లిస్ట్లో మొదటిపేరు భారతి. ఆ పేరు అన్ని విధాలా అర్హ మైంది.

రావు ఈ మధ్యలో ప్రిన్సిపాల్కి దగ్గరవ్వడం, ఎప్పుడూ లేని ప్రేమాభిమానాన్ని ప్రిన్సిపాల్పై కురిపించడం కొంతమందికి వింత అనిపించినా, రావు ఏదో చేస్తున్నాడని, అది భారతికి వ్యతిరేకంగా జరిగిన కుట్రలో భాగమేనని, ప్రమోషన్ లిస్ట్ ప్రకటించిన తర్వాతగాని బహిర్గతం కాలేదు.

ప్రమోషన్ లిస్ట్ చూసి చాలామంది ఆశ్చర్యపోయారు. అందులో భారతి పేరు లేదు.

ప్రమోషన్ లిస్ట్లో భారతి పేరుకి బదులు రావు పేరుంది. అయినా ఆ జాబితా చూసికూడా మౌనంగానే ఇంటికొచ్చేసింది భారతి.

రాజకీయాలు నిర్వహించడం ఇష్టంలేకపోవడం, ఎవ్వరితోనూ అతి చనువుని కనబరచకపోవడంలో ఆత్మతృప్తిని పొందే భారతికి ఏనాటికైనా ప్రమోషన్ వస్తుందిలే అనే ఆశతో ఆలాగే కాలాన్ని గడుపుకొస్తుంది.

ఎన్నో ఇంటర్వ్యూలకి అటెండ్ అయిన భారతికిప్పుడు ఇంటర్వ్యూలంటేనే అసహ్యం పుడుతోంది.

కానీ తప్పటంలేదు.

ఒకసారి ఓపెన్ యూనివర్సిటీకి, క్వాలిఫికేషన్స్ అన్నీ సరిపోయినా అక్కడో దళిత ప్రొఫెసర్ 'భారతికెందుకండీ ఆ ఉద్యోగం' అంటుంటే 'అమ్మాయి బాగానేచేసింది కదా... ఈ అమ్మాయికిస్తే బాగుంటుంది' అన్న వైస్చాన్సలర్తో వాదించి, ఆ ఉద్యోగం భారతికి రాకుండా చేశాడు.

తర్వాత తెలిసింది ఆ ప్రొఫెసర్ కూతురు అరుణకి ఉద్యోగం ఇవ్వాలనే ఉద్దేశ్యంతో అడ్డుపుల్ల వేశాడని! అయినా భారతి దిగులుపడలేదు.

భారతికి శత్రువులు లేరు అనుకొంది కానీ తను ఎవరికీ అపకారం చేపట్టకపోయినా, శత్రువులు తయారయ్యారని గమనించి కొంత ఆశ్చర్యపోక తప్పలేదు.

కాలమే గాయాన్ని మాన్పుతుందన్నట్లు కొన్నాళ్ళకి అన్నీ మర్చిపోయింది.

మహిళలు తమ ఉనికిని చాటుకుంటున్న రోజులివి! అన్ని రంగాల్లోనూ తమకు రావల్సిన భాగాన్ని ఇవ్వవలసిందిగా ధర్మాలు చేస్తున్న రోజులు.

వారికోరికలు సబబైనవి ఆలోచించి స్త్రీల పట్ల గౌరవమున్న ముఖ్యమంత్రి రెండేళ్లనుంచి రాష్ట్రంలో ఉన్న అన్ని ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో స్త్రీలకు రిజర్వేషన్స్ని అమలుచేయాలని చట్టం చేయడం జరిగింది.

దీన్ని అమలు చేస్తూ ఉస్మానియా పి.జి. సెంటర్లో మహిళలకోసం కొన్ని పోస్టులను ప్రకటించింది.

భారతి ఆ ప్రకటన చూసి, పేరులో ఐడియల్ ఉందికాని నిజంగా ఆదర్శం కన్పించని తన కాలేజీకి స్వస్తి చెప్పాలనుకొని ఓ పోస్ట్ కి అపై చేసింది.

ఈ విషయం కాలేజీలో ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు.

రెండు నెలల తర్వాత ఇంటర్వ్యూ కాలే లెటర్ అందింది. సంతోషించింది. కాలేజీకి సెలవు పెట్టింది.

ఉదయం తొమ్మిది గంటలకే ఇంటర్వ్యూకెళ్ళింది.

అక్కడ సర్టిఫికేట్స్ అన్నీ చూశారు.

ఇంటర్వ్యూకి ఎవరెవరు వచ్చారోనని చూసింది.

తనకి తెలిసిన వ్యక్తులే ఆ ఇద్దరూ.

ముగ్గురి పేర్లలో భారతి పేరు ముందుంది. మిగిలినవారు రుక్మిణి, విద్య.

ఎంతో ఆనందంతో హాజరైన భారతికి రుక్మిణి మాటలు ఎంతో బాధించాయి.

'ఏయ్, భారతీ! మీ గురువుగారే వచ్చారు' అని అంది.

'ఎవరా' అని రూమ్ మిస్ట్రస్ లోంచి చూసింది భారతి.

ఆ వచ్చినవాడు తన కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ భుజంగరావు.

చూడగానే నీరుగారిపోయింది.

అసలు ఎందుకు అటెండ్ అయ్యానా అని ఆలోచనలో పడింది.

అంతలోనే 'భారతిగారూ మీరు లోపలికి వెళ్ళండి' అని చెప్తున్న అటెండర్ మాటలకు అనాలోచితంగానే లోపలికి వెళ్ళింది.

నమస్కారం చేసి కూర్చోంది.

అందరూ చిరునవ్వుతో పలుకరించారు, ఒక్క భుజంగరావు తప్ప.

బోర్డ్ ఆఫ్ స్టడీస్ చైర్మన్, వచ్చిన మరో సబ్జెక్టు ఎక్స్పర్ట్ భారతికి తెలిసిన వాళ్ళే. వి.సి. కృష్ణయ్య తెలుగువాడే కావడం వల్ల అన్ని ప్రశ్నలూ ఆయనే అడిగారు. వచ్చిన ఎక్స్పర్ట్ కూడా ప్రశ్నలు వేస్తే, వాటికి కూడా సమాధానాలు చెప్పింది భారతి.

ఇక చివరిలో భుజంగరావు అడుగుతూ 'మీరు ఏయే సబ్జెక్టులలో టీచ్ చేస్తుంటారు' అని అడిగాడు. 'మీరేకదా... టైం లేబిల్ వేసి సబ్జెక్టులు కేటాయించేది' అని మనసులో అనుకొంటూ 'ఫలానా సబ్జెక్టు' అంటూ తన సబ్జెక్టుల్ని వివరించింది.

మీ స్పెషలైజేషన్ ఏమిటి అని అడిగాడు భుజంగరావు.

ఆధునిక సాహిత్యంమీద పరిశోధన చేశానని చెప్పింది భారతి. మరో ప్రశ్న అడుగుతూ 'ధూర్జటి శతకంలో ఓ పద్యం చెప్పమంటే.. పద్యం చెప్పింది.

ఇక తట్టుకోలేక మరో ప్రశ్న వేస్తూ ఇలా అడిగాడు.

స్త్రీవాద కవిత్వంలో కథాసూత్రాన్ని వివరించండి అన్నాడు. ఆ ప్రశ్నకు అక్కడ ఉన్న ఆచార్యవర్గం ప్రశ్నలు వేసిన భుజంగరావు వైపు వింతగా చూస్తూ, భారతి వైపు కూడా ఆశ్చర్యంగా చూశారు. భారతి చెప్పే సమాధానం వినకుండగనే, మరో ప్రశ్న సంధించాడు భుజంగరావు.

'మీరీమధ్య స్త్రీవాద కథలు రాస్తున్నట్లు తెలిసింది. రాస్తున్నారా? మీసమాధానం' అన్నాడు

'అవునండీ ... స్త్రీవాదం అంటే నాకిష్టం. స్త్రీ సమస్యలను చెప్పడం, పదిమందీ తెలుసుకోవాలనే కోరికతో రాస్తున్నాను' అని ఇంకా వివరించబోయింది భారతి. 'ఇక వెళ్ళొచ్చు' అంటున్న భుజంగరావు మాటలకు మిగిలినవాళ్ళు కాస్త చిన్నబుచ్చుకున్నారు.

'అమ్మాయి భారతీ... నీ సర్వీస్‌లో నీవు చేసిన కృషిని నీ బయోడేటాను చూసి ఆనందిస్తున్నాను' అని అంటున్న వి.సి. కృష్ణయ్యగారి మాటలకు కొద్దిగా నవ్వుతూ 'థాంక్యూ సార్' అని చెప్పి మరోసారి సమస్కరించి బయటికొచ్చేసింది భారతి.

ఇంటర్యూ జరిగినతీరుని గమనించిన భారతి ఈ ఉద్యోగం తనకి రాదని దృఢంగానే నమ్మింది.

మరుసటిరోజు కాలేజీకి వెళ్ళి క్లాసు తీసుకొని వస్తున్న ఆమెను చూసిన రాజేశ్వరరావు వెకిలిగా నవ్వుకోవడం గమనించింది.

'నేను ఇంటర్యూకి వెళ్ళాను. భారతి పని పట్టేశాను' అని

భుజంగరావు అతడితో చెప్పే ఉంటాడు. అందువల్లనే ఆ వెకిలి నవ్వు నవ్వి ఉంటాడని మనసులో అనుకొంది భారతి.

— తాను పనిచేస్తున్న కాలేజీలో ఎలాగూ ప్రమోషన్ రాలేదు. పేరే కాలేజీకి వెళదామనుకుంటే అక్కడ కూడా భుజంగరావు రాహువులా ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

దీనికి తోడు తన కొలీగ్స్ మాటలకు మరింత మండిపడుతూ భారతిపై కక్ష సాధించడానికి పూనుకొన్నాడనే సంగతి భారతి అర్థం చేసుకోగలిగింది.

తనకి ఉద్యోగం రాకుండా చేస్తున్న భుజంగరావుని తల్చుకొనిబాధపడేది భారతి.

తనకంటే చిన్నదైన భారతి రోజూ ఏదో ఒక సాహిత్యసభలో పాల్గొనడం ఆయనకు కన్నెర్ర అయింది.

ఈ దేశంలో అసూయాపరులైన అధికారులు ఎన్ని విధాలుగా వివక్ష చూపించినా, స్త్రీలకు మంచి రోజులు రాకపోతాయా అనే భావం భారతి అంతరంగం ఘోషిస్తూనే ఉంది. రేపు ఎలాగూ ఇంటర్వ్యూ ఉందికదా అనుకొంటూ తన ఆశయం చెక్కుచెదరనీయకుండా పుస్తకాల్లో మునిగిపోయింది.

భారతి ఆశాజీవి!

***

పెండ్లి పల్లకి

జ్యోతికి పెళ్ళట...

"ఏమండోయ్! ఇది విన్నారా? మన ఇంటి ప్రక్క కామాక్షమ్మ గారి జ్యోతి లేదుటండీ... ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళట" - ఇలా ఆ వీధిలో ఏ నోట విన్నా ఇదే మాట వినబడుతుంది.

ఆ వీధిలో అనేక కుటుంబాలు, జ్యోతికి పెళ్ళంపే అది తమ కూతురి పెళ్ళిగానే భావించి సంతోషపడుతున్నారు.

మానవ సంబంధాలన్నీ ఆర్థిక సంబంధాలే అయిపోయిన ప్రస్తుత ఈ సమాజంలో మానవత్వం ఇంకా చావలేదనే ఒక నగ్న సత్యానికి ఈ మాటలన్నీ ఉదాహరణలు.

ఇంతమందిచేత, ఇన్ని కుటుంబాలచేత ఆశీర్వదించ బడుతున్న జ్యోతి ఎవరని పొరకులడగవచ్చు.

ఏమిటా ఈవిడ కథని దూరదర్శనిలో సీరియల్సులా

సాగదీస్తుందని విసుక్కుండవచ్చు. కాని జ్యోతిని గూర్చి అలా ఆలస్యంగా వివరించాల్సే ఉంది. అందరికథలాంటి రసవత్తర కథ కాదు. తన ఆశయాలను గౌరవించే యువకుడితో వివాహం కుదుర్చుకున్న ఆదర్శ యువతి.

అందని ఊహలోకాల కథ కాదిది.

జ్యోతిది భూమ్మీద నడిచే కథ.

అల్ప జీవితాన్ని గురించి చెప్పే అనల్పకథ.

జ్యోతి బాగా చదువుకున్న పిల్ల.

చాలా మంచి అమ్మాయి.

ఆ వీధిలో ఉన్న అన్ని కుటుంబాల ఆడవాళ్ళని, పెద్దవాళ్ళనీ, పిల్లల్నీ, వృద్ధుల్నీ ఆప్యాయయమైన వరసలు కలిపి పిలుస్తూ అందరితో కలివిడిగా ఉంటుంది. జ్యోతికి పెళ్ళి కుదిరిన విషయం ఆ వీధిలో ఉన్న వారందరికీ ఆనందంతో పాటు ఆశ్చర్యాన్ని కూడా కలిగించింది. ఆ ఆశ్చర్యానికి కారణం లేకపోలేదు. జ్యోతికి పెళ్ళికుదురుతుందని ఊహించనే ఊహించలేదు. అయితే, ఎవరి ఊహల్లో, ఎవరి ఆలోచనల్లో ప్రమేయం లేకుండానే జ్యోతికి పెళ్ళి కుదిరిపోయింది. పెళ్ళికుదరటాలు ఏమిటా అని విసుక్కోకండి. అవయవాలన్నీ సక్రమంగా ఉండి లకారాలని తక్కిల్లో పోసినా ఆడపిల్లకి పెళ్ళికాని రోజులివి.

ఆడపిల్లలు పుట్టినందుకు తల్లిదండ్రులు ఆత్మహత్యలు చేసికొంటున్న రోజులివి.

కట్నాల బాధకు తాళలేక ఆడపిల్లల్ని అమ్ముకుంటున్న కర్మం ఈ దేశంలో ఉంది.

అట్లాంటి ఈ సమాజంలో లకారాలు నెత్తిన పోయకుండా జ్యోతికి పెళ్ళి కుదిరింది.

ఇంకా చెప్పాలంటే జ్యోతి అంగవికలురాలు.

ఆఫీసునుంచి అప్పుడే వచ్చాడు రామారావు. అలా వచ్చాడో లేదో సుభద్ర "ఎవండోయ్ ఈ మాట విన్నారా! పిన్నిగారి కూతురు జ్యోతికి పెళ్ళి కుదిరింది. నాకైతే చాలా సంతోషంగా ఉంది. మరి మీకో...." అంటూ దీర్ఘం తీసింది.

"చూడు సుభద్రా! జ్యోతి మంచిపిల్ల. ఆ అమ్మాయిది వెన్నపూసలాంటి మనసు. ఎవరు ఏ సహాయం అడిగినా చిరునవ్వుతో చేసిపెట్టే జ్యోతికి దేవుడే సహాయం చేయడం ఆపి అవిటికాలు ప్రసాదించాడు. అందుకే జ్యోతికి తాను చేసిన అన్యాయాన్ని తెలుసుకొని నివృత్తి చేసుకొనే నిమిత్తం ఈ పెళ్ళి కుదర్చడం, అయినా దేవుడి నిమిత్తం లేకుండా ఏం జరుగుతుంది సుభద్రా" అని అంటూ బాత్రూం వైపు వెళుతున్న రామారావు మాటలకు సుభద్ర ఎంతో సంతోషించింది.

రామారావుకి జ్యోతి మేనకోడలు. కుందనపు బొమ్మలా ఉండే జ్యోతికి, చదువులో అందరికంటే మిన్నగా ఉండే జ్యోతికి అయిదు సంవత్సరాల వయస్సులో పోలియో వలన కుడికాలు కురచయ్యింది. కొంచెం ఎత్తి వేస్తే కాని నడవడం కుదరదు.

అయినా జ్యోతి పట్టుదల గల అమ్మాయనే చెప్పాలి.

స్కూల్లోనూ, కాలేజీలోనూ ఫస్ట్ క్లాస్ లో పాసయింది.

బ్రైపులో లోయర్, హైయ్యర్ కూడా పాసయింది.

తనకింకా పెండ్లి కాలేదని, వేసవిలో మండే కూరగాయల ధరల్లాంటి కట్నాలతో పెళ్ళికొడుకుని కొనలేకపోయామని దుఃఖించే అమ్మా నాన్నల్ని ఓదార్చే ధైర్యంలేక ఒక్కతే కుమిలిపోయేది జ్యోతి.

వాళ్ళు తనకోసం, తన బాగోగులు చూడటం కోసం మరిక విడ్డలే వద్దని కోరుకుని ఆచరించిన విధం జ్యోతికి ఏదో తెలియని భావం కలిగించేది.

హాయిగా, తోడుగా ఆనందం, దుఃఖం పంచుకోవడానికి ఒక చెల్లో తమ్ముడో ఉంటే ఎంత బాగుండోనని వాపోని రోజుండేది కాదు జ్యోతికి.

పెళ్ళి వయసొచ్చాక తన నుంచి తాను పరాయికరణ గురికావడం తెలుస్తూనే ఉంది. పెళ్ళిచూపులు పేరిట ఎవరో రావడం, అమ్మాయి చాలా బాగుందనడం, దాంతోపాటే కట్నం ఇంకా బాగుందనడం, అయిపోయాక జ్యోతి అవిటికాలు గమనించి, మొహాల్ని జీరోక్యాండిల్ బల్బులా మాడ్చుకునే వాళ్ళు. సోఫామీద అసహనంగా కదిలేవాళ్ళు. పెట్టినవి బాగా మెక్కేసి మత్తుగా వెళ్ళూ, వెళ్ళాక ఉత్తరం వ్రాస్తామనే వాళ్ళు. వాళ్ళు ఇళ్ళకు వెళ్ళడం మాటేమో కాని, ఉత్తరాలు మాత్రం జ్యోతి వాళ్ళింటికి చేరేవి కావు. జ్యోతికూడా పోస్టల్ డిపార్టుమెంట్‌మీద ఏరోజూ నమ్మకం పెట్టుకోలేదు సరికదా పెళ్ళికబురు ఉత్తరాల కోసం ఎదురుచూడలేదు కూడా.

అయితే ఏదో బాధ. తెలియని దిగులు. తన గురించే అస్తమాను ఆలోచించే తల్లిదండ్రులమీద, వాళ్ళ మానసిక బలహీనత మీద.

ఓ రోజు...

ఒంటరిగా తన గదిలో కూర్చున్న జ్యోతిని చూసి, వాళ్ళ నాన్న పరంధామయ్యగారు జ్యోతిని సమీపించి సంభాషణ కొనసాగించాడు.

"జ్యోతీ...."

"ఏంటి నాన్నా...."

"ఏమీ లేదమ్మా నువ్వంత చదువుకున్నావ్. పెళ్ళి తంతుకోసమే నువ్వీలా బందీలా ఇంట్లో పడి ఉండటం నాకిష్టం లేదు. నువ్వేదైనా ఉద్యోగం చేస్తానంటే నేను ప్రయత్నిస్తానమ్మా...." అన్నాడు.

ఆడ పిల్లల్ని పెళ్ళి పేరిట నాల్గు గోడల మధ్య పిల్లల్ని చేసేఇలాంటి స్థితిని కూలదోయటాన్ని ఆలోచనగా పెట్టుకున్నట్లుగా వాళ్ళనాన్నకేసి అశగా చూసింది జ్యోతి.

అందుకే వెంటనే 'నిజమే నాన్నా నాకూ ఏదైనా జాబ్ చేయాలని ఉంది. కానీ మీతో అంటే ఏమైనా అంటారేమోనని...' సందేహిస్తూనే వినమ్రంగా మాట్లాడేసింది.

పరంధామయ్య గారు కొద్ది నిమిషాలు మౌనం తర్వాత ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచి ఆమె కేసి చిరునవ్వుతో చూశాడు.

'జ్యోతీ నువ్వేమీ వ్రీ కాకమ్మా ప్రయత్నాలెప్పుడా వృథా కావు. చూద్దాం' అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

అందం, డబ్బు, గుణం అన్నీ ఉండి కూడా అనేక మందికి భర్తలు దొరక్కపోవచ్చునేమో కాని అన్ని అర్హతులున్న ఉద్యోగం ఇవ్వకుండా ఉండే సంస్థలు లేవన్నట్లుగా జ్యోతి కోసం వాళ్ళ నాన్న

చేసిన ప్రయత్నాలు వృధా కాలేదు.

బెన్, ఇంటర్, డిగ్రీ ఫస్ట్ క్లాస్ టైపులోయర్, హయ్యర్ ఫస్ట్ క్లాస్

పైగా తను ఫిజికల్లీ హేండ్ క్యాష్టే కూడా. ఇంకా ఎన్ని అర్హతలు కావాలి. అందుకే జ్యోతికి సెక్రటేరియట్ లో టైపిస్ట్ గా ఆఫర్ చేసింది. ఇంటర్వ్యూకొచ్చిన నిరుద్యోగ జాబితాలోని వందమందిలో జ్యోతి నెగ్గుకొచ్చింది. అందుకే ఆ ఉద్యోగం జ్యోతినే వరించింది. కొన్ని రోజుల ముసురు తర్వాత బాలభానుడు ప్రత్యక్షమయినట్లు జ్యోతి వాళ్ళ ఇంట్లో ఒక నూతన ఉదయం వెల్లివిరిసింది. జ్యోతి ఆనందానికైతే హద్దులే లేవు. అంతేకాదు ఆనందంతో పాటు ఆ ఉద్యోగం జ్యోతి జీవితానికి ఎంతో ఊరట కలిగించింది కూడా. ఆఫీసులో తనపని ముచ్చటగా చేసుకుంటూ ఒక్క ఏడాదిలోనే జ్యోతి అందరి మన్ననలకు పాత్రురాలయింది.

ఆఫీసులో...

జ్యోతి డెస్కుకి ఎదురుగా ఉండే ఆ టేబుల్ క్లర్క్ సుధీర్ ది. సుధీర్ పేరుకు తగ్గట్టుగా చాలా మంచి వాడు. అయితే ధీరత్వమే అన్ని వేళలా ఆయనో కనిపించదు.

జ్యోతికంటే ఒక్క సంవత్సరం ముందు జాయిన్ అయ్యాడు. బుద్ధిమంతుడు. తన పని తాను చక్కచక్కా చేసుకుపోవడం అలవాటు. అలాంటిది అప్పుడప్పుడు పైళ్ళ అక్షరాల్లోనుంచి ఎదురుగా టైప్ శబ్దాన్ని ఆలాపన చేస్తున్నాడు.

నడిచేటప్పుడు కాలు ఎత్తివేస్తూ, చూడటానికి ఎబ్బెట్టుగా కనిపించే జ్యోతి తన సీట్లో కూర్చున్నాక గంధర్వలోకం లోంచి ఎకాఎకి

దిగి వచ్చిన యక్షకన్యలా ఉండేది. వెడల్పాటి కళ్లతో నీడలు కనబడే కపోలాల నునుపుదనంతో ఏ మేకప్ లేని స్వచ్ఛమైన ముఖంతో ప్రసన్నవదనమై ఉండే జ్యోతిని బేబుల్ పై పేర్చిన కట్టల్లోంచి దొంగతనంగా చూసేవాడు సుధీర్.

అలా చూడడం తప్పనిపించినా అవివాహితుడు కావడం మూలానా, అందునా జ్యోతిని గూర్చే ఎక్కువగా ఆలోచిస్తూండడం మూలానా అలా చూడడం అలవడింది సుధీర్ కి.

ఇంకా చెప్పాలంటే,

వాళ్ళ అమ్మా, నాన్నలతో చెప్పి జ్యోతిని పెళ్ళిచూపులు చూడ్డానికి కూడా నిశ్చయించేసుకున్నాడు. అయితే చూడడం, నిశ్చయించేసుకోవడం అంతా అతని వంటే అయింది.

జ్యోతితో తాను ఎన్నడూ మాట్లాడనే లేదు. అసలు ఆమెకెదురుగా నిలబడిందీ లేదు. అట్లాంటి సుధీర్ ఏకంగా పెళ్ళికే నిశ్చయించుకున్నాడు.

అందుకే ఒక రోజు ధైర్యాన్ని మూటగట్టుకని ఆఫీస్ లో ఎవరూ లేని లంచ్ సమయాన అడుగుల్ని పేర్చుకుంటూ టైప్ మిషన్ ని సమీపించి విపరీత ప్రయత్నంతో గొంతు విప్పాడు.

'జ్యోతిగారూ! మీతో ఒక ముఖ్యవిషయం చెప్పాలి.' మీరేమీ అనుకోనంటే...! భయంతో ఆగిపోయాడు.

సుధీర్ కి మాట రావడం లేదు.

జ్యోతి ముందు ఆశ్చర్యపడినా, మెల్లగా నవ్వుడం

ప్రారంభించింది.

సెక్షన్ ఆఫీసర్ ముందు కూడా భయపడని సుధీర్ పచ్చివెలక్కాయ గొంతులో పడ్డట్లు మాట్లాడలేకపోవడం ఆమెకు నవ్వు తెప్పించాయి.

వెంటనే సర్దుకొని, 'సుధీర్ గారూ! ఏం చెప్పాలనుకుంటున్నారు చెప్పండి. నా దగ్గర మీకు భయమెందుకండీ!....' అంది సవత్సరంపాటు తను గమనించిన సుధీరేగదా అన్న ధీమాతో.

సుధీర్ 'ఏం లేదండీ మీరు ఏమి అనుకోనూ అంటే క్యాంటీన్ కి రండి. ఒక వది నిమిషాలు మీతో మాట్లాడాలి' అనేసి వెళ్ళిపోయాడు.

అతనలా వెళ్ళిపోయాక జ్యోతి ఏభావం వ్యక్తంకాని మౌనంతో అలా కుర్చీలో కూర్చుండిపోయింది.

ఆమె ఆలోచనకి ఏ భావం అందడంలేదు. కాని క్రమేపీ సుధీర్ పట్ల ఉన్న గౌరవభావం ఆమె మనసును ఆక్రమించేసింది. అందుకే క్యాంటీన్ వైపు బయలుదేరింది.

క్యాంటీన్...

మధ్యతరగతి జీవుల మెదళ్ళకు ముసిరే ఆలోచనల్లా ఈగలు ముసిరే క్యాంటీన్. ఎన్ని సార్లు చెప్పినా టెండర్ శ్రద్ధ తీసుకోని క్యాంటీన్.

అందులో జనం పల్చబడ్డారు.

ఒక మూలగా ఉన్న టేబుల్ కి చెరోవైపున కూర్చున్నారు జ్యోతి,

సుధీర్లు. ఎప్పుడూ వాళ్ళనలా చూడని కొంతమంది ప్రశ్నార్థకానికి వేలాడదీసి ఏవో ఆలోచనతో వెళ్ళిపోయారు.

కొద్ది నిమిషాల మానం తర్వాత కాఫీ సేవనంలో కలగలిపి సుధీర్ అతి ప్రయత్నంగా, గొంతు పెగల్చి చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

ఒక స్థిర నిశ్చయానికొచ్చినట్లుగా "జ్యోతిగారూ.... నేను ఒక అమ్మాయిని ప్రేమించాను. ఈ విషయం మా అమ్మా నాన్నలకు కూడా చెప్పాను. వాళ్ళు కూడా నేనిష్టపడ్డ అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకోవడానికి ఒప్పుకున్నారు."

ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది జ్యోతి.

సుధీర్ తిరిగి, 'అయితే ఇక ఒప్పుకోవాల్సింది ఆ అమ్మాయే. ఆ అమ్మాయిని మీరే ఒప్పించాల్సి ఉంటుంది' అన్నాడు. అతని మాటలకు జ్యోతి ఉత్సాహం కనబరచింది.

ఆ వెంటనే ఎవరై ఉంటారా! అని కూడా ఆలోచించింది. తన మనసులో ఉన్న కొద్ది ఆశలు కావాలని కూలదోసుకుంటూ అడిగేసింది "ఎవరండీ ఆమె" అని.

సమాధానంగా సుధీర్ మీరేమీ అనుకోనంటే చెప్తాను. 'అదీ.... అదీ... జ్యోతిగారు నేను మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తున్నాను. మీకంగీకారమైతే పెళ్ళికూడా చేసుకుంటాను. మా అమ్మానాన్నలకు కూడా చెప్పేశాను. ఇక మిగిలింది మీ అభిప్రాయమే.' ఐదో తరగతి పిల్లవాడు పందొమ్మిదో ఎక్కం అప్పజెప్పినట్లు గడగడా చెప్పి తలదించుకున్నాడు సుధీర్.

మానం...

దాదాపు ఒక ఇరవై నిమిషాల సేపు... మనుషుల్ని కవుల్ని.....
రచయితల్ని, కళాకారుల్ని, ఋషుల్ని చేసే మానం రాజ్యమేలింది. ఆ
తర్వాత జ్యోతి చిన్నగా దగ్గింది.

తలెత్తి చూసిన సుధీర్ కళ్ళలోకి కళ్ళు పెట్టి చూసింది.

కలసిన వాళ్ళ చూపుల్లో స్వచ్ఛమైన ప్రేమ
ప్రవహించింది. ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచిన అనంతరం జ్యోతి,
'సుధీర్ గారూ! మీరు నున్న ప్రేమించడం తప్పుకాదు. అపైన నేను
మిమ్మల్ని పెళ్ళి చేసుకోవడం కూడా నాకు ఇష్టమే. అయితే ఈ
విషయం మా నాన్నగారితో కూడా మాట్లాడతాను. నా వరకు నాకు
ఇష్టమే. ఆ తరువాత పెద్దల ఆశీర్వాదం. పై వాడి కరుణ...' ఊపిరి
బిగపట్టి వింటున్న సుధీర్ పెదాలు క్రమేపీ విచ్చుకుంటున్నాయి.

నవ్వు....

ఒక చిన్నపాటి మందహాసం చేశాడు. ప్రతిగా జ్యోతి కూడా
నవ్వింది.

అయితే కులాలు వేరు కాకపోవడం మూలాన పెద్దలు వెంటనే
ఏకాభిప్రాయానికి వచ్చేశారు. పెళ్ళి ముహూర్తం కూడా
నిశ్చయించుకున్నారు. అంగవికలురాలై సమాజంలో కుంటిది అని
ఆటుపోట్లు, సూటిపోటి మాటలు ఎదుర్కొన్న జ్యోతి వైకల్యం చెందిన
తన అంగాల పరిస్థితిని కూలదోసి పెళ్ళికూతురైంది.

అంగవైకల్యం శాపంగా భావించలేదామె.

భయపల్లేదు కూడా.

సూటిపోటి మాటల్లోంచి సూదిమొసలా తేలింది.

జీవితాన్ని తనకనుకూలంగా మరల్చుకుంది.

తత్ఫలితమే సుధీర్ఘం పెళ్ళి!

ఆ వీధిలో ఎవరినోట విన్నా అదేమాట. ఏమండోయ్! ఇది విన్నారా! మన ఇంటి ప్రక్క కామాక్షమ్మ గారి జ్యోతి లేదుటండీ! ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళిట.

ఇంతమంది ఆశీర్వాచనాల ఫలితమేమో జ్యోతి జీవితం సాఫీగా నడుస్తుంది. అందుకే జ్యోతి అంగ వికలుర సంక్షేమ సంఘంలో సభ్యురాలై అడపాదడపా సహాయం కూడా చేస్తూ ఉంది.

***

(కదంబం కథాసంపుటిలో ప్రచురితం)